

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

0-6 YAŞ GRUBUNDA ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET
ROL TUTUMLARI İLE ÇOCUKLARINA KULLANDIKLARI DİL ARASINDAKİ
İLİŞKİ

Aykut Can AKKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2024 - ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

0-6 YAŞ GRUBUNDA ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET
ROL TUTUMLARI İLE ÇOCUKLARINA KULLANDIKLARI DİL ARASINDAKİ
İLİŞKİ

Aykut Can AKKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Selma ÖNCEL

“Kaynakça gösterilerek tezimden yararlanılabilir.”

2024 - ANTALYA

TEŞEKKÜR

En başta, kadınların toplumdaki varlığını ısıltılar içinde gösteren, kadınlara seçme ve seçilme hakkı veren, kadınlar için son nefesine kadar var gücüyle mücadele eden ve benim de bu konuda çalışma yapmamı sağlayan Başkomutanım Mustafa Kemal ATATÜRK'e,

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince varlığını ve her türlü desteğini benden eksik etmeyen, bu süreçte çok şey öğrendiğim ve öğreneceğim tez danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Selma ÖNCEL'e,

Cinsiyet eşitliğine dair öğrendiğim en güzel değerleri bana kazandıran, doğup büyüdüğüm evin altın kadınları annem Pervin, ablam Tuğba ve tabi ki bana hep güzel bir örnek olan biricik babam Murat'a,

Tez çalışmam süresince her türlü desteğini benden eksik etmeyen arkadaşlarım Şeyma ve Yağız'a,

Tezimi yazarken yanımdan hiç ayrılmayan canım oğlum, kedim Odile'e,

Çalışmamı yürütürken bana yardımcı olan Aile Sağlığı Merkezi çalışanlarına, çalışmama sabırla katkı sağlayan anne ve babalara,

Yüksek lisans eğitimim boyunca nöbet listemi düzenleyip eğitimimi destekleyen sorumlularım Aydın, Hanife ve Seda Nur'a, acil servis ve yoğun bakım ünitesinde çalışan arkadaşlarıma,

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin karşısında dimdik duran, kadın haklarının savunucusu olan, kadına yönelik her türlü şiddeti tamamen reddeden ve kınayan herkese,

Teşekkür Ederim.

Bu tezi kadına yönelik şiddet sebebiyle yaşamını yitirmiş olan ve bu yolda mücadele eden tüm kadınlara adıyorum.

ÖZET

Amaç: Bu araştırma 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile çocuklarına kullandıkları dil arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, tanımlayıcı-ilişki arayıcı tiptedir. Araştırmanın örneklemini Görele’de ilçe merkezinde bulunan bir Aile Sağlığı Merkezi’ne kayıtlı bebek ve çocukların ebeveynleri oluşturmuştur. Örnekleme 644 ebeveyn alınmıştır. Verilerin toplanmasında ‘Tanıtıcı Özellikler Soru Formu’, ‘Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği’ ve ‘Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği’ kullanılmıştır. Veriler Mart 2023-Ağustos 2023 tarihleri arasında araştırmacı tarafından toplanmıştır. Veriler bir istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiş ve verilerin sonuçları $p<0.05$ olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeğinden (TCRTÖ) aldıkları toplam puan ortalaması 107.3 ± 12.63 ’tür. Katılımcıların TCRTÖ toplam puan ortalamaları ile ebeveynlik türü, yaş grupları, eğitim durumları, çocuklarının cinsiyetleri, çocuk sayıları, anne-babalarının eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.001$). Ebeveynlik türü, yaş, eğitim durumu, çocuk sayısı, çocuklarının ayrı odasının bulunma durumu gibi faktörler ebeveynlerin çocuklarına kullandığı, toplumsal cinsiyet içeren sözel ifadelerini etkilemiştir ($p<0.05$). Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile erkek ($r=0.51$) ve kız ($r=0.51$) çocuklarına karşı kullandığı toplumsal cinsiyet içeren sözel ifadeleri arasında pozitif yönlü, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.001$).

Sonuç: Toplumsal cinsiyet rol tutumları olumlu olan ebeveynler, erkek ve kız çocuklarını daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıp yargılarından uzak bir dil ile yetiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn-çocuk, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolü, toplumsal cinsiyet tutumu, halk sağlığı hemşireliği

ABSTRACT

Objective: This research was conducted to determine the relationship between the gender role attitudes of parents with children in the 0-6 age group and the language they use towards their children.

Method: This study is of descriptive-relationship type. The sample of the study consisted of parents of babies and children registered to a Family Health Center located in the district center of Görele. 644 parents were included in the sample. 'Introductory Characteristics Questionnaire', 'Gender Role and Attitude Scale' and 'Gender-Inclusive Parental Verbal Expressions Scale' were used to collect data. The data was collected by the researcher between March 2023 and August 2023. The data were analyzed through a statistical program and the results of the data were considered significant as $p < 0.05$.

Results: The total mean score of the parents from the Gender Role and Attitude Scale (GRAS) is 107.3 ± 12.63 . A statistically significant difference was found between the participants' GRAS total score averages and parenting type, age groups, educational status, gender of their children, number of children, and education level of their parents ($p < 0.001$). Factors such as parenting type, age, education level, number of children, and whether their children have a separate room affected the gender-inclusive verbal expressions parents used to their children ($p < 0.05$). A positive, moderately significant relationship was found between parents' gender role attitudes and gender-containing verbal expressions used towards their male ($r = 0.51$) and female ($r = 0.51$) children ($p < 0.001$).

Conclusion: Parents with positive gender role attitudes raise their boys and girls in a language that is more egalitarian and free of gender stereotypes.

Keywords: Parent-child, gender, gender role, gender attitude, public health nursing

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1 Toplumsal Cinsiyet ve Kavramlar	3
2.1.1 Cinsiyet	3
2.1.2 Toplumsal Cinsiyet	3
2.1.3 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	3
2.1.4 Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	5
2.1.5 Toplumsal Cinsiyet Roller	5
2.2 Toplumsal Cinsiyet Kuramları	6
2.2.1 Psikanalitik (Psikoseksüel) Kuram	6
2.2.2 Sosyal Öğrenme Kuramı	7
2.2.3 Bilişsel Gelişim Kuramı	8
2.2.4 Toplumsal Cinsiyet Şeması	9
2.3 Çocuklarda Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Geliştirilmesinde Ailenin Etkisi	9
2.4 Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Geliştirilmesinde Hemşirelerin Rolü	10
3. GEREÇ VE YÖNTEM	13
3.1 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlik Güvenirliğinin Yapılması	13
3.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi Bulguları	19

3.3 Araştırmanın Türü ve Amacı	24
3.4 Araştırmanın Soruları	24
3.5 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	25
3.6 Araştırmanın Zamanı	25
3.7 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	25
3.8 Araştırmaya Alma Kriterleri	26
3.9 Sınırlılıklar	26
3.10 Veri Toplama Araçları	26
3.10.1 Tanıtıcı Özellikler Soru Formu	27
3.10.2 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği	27
3.10.3 Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği	28
3.11 Verilerin Toplanması	30
3.12 Verilerin Değerlendirilmesi	31
3.13 Araştırmanın Etik Boyutu	33
3.14 Ön Uygulama	33
3.15 Araştırmanın Değişkenleri	34
3.15.1 Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri	34
3.15.2 Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri	34
4. BULGULAR	35
4.1 Araştırma Kapsamına Alınan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri	35
4.2 Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ve Bunları Etkileyen Faktörler	37
4.3 Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadeler ve Bunları Etkileyen Faktörler	47
4.4 Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamaları ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	60
5. TARTIŞMA	62
5.1 Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Bulunan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ve Bunları Etkileyen Faktörler	62

5.2 Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak Ebeveynlerin Erkek ve Kız Çocuklarına Kullandığı Dil ve Bunları Etkileyen Faktörler	67
5.3 Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutumları ile Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak Erkek ve Kız Çocuklarına Kullandığı Sözel İfadeler Arasındaki İlişki	70
6. SONUÇ	71
7. ÖNERİLER	73
8. KAYNAKLAR	74
9. EKLER	90
EK-1 Gönüllüler İçin Aydınlatılmış Onam Formu	
EK-2 Katılımcıların Tanıtıcı Özellikleri Soru Formu	
EK-3 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği	
EK-4 Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği	
EK-5 Tez Önerisi Kabul Belgesi	
EK-6 Etik Kurul İzin Belgesi	
EK-7 Ölçek Kullanım İzni	
EK-8 Kurum İzin Belgesi	
EK-9 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği İçin Görüş Alınan Uzmanların Listesi	
10. ÖZGEÇMİŞ	108

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 3.1. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek Çocuklar için Formuna Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	17
Tablo 3.2. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Kız Çocukları için Formuna Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	18
Tablo 3.3. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarının Faktör Yapısı	20
Tablo 3.4. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarına Ait DFA Uyum İndeksleri	23
Tablo 3.5. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocuklar için Formlarına Ait Güvenirlik Değerleri	23
Tablo 3.6. Tabakalanan Gruplara Göre Örneklem Sayısı	26
Tablo 3.7. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarının Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Alabileceği Puanlar ile Cronbach α Değerleri	28
Tablo 3.8. Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları, Madde Sayıları, Ölçekten Alınabilecek En Yüksel ve En Düşük Puan Aralığı ve Cronbach α Güvenirlik Katsayıları	30
Tablo 3.9. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Testler	31
Tablo 3.10. Korelasyon Aralıkları ve İlişki Düzeyleri	33
Tablo 4.1. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri	35
Tablo 4.2. Ebeveynlerin Çocuklarıyla ve Aileleriyle İlgili Bazı Özelliklerinin Dağılımı	36
Tablo 4.3. Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam ve Ölçek Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları, Minimum ve Maksimum Değerleri	37
Tablo 4.4. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCRTÖ Toplam ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	38
Tablo 4.5. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Özellikleri ile TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Karşılaştırılması	42

Tablo 4.6. Ebeveynlerin Erkek Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadelerin Sayı ve Yüzde Dağılımı	48
Tablo 4.7. Ebeveynlerin Kız Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadelerin Sayı ve Yüzde Dağılımı	49
Tablo 4.8. Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-EÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	50
Tablo 4.9. Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-EÇ Toplam ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	52
Tablo 4.10. Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	55
Tablo 4.11. Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	57
Tablo 4.12. Ebeveynlerin TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları, Minimum ve Maksimum Değerleri	59
Tablo 4.13. Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam Puanı ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki	60

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Paralel Analiz Öz Değer Grafiği (Erkekler için)	15
Şekil 2. Paralel Analiz Öz Değer Grafiği (Kızlar için)	15
Şekil 3. Yamaç-Birikinti Grafiği (Erkekler için)	16
Şekil 4. Yamaç-Birikinti Grafiği (Kızlar için)	16
Şekil 5. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek Çocukları için Formuna Ait Yol Diyagramı	21
Şekil 6. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Kız Çocuklar için Formuna Ait Yol Diyagramı	22

SİMGELER ve KISALTMALAR

TCRTÖ:	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
TCEİÖ:	Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği
TCEİÖ-EÇ:	Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği- Erkek Çocuklar için Form
TCEİÖ-KÇ:	Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Kız Çocuklar için Form
BM:	Birleşmiş Milletler
ASM:	Aile Sağlığı Merkezi
ASÇ:	Aile Sağlığı Çalışanı
TDK:	Türk Dil Kurumu
TNSA:	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
DFA:	Doğrulamalı Faktör Analizi
AFA:	Açıklayıcı Faktör Analizi
RMSEA:	Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü
SRMR:	Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü
CFI:	Karşılaştırmalı Uyum İndeksi

1. GİRİŞ

Aile, toplumun değer yargılarının ve kendisinden beklenen rollerin benimsenmesinde ilk sırada yer almaktadır (Pehlivan Vargel, 2017). Çocuğun topluma uyum sürecinde, kültürel değerlerin aktarılmasında ve uygun davranış kalıplarının kazandırılmasında ailenin önemli bir rolü vardır. Aile, çocuğu toplumdaki bireylerin gelenek, görenek ve kültürel hedefleri doğrultusunda disipline eder (Biçer Olgun, 2021). Bu durum, renk seçiminden kıyafetlere, oyuncaklardan oyunlara, oturma şekillerinden konuşma tarzlarına kadar görünüşe ve düşünceye dayalı birçok davranışta kendini gösterir (Yavuz, 2017).

Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında üç dönem etkili olmaktadır. Bunlar; çocukların cinsiyetlerinin farkına varamadığı dönem, farklılıkları kavramaya başladıkları dönem ve ödipal dönemdir (Vural, 2023). İlk dönemde çocuklar cinsiyetlerin de toplumsal cinsiyet rollerinin de aynı kökten geldiğini düşünür. Cinsiyetlerin “erkek”; toplumsal cinsiyet rollerinin ise “erkeksi” olduğu ve bu bağlamda da erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha avantajlı görüldüğü savunulur (Eryılmaz, 2019). İkinci dönemde çocuklar kadın ve erkek ayrımına varmaya başlarlar. Beş yaşlarında ise cinsel kimliklerini kazanırlar. Son dönem olan ödipal dönemde kızlar anneleri ile erkekler ise babalarıyla özdeşim kurar ve böylece toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranışlar kazanmaya başlarlar (Celiloğlu, 2022).

Çocuğa cinsiyetiyle ilgili bilgi, aile-çocuk etkileşimi, rol modelleme, istenilen davranışları ödüllendirme, onaylama veya onaylamama yollarıyla verilmektedir (Koyuncuoğlu, 2023). Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken bazı kalıplaşmış davranış ve düşünceleri kullanır. Örneğin; kız çocuklarına ev içi roller (mutfak, temizlik vb.), erkek çocuklarına ise ev dışı roller (arkadaşlarıyla dışarıda oyunlar oynama, bakkaldan ekmek almaya gönderme, istediğinde dışarıya çıkabilmesine izin verme vb.) kazandırılmaya çalışılır (Zelyurt, 2018; Arslan, 2023). Yapılan çalışmalarda, toplumsal cinsiyet ile ilgili eşitlikçi tutum gösteren ebeveynlerin çocuklarının, geleneksel tutum gösteren ebeveynlerin çocuklarına göre daha az kalıp yargılar benimsedikleri ortaya çıkmıştır (Kaçar, 2019; Yağcı ve ark.; 2021; Ayber, 2022; Maraşlıoğlu, 2022). Bu bağlamda, çocuklarını yetiştirecek olan ebeveynlerin önce kendi toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarını nasıl değerlendirdiklerinin, sonra da çocuklarıyla olan ilişki ve iletişimlerinin niteliğine karar verirken bunlardan etkilenip etkilenmediklerinin anlaşılması önemlidir (Evans ve ark., 2020; Ünver ve Demirli,

2022). Ebeveynlerin çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadeler onlarla olan iletişimlerinin bir parçasıdır. Bu ifadeler ebeveynlerin çocuklarına kullandığı dilin bir yansımasını oluşturur.

Konuşulan dil, bireyin dünyaya olan perspektifini daha doğuştan hazırlamaya başlar. İlk tecrübelerimiz, yaşadığımız toplumda, dilsel olarak kavramsallaştırılan olguların duyulması ile gerçekleşir. Böylece daha çocukluk dönemindeyken düşünce yapımızda sınırlar oluşur (Çekin ve Çalışkan, 2020). Sosyal Öğrenme Kuramına göre ebeveynler, cinsiyetlerine göre çocuklarına farklı davranır (Serinsu ve Doğan, 2020). “Erkekler bebekle oynamaz”, “erkek gibi oturma”, “kız gibi gülme”, “kız gibi oynama” gibi kalıp yargısal söylemler sebebiyle davranışlarını sınırlandırmakla beraber çevresindeki insanları da bu şekilde algılayıp kabul eder (Yavuz, 2007; Sarıtaş ve Şimşek, 2021). Aynı zamanda çocuğa dayatılan “babasının oğlu”, “kız dediğin hanım hanımcık olur” gibi kalıp cümleler ile küçük yaşta toplumsal cinsiyet algısı oluşmaya başlar (Yücel, 2021). Çocukların bu kalıp yargıları benimsemeleri onların kendi yaşamlarını ve karşı cinsi algılama şeklini etkiler. Bu algılama şekli başta arkadaşlarıyla olan ilişkileri, meslek tercihi ve ileride evliliğe bakış açısı olmak üzere çocuğun yaşamını bütünüyle yönlendirmede etkilidir (Tathioğlu, 2021).

Sıfır-altı yaş dönemi, sonraki yıllarda insanın ruhsal, fiziksel ve sosyal açıdan nasıl bir birey olacağının şekillendiği bir dönem olup (Güneş, 2017) anne ve babanın bu dönemde çocuğuna kullandığı eril ve dişil dilin çocuk gelişimi üzerinde önemli etkisi vardır. Çocuklar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılabilmesinde önemli bir anahtar role sahip olan, geleceğin yetişkinleridir. İçinde büyüdükleri aile, onların toplumsal cinsiyet ile ilgili düşüncelerini, onlara karşı kullandığı sözel ifadeler aracılığıyla geliştirmektedir. Bu bağlamda bu dönem çocuklarla ve ebeveynleri ile birçok kez karşılaşan birinci basamakta görev yapan hemşirelerin, çocukları değerlendirme sürecinde çok dikkatli olması ve ailelerini de bu değerlendirme sürecine dahil etmesi oldukça önemlidir. Birinci basamakta görev yapan hemşirelerin, 0-6 yaş çocuğunun gelişimini değerlendirme aşamasında anne ile birlikte babayı da sürece katması gerekmektedir. Böylece çocukların toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarının olumlu yönde gelişmesi için desteklenmeleri sağlanabilecektir. Tüm bunlardan hareketle bu araştırma 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile çocuklarına kullandıkları dil arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla tanımlayıcı ilişki arayıcı bir çalışma olarak yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Toplumsal Cinsiyet ve Kavramlar

2.1.1 Cinsiyet

Cinsiyet, üreme olayında kişiye, ayrı bir rol sağlayan ve erkekle kadın ayrımını oluşturan yaradılış özelliği, eşey, cinslik olarak açıklanmıştır (<http://www.tdk.gov.tr>, Erişim tarihi: 17 Şubat 2023). Cinsiyet, kişileri sınıflara ayırmada ilk ve en temel kriterdir (Uzun ve ark., 2017).

2.1.2 Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet olgusu, farklı bağlamlarda geniş anlamları olan kapsamlı bir kavramdır. Bu kavram, kadınlık ve erkekliğin sosyal bağlamlarda atfedilen öğrenilmiş kalıpları olduğunu savunur (Özaydınlık, 2014). Toplumsal cinsiyet, kadın erkek ilişkilerinde doğuştan gelen, doğal ve biyolojik farklılıklardan kaynaklanan kültürel faktörlerin şekillendirdiği kadınlık ve erkeklik rollerine ilişkin bir kavramdır (Çelik Demirtaş, 2019).

Toplumsal cinsiyet terimi, toplumdaki farklı cinsiyetlerin inşa edilmişliğini vurgulamakta ve bunların zaman içinde veya farklı topluluklarda siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel dönüşümler sonucunda değişebileceğini varsaymaktadır. Kavram, farklı tarihsel dönemlerde veya kültürel bağlamlarda inşa edilen, farklı üreme işlevlerine sahip kişilerin cinsel kimliklerine ilişkin tüm rolleri, değerleri ve davranışsal beklentileri kapsamaktadır (Arat, 2020).

Toplumsal cinsiyet, cinsiyetin bir sonucu olmamakla birlikte cinsiyet kadar stabil de değildir. Kişilerin doğasından bağımsız, tarihsel, sosyal ve kültürel koşulların kazanımları ile sonradan oluşturulan bir olgudur. Dolayısıyla zamana, kültüre, aileden aileye farklılık gösterir, insanların birikimleri ile oluşturulur. Bu toplumsal cinsiyet olguları herkes tarafından öğrenilebilir, günümüz şartları ve kültürel yapıya göre de farklılaştırılabilir (Butler, 2014).

2.1.3 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliği (gender equality); bireyin fırsatları değerlendirmede, kaynakları tahsis etmede ve kullanmada, hizmet almada cinsiyetinden dolayı herhangi

bir ayrımcılığa maruz kalmaması anlamına gelir. Toplumsal cinsiyette hakkaniyet (gender equity) ise; kadın ve erkeğin farklı ihtiyaç ve güçlere sahip olduğu ve bu farklılıkların tespit edilerek her iki cinsiyet arasındaki dengenin düzeltilmesi için gerekenlerin yapılması gerektiği anlamına gelmektedir (WHO, 1998; Akın ve Özvarış, 2006).

Literatürde eşitlik ve hakkaniyet kavramları arasında fark olduğu belirtilmektedir. Eşitlik olgusu daha ölçülebilir bir anlama sahipken, hakkaniyet olgusu etik ve adaleti içermesi bakımından daha bütüncül bir tanıma sahiptir. Eşitlik kavramı, hakkaniyet tanımını da içinde bulundurmaktadır. Bu bağlamda en önemli nokta, cinsiyet gözetmeksizin herkesin fırsat, kaynak ve hizmetlerden ayrımcılığa maruz kalmaksızın eşit olarak yararlanabilmesidir (Ünlü ve Kavas, 2021). Toplumsal cinsiyet hakkaniyet, kadın ve erkeklerin güçlü yönlerinin ve ihtiyaçlarının farklı olduğunu ifade etmektedir. Kadın ve erkek arasındaki dengeyi sağlayacak şekilde, mevcut olan bu farklılığın ihtiyaçları koruyabilecek şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Eroğlu, 2012). Örneğin çocuk, genç, yaşlı, engelli, sağlıklı herkesin kaykayı bulunabilir. Bunu toplumsal cinsiyette eşitlik olarak ifade etmek mümkündür. Ancak herkeste kaykay bulunamaz. Burada toplumsal cinsiyette hakkaniyet ortaya çıkar ve herkesin gereksinim ve yaşam koşullarına göre kaykay verilir.

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) anayasasının 10. maddesinde; *'herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz'* denilmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982: 10; <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf> Erişim tarihi: 9 Aralık 2023).

Birleşmiş Milletler (BM) 2010 yılında Milenyum Deklarasyonu'nda toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, kadının durumunu güçlendirmek ve anne sağlığı, çocuk ölümleri gibi toplumsal cinsiyet temelli sağlık hizmetlerini geliştirmek için ortak bir bildiri yayınlanmıştır. BM, 2016-2030 yılları arasındaki sağlık hedefleri içinde Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin beşinci maddesinde "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin" sağlanmasını mutlak kılmaktadır (WHO, 2015). Toplumsal cinsiyet açısından eşitlik, birçok farklı durumda adalet ve eşitliğin gözetilmesiyle, kadın ve erkek arasındaki sorumluluk ve kazanımların dağılımında sağlanabilir. Kadın ve

erkeklerin farklı ihtiyaçları ve güçleri bulunmaktadır. Bu farklılıkları göz ardı etmeden erkek ve kadın arasında bir denge kurmak gerekmektedir (Tekin ve Değirmenci, 2022).

2.1.4 Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, toplumsal yaşamda kadın ve erkeğe tanımlanan roller nedeniyle hakların, fırsatların ve kaynakların kullanımında cinsiyetler arasında ayrımcılığın olduğunu göstermektedir. Bu tür ayrımcılık ve haklardan yoksun bırakma, kadınların siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki insan haklarını ve temel özgürlüklerini tanımasını ve bunlardan yararlanmasını engellemekte ve/veya ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle eğitim, gelir, statü, sağlık hizmetlerinden faydalanma ve istihdam olanakları açısından kadınlar erkeklere göre daha fazla eşitsizliğe maruz bırakılmaktadır (Demirgöz Bal, 2014).

Cinsiyet eşitsizliği ilk olarak çekirdek ailede ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet eşitsizliği, toplumsal değerler nedeniyle kız ve erkek çocukların farklı yönlendirilmeleri sonucu gelişmektedir (Hay ve ark., 2019). Cinsiyet eşitsizliği dünyanın her yerinde görülebilen evrensel bir sorundur. Ülkeler ne kadar gelişmiş olursa olsun cinsiyet eşitsizliği hâlâ bir sorun olarak görülmeye devam etmektedir (Durgun ve Gök, 2017).

2.1.5 Toplumsal Cinsiyet Roller

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplum tarafından belirlenen cinsiyet stereotiplerini veya cinsiyet farklılıklarını yansıtmak için kullanılır. Toplumsal cinsiyet rolü, toplum tarafından tanımlanan ve bireylerin bunları gerçekleştirmesi beklenen cinsiyete özgü toplumsal beklentilerdir (Eryılmaz, 2020). Diğer bir deyişle toplumsal cinsiyeti rolleri, içinde bulunulan kültürün kişilere yansıttığı, atfettiği görev ve davranışlar bütünüdür (Kottak, 2008).

Toplumsal cinsiyet rolleri, bebeklikten başlayarak ileriki yaşamın bütün yönlerini etkilemektedir (Saewyc, 2017). Ataerkil yapıda yetişen çocuklarda pek çok kavram ya da durum cinsiyet farklılaşmasına sebep olmaktadır. Ataerkil yetiştirilen çocuklarda pembe renk kızlar tarafından, mavi renk erkekler tarafından tercih edilir; kız çocukların oyuncak bebekleri, erkek çocukların ise kamyon veya tamir oyuncaklarını tercih ettiği düşünülmektedir (Alabay ve Özdemir, 2020).

Oyuncaklar ve renkler dışında tercih edilen mesleklerde de toplumsal cinsiyet rollerinin etkinliği görülmektedir. Üç-dört yaş grubundaki çocuklar, temizlik işleri, oyunculuk, aşçılık, öğretmenlik ve kuaförlük gibi mesleklerin daha çok kadınlar tarafından; doktor, futbolcu, mühendis, bilim insanı ve işçilik gibi mesleklerin ise erkekler tarafından yapıldığını düşünmektedir (Ford, 2011). Yine benzer bir örneğe göre 3-6 yaş dönemi çocuklar, kalıplaşmış cinsiyet yargılarına zıt hareket eden (örn., makyaj yapmak, oje sürmek isteyen erkek çocuk, tamir aletleriyle oynayan, oyuncak araba süren kız çocuk vb.) diğer akranlarıyla arkadaşlık kurup, oyun oynamak istemediklerini ifade etmiştir (Ruble ve ark., 2007).

Henüz bilişsel gelişimlerini tamamlamamış olmaları sebebiyle diğer akranlarının kendisinden farklı düşünebilmesini ayırt edememektedirler. Bu dönemde çocuğa dayatılan cinsiyetçi tutum ve davranışlar olumsuz bir öğrenim kalıbına sebebiyet verir. Böylece çocuklar bu tutum ve davranışları bir model olarak alıp “doğru” davranışların bunlar olduğunu düşünmeye başlamaktadır (Berk, 2017). Bu süreç ilerleyen yaşam boyunca kişiyi toplumsal cinsiyet rolleri açısından olumsuz olarak etkileyecektir.

Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kadın ve erkek arasında özellikle sosyal yaşam, evlilik, iş ve aile yaşamında büyük ölçüde farklar mevcuttur. Kadından beklenen bazı roller; evlenmeden önce cinsellik yaşamamaları, geceleri yalnız başına sokağa çıkmamaları, boşanmış ise yalnız yaşamamaları, ev işlerini gerçekleştirmeleri, öğretmen ve hemşirelik gibi meslekleri seçmeleridir. Öte yandan şiddete uğramış kadınların susarak bunu çevresinden saklaması, arkadaşlarıyla görüşmemesi, erkek çocuk doğurmasının beklenmesi gibi (Coşkun ve Özdilek, 2012). Genel olarak bakıldığında, toplumsal cinsiyet rollerinin dayatılmasından en fazla etkilenen grubun kadınlar olduğu görülmektedir.

2.2 Toplumsal Cinsiyet Kuramları

2.2.1 Psikanalitik (Psikoseksüel) Kuram

Freud'un görüşlerini temel alan psikanalitik yaklaşım, toplumsal cinsiyetin gelişimiyle ilgili ilk kuramsal açıklamalardan biridir. Bu kuram, toplumsal cinsiyeti düzenleyen biyolojik temelli bir libido (cinsel enerji) kavramsallaştırmasına dayanmaktadır (Dökmen, 2019). Çocuğun aileden başlamak üzere dışardan edindiği ilk deneyimleri

şekillendirici özelliğe sahip olması yönünden bu kuram 0-6 yaş dönemi çocuklar için oldukça önemlidir (Pehlivan Vargel, 2017).

Freud'a göre psikoseksüel gelişim oral, anal, fallik, latent ve genital olmak üzere beş dönemden oluşmaktadır. Oral dönemde (0-18 ay arasında) bebeğin ilgisi emme, ağızla kavrama gibi davranışlar sebebiyle ağıza yönelmektedir. Anal dönemde (1.5-3.5 yaş arası) çocuğun dışkılama ile ilgili süreçlerin önemli olduğu dönem olmakla beraber ilgi anüstedir. Fallik dönemde (3-5 yaş arası) ilgi henüz yetişkinlik düzeyine erişemeyen düzeyde cinsel organa yönelmiştir (Porter, 2021). Latent dönem (5-13 yaş arası) cinsel dürtüler ve ilgilerde azalmayla kendini gösterirken; genital dönemde (12-13 yaş sonrası) cinsel dürtüler ve ilgilere olan istekler yetişkin cinselliği anlamında tekrar ortaya çıkmaktadır (Tekkeli ve Akto, 2022). Bu dönemlerin her birinde bireylerin aldığı doyuma göre ya o dönemde sapanma yaşar ya da bir sonraki döneme kısmen ya da temelli geçiş yapar (Anlı, 2010).

Çocuğun kendi cinsiyetinden olan ebeveyni ile olan özdeşim süreci, kadının kadınsı, erkeğin ise erkeksi davranışlarının oluşmasında etkili olan bir faktördür. Bu durumun tam tersi olan karşı cinslerin özdeşim sürecinde ise çocuklarda karşı cinsiyete özgü davranışlar gözlemlenmektedir. Sonuç olarak kız çocukları nasıl kadın olacaklarını, erkek çocuklar ise nasıl bir erkek olacaklarını aynı cinsiyetteki ebeveynleriyle kuracakları özdeşim sayesinde öğrenmektedir (Anlı, 2010; Çolak, 2019; İnanç ve Yerlikaya, 2020).

2.2.2 Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, Bandura tarafından, öğrenmenin sosyal etkilerini ortaya çıkarmak için Davranışçılık ve Bilişsel Psikoloji arasında bir köprü kurarak geliştirilmiştir. Bandura "*insan davranış ve alışkanlıklarının çevremizde bulunan diğer insanlarla etkileşimler yoluyla kazanıldığını ve geliştiğini savunmaktadır*" (Cüceloğlu, 2016).

Sosyal öğrenme kuramında; öğrenme sosyal anlamda çevreden, etkileşim ve gözlem yoluyla edinilen davranış ve düşünceleri taklit ederek gerçekleşen bir süreçtir. Bandura, bireylerin başkalarının davranışlarını gözlemleyerek birçok şey öğrenebileceğini öne sürmüştür (Mercan, 2010). Sosyal öğrenme iki öğrenme süreci yoluyla gerçekleşir: "*edimsel koşullanma*" ve "*modelleme ve taklit*". Edimsel

koşullanmada çocuk cinsiyet kalıbına uygun davranış ve alışkanlıklarda bulunuyorsa ödüllendirilir. Aksi davranış ve alışkanlıklarda bulunan çocuklar ise cezalandırılır. Bu ceza ve ödüller çocuğun ileriki yaşamını kimi zaman olumlu, kimi zaman olumsuz bir biçimde etkilemektedir (Bandura, 2006). Model alma ve taklitte ise çocuk öncelikli olarak ebeveynleri olmak üzere çevresinde bulunanlardan gözlemledikleri davranışları öğrenmekte ve benzer davranışları gösterip bu davranışları pekiştirmektedir (Kılınç ve ark., 2018).

Sosyal öğrenme kuramının bir diğer önemli noktası da öğrenmenin dolaylı bir süreç olduğunun vurgulanmasıdır. Bu dolaylı öğrenmenin birçok örneği bulunmaktadır. Örneğin mutfak işlerinde annesine yardım etmek isteyen bir erkek çocuğunun annesi tarafından engellenmesi daha sonra bu çocuğun annesine yardımcı olma istediğini, merakını artıracaktır. Ebeveynlerini taklit eden çocuklar gazete ve dergilerde gördükleri figürleri kendilerine bir model olarak alıp onları taklit edebilmektedirler (Dökmen, 2019).

Anne babaların çocuklarının davranışlarına verdiği tepkiler de çocukların dolaylı öğrenmesini pekiştirmektedir. Örneğin erkek çocuklarının araba, kamyon, oyuncak tamir aletleriyle oynamasının; kız çocuklarının ise oyuncak bebek ve mutfak aletleri ile oynamasının onaylanması dolaylı öğrenmeyi pekiştirmektedir (Bee ve Boyd, 2009). Sonuç olarak sosyal öğrenme kuramında baba ne kadar erkeksi olursa erkek çocuk o kadar erkeksi; anne ne kadar kadınsı olursa kız çocuğu da o ölçüde kadınsılık özelliği gösterecektir (Berk, 2013; Pehlivan Vargel, 2017).

2.2.3 Bilişsel Gelişim Kuramı

Bu kurama göre bilişsel gelişim bağlamında cinsiyet rolleri gelişiminin açıklanmasında çocuğa aktif bir rol verilir (Eliküçük ve Sönmez, 2011). Kohlberg çocukların cinsiyet ve cinsellik kavramlarının ne anlam ifade ettiğini öğrenme süreçlerinin üç aşamadan geçtiğini belirtmiştir. Bu üç aşama:

-Temel Cinsellik Kişiliği Aşaması: Çocukların erkek ve kadın arasındaki fiziksel farkların ayırımına varmaları ve kendilerine ait bir cinsiyetlerinin olduğunu kavramalarıyla devam eden bir dönemdir (Saranlı, 2015). Ancak bu dönemde cinsiyet kavramı bir isim gibidir. Örneğin bir erkek çocuğu ileride anne olabileceğini söylerken bir kız çocuğu büyüdüğünde baba olacağını ifade edebilir (Lindsey, 2016).

-Cinsiyet Değişmezliği Aşaması: Bu aşamada çocuklar cinsiyetlerinin sürekliliğini kavrarlar. Ya kız ya da erkek olduklarını ayırt edebilirler (İnci Kuzu, 2015).

-Cinsel Korunum Aşaması: Çocuklar cinsiyet kavramını giyim şekli, ses tonu, konuşma biçimi ve davranışlardan ziyade kişiyi bir bütün olarak değerlendirerek öğrenirler (Aydoğdu, 2017). Bu aşamada çocuklar karşısındakilerin fiziksel değişmelerinin cinsiyetlerinde bir değişme yaratmadığını kavrarlar. Örneğin saçını uzatan bir erkeğin hala bir erkek olduğunu bilirler (Çok ve ark., 2018).

2.2.4 Toplumsal Cinsiyet Şeması

Çocuklar cinsiyetlerine özgü atfedilenleri toplumsal cinsiyet şeması ile öğrenirler. Bu şemaya göre çocuklar tarafından kızlar zayıf, erkekler güçlü olarak algılanır. Bu durumun tersinin olabileceğinin ayırımına varamazlar (Özdemir ve ark., 2019). Toplumsal cinsiyet şeması, kadın ve erkek cinsiyet özelliklerinin kavranmasında, bilgilerin süzgeçten geçirilerek anlamlandırılmasında bir çerçeve görevi görmektedir. Birbirinden farklı kültürlerde yaşayan çocuklar, kadın ve erkek arasındaki farklılıkları düşünebilmeyi, nesneler ve olaylar hakkındaki bilgileri ayırt edilen cinsiyet çağrışımlarına göre işlemeyi kavrarlar (Dökmen, 2010). Çocuklar bu süreçte benlik kavramlarını oluştururken, dünyayı algımlarken, kendileri ve hatta nesneler ve olaylarla ilgili bilgileri algıladıkları bu cinsiyet çağrışımına göre işlerken içselleştirilmiş bu cinsiyet şemasını kullanırlar (Davis ve Wilson, 2016).

Kadınsı özellikler sıralandığında ‘kibar’ ve ‘bülbul’ gibi terimlerden bahsedilirken erkeksi özellikler ‘atılgan’, ‘cesur’ ve ‘kartal’ gibi terimlerle ifade edilmektedir. Bu terimlerle ifade edilen özellikler ile erkek çocukları kız çocuklarını güçsüz olarak nitelendirmeyi de kavramaktadır (Pehlivan Vargel, 2017; Dökmen, 2019). Bu araştırmanın da temellerinden birini oluşturan ailelerin kişinin toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarını etkilemesinde önemli bir yeri vardır.

2.3 Çocuklarda Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutumların Gelişiminde Ailenin Etkisi

Toplumsal cinsiyet kalıplarının oluşmasında ailenin etkisi oldukça önemlidir. Burada temel etken anne-baba olmakla beraber çocuğun çevresi de toplumsal cinsiyet kalıplarının benimsenmesinde etkilidir (Meece ve Daniels, 2008; Maraşlıoğlu, 2022). Aile cinsiyet kimliklerinin ve toplumsal cinsiyete bağlı gelişen eşitsizliklerin ortaya çıkmasında bir zemin olarak çocuğun hayatında bulunmaktadır (Aktaş, 2011).

Çocuklar erkek ve kız kavramlarını önce ailesinde öğrenmektedir. Öğrenilen bu kavramlar aynı zamanda çocukta oluşacak kalıp yargılara da zemin hazırlamaktadır (Wang, 2022).

Anne-babaların çocuklarına gösterdikleri ilgi ve davranışlar çocuklarının cinsiyetlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu durum çocukların toplumsal cinsiyeti nasıl algıladıklarını da etkilemektedir (King ve ark., 2021). Örneğin ebeveynler erkek çocuklarıyla daha somut, bilimsel konularda konuşmaya ağırlık verirken; kız çocuklarıyla daha çok duyguların hâkim olduğu konulardan bahsetmektedirler. Bu ileriki yaşamlarında kızların hem kendilerinde hem de karşısındaki kişilerle olan iletişim ve ilişkilerinde daha çok duyguların ağırlık bastığı konulara öncelik vermesine sebep olmaktadır (Buckner ve Fivush, 2000; Fivush ve ark., 2000; Tenenbaum ve ark., 2005).

Ebeveynlerin çocuklarını onların cinsiyetleriyle özdeşleştirilmiş kalıp renklere göre giydirmesi oldukça yaygın bir durumdur. Bağımlı bir yapıda olan 0-6 yaş grubu çocuklar için seçilen kıyafetlerin, kullanacağı eşyaların rengi ve biçimi toplumsal cinsiyet rol ve tutumların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Wong ve Hines, 2015; Lindsey, 2016; Meland ve Kaltvedt, 2019).

Aile, çocukların toplumsal cinsiyet algılarının oluşmasında ve gelişmesinde oldukça etkili bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun anne/babası ve içinde bulunduğu çevre, çocuğa kendi cinsiyetinin kalıp yargılarını öğretmekle kalmayıp bunu ileriki yaşamına da taşımasına ortam hazırlamaktadır. Bu bağlamda 0-6 yaş grubunda çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuklarına kazandırdıkları alışkanlık ve davranışların, onların toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarının gelişiminde büyük etkisi olduğu yadsınamaz (Güney, 2012; Güder ve Yıldız, 2016; Nadal ve ark., 2019).

2.4 Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Geliştirilmesinde Hemşirelerin Rolü

Hemşirelik, toplum ve toplumdaki her bir birey ile doğrudan temasta bulunan bir meslektir. Bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını korumaya ve geliştirmeye odaklanan, ideal sağlık düzeyine ve yaşam kalitesine ulaşmayı amaçlayan bir sağlık disiplini (Coşkun ve Özdilek, 2012). Hemşireler sağlığın geliştirilmesi ve koruyucu hizmetlerin sağlanmasında; temel sağlık hizmetlerinin topluma sunulmasında önemli bir role

sahiptir (<https://www.saglik.gov.tr/TR,10516/aile-hekimligi-uygulama-yonetmeligi.html>, Erişim tarihi: 14 Eylöl 2023).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önlenmesinde hemşirelerin önemli sorumlulukları bulunmaktadır: Hemşireler toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin farkında olabilmeli ve buna sebep olan temel nedenleri bilmelidir. Hemşireler geleneksel davranış ve alışkanlıkları ayırt edebilmeli, kültürel faktörleri kavrayabilmeli, cinsiyetler arası dezavantajlı durumlarda bilinçli olmalıdır. Hemşireler sağlık hizmeti sunarken ayrımcı, önyargılı davranışlarda bulunmamalıdır (Demirel, 2009; WHO, 2011; şimşek, 2011).

Hemşireler savunuculuk, danışmanlık ve eğitici rolü ile toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yol ağtığı olumsuz durumlarla baş edebilmeleri için diğer bireylere yardımcı olur; kendini ifade edemediği durumlarda bireyleri temsil eder ve onların haklarını savunur (Taylan ve ark., 2012; Aydemir Gedük, 2018). Birinci basamakta görev yapan hemşireler 15-49 yaş grubundaki kadınların gebelik öncesinde, gebelikte ve lohusalık döneminde izlemelerini yapmaktadır. Birinci basamakta görev yapan hemşireler bu izlemler esnasında kadınları muayene ederek olası ve/veya var olan sorunları saptamaktadır. Bu bağlamda kişilere gerekli danışmalığı ve eğitimi sağlamakta, gerekli olduğunda kişiyi ileri basamak bir kuruma sevk etmektedir (<https://www.saglik.gov.tr/TR,11553/aile-hekimligi.html>, Erişim tarihi: 15 Eylöl 2023).

Birinci basamakta görev yapan hemşireler, 0-6 yaş grubu çocuklara ve onların ebeveynlerine kolaylıkla ulaşabilmektedir. Çocuklar her izleme geldiğinde ebeveynleri de yanlarında geldiğinden, çocuğu aile ile beraber değerlendirip aileye danışmanlık ve eğitim vermek hemşireler için eşsiz bir fırsat sağlamaktadır. Toplumun cinsiyetler için belirlediği roller henüz 0-6 yaş döneminde daha kolay şekillenebildiğinden, bu dönem olan çocuklara ve ebeveynlerine ulaşip onlara olumlu tutum ve davranışlar kazandırmak birinci basamakta görev yapan hemşireler için oldukça önemlidir (Mahaffy ve Ward, 2002).

Birinci basamakta görev yapan hemşireler toplumdaki bireylerin evlerine ziyaretler sağlayarak onlara toplumsal cinsiyet eşitliği ve bu bağlamda çocuklarına kullanacakları dil hakkında eğitimler vermelidir. Eğitimin etkinliğinin ve

sürekliliğinin artırılması adına belediyelerde Anne-Baba Okulları açılmalıdır. Hemşirelerin bu Anne-Baba Okullarında eğitimci olarak yer alarak toplumu bilinçlendirme çalışmalarına katılması sağlanmalıdır. Ayrıca hemşirelerin sosyal medyayı etkin olarak kullanmaları da bu konuda oldukça önemlidir. Hemşirelerin televizyon ve radyo programlarına katılarak toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında konuşmalar yapması, eğitimler vermesi bu konuda oldukça etkili olacaktır.

Aile Sağlığı Çalışanları (ASÇ) ile yapılmış bir çalışmada, ASÇ'lerin neredeyse tamamına yakınının toplumsal cinsiyet konusunda bilgili olduğu görülmüştür. Yine bu araştırmada, ASÇ'lerin büyük çoğunluğu yaşadığı toplumda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bulunduğunu ifade etmiştir (Akkaya, 2021). Birinci basamakta çalışan hemşireler, 0-6 yaş grubundaki çocukların gelişimini en az 12 izlem ile değerlendirmektedir. Bu izlemler esnasında, anne baba da değerlendirmeye dahil edilerek bütüncül bir yaklaşımın sergilenmesi oldukça önemlidir. Böylece çocukların toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarının olumlu yönde gelişmesi için desteklenmeleri sağlanabilecektir.

Toplumun her bir ferdiyle temasta bulunan hemşireler, kişilere cinsiyet eşitliği kavramını kazandırmalı ve onları gerektiğinde yönlendirmelidir. Birinci basamakta görev yapan hemşireler 0-6 yaş dönemi yenidoğan, bebek-çocuk izlemleri, doğum öncesi ve sonrası izlemler ve 15-49 yaş kadın izlemleri sırasında ebeveynlerle birebir iletişimde bulunarak; kadın erkek eşitliği, kararların ortak alınması, eğitimde eşitlik, evde yapılan işlerde cinsiyet ayrımının gözetilmemesi, çocuklara kullanılan dile dikkat edilmesi, her türlü şiddete dair tüm durumların ortadan kaldırılması, çocukların cinsiyetlerine özgü dayatmalardan uzak durulması gibi konularda farkındalık yaratmada tüm fırsatları değerlendirmelidir. Hemşireler ebeveynleri çocuklarına karşı kullandıkları sözel ifadeler açısından değerlendirmelidir. Farkındalık oluşturmaları gerekirse, bu konuda eğitim ve danışmanlık sağlamaları gerekmektedir. Çocuklar ailelerinden gördükleri ve duyduklarıyla yarına hazırlanan bireylerdir. Bu bağlamda, olumlu toplumsal cinsiyet alt yapısı geliştirmede ebeveynlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Birinci basamakta görev yapan hemşirelerde ebeveynleri bu sorumlulukları doğrultusunda eğitmeli ve gerekirse olumlu tutumlara yönlendirmelidir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma iki aşamada yapılmıştır:

Birinci Aşamada araştırmada kullanılmak üzere “Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği” geliştirilmiş ve Geçerlik Güvenirliği yapılmıştır.

İkinci Aşamada geliştirilen ölçek kullanılarak araştırma verileri toplanmıştır.

Birinci Aşama

3.1 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlik Güvenirliğinin Yapılması

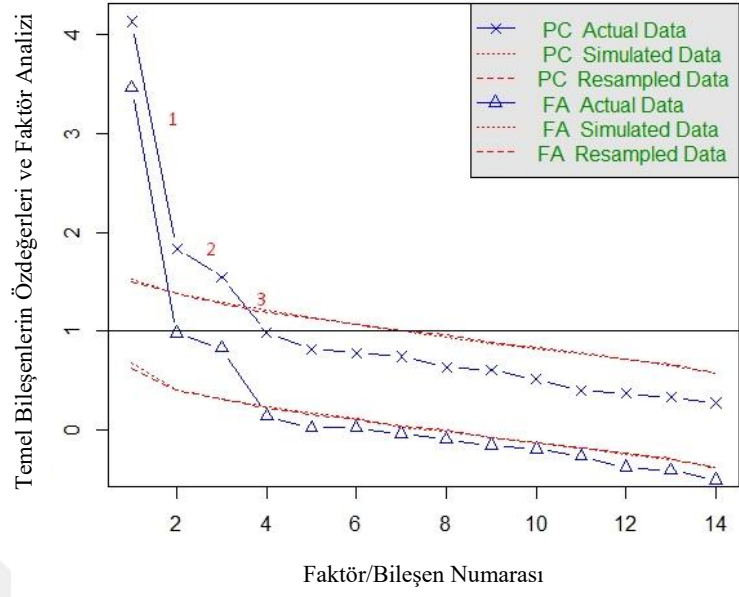
Toplumsal cinsiyetle ilgili olarak erkek ve kız çocuklarına kullanılan dile ait 20’şer maddeden oluşan madde havuzlarının psikometrik kanıtlarını ortaya koymak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) toplam 356; Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ise toplam 392 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak faktör yapısının ortaya çıkarılması amacıyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ancak AFA uygulanmadan önce eldeki veri setinin analizin varsayımlarını yerine getirip getirmediğinin incelenmesi gereklidir. Araştırmada tek ve çoklu değişkenli uç değerlerin incelenmesi ve çalışma dışında bırakılması sonucu nihai aşamada erkek çocukları için 180 kişi; kız çocukları için 176 kişi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu örneklem sayısı yeterli görülmektedir (Cattell, 2012; Kline, 2023). AFA yapılması için bir diğer önemli ölçüt ise Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) test sonucunun 0.60’tan yüksek, Barlett küresellik testinin ise anlamlı olmasıdır. Veri setinin açıklayıcı faktör analizine uygunluğunu test etmek üzere gerçekleştirilen KMO test sonucunun hem erkekler hem de kızlar için 0.77, Barlett küresellik testinin ki kare değerinin hem erkekler ($\chi^2=712.63$, $p<0.001$) hem de kızlar ($\chi^2=657.47$, $p<0.001$) için anlamlı çıktığı belirlenmiştir. Buna göre veri setinin örneklem açısından uygun olduğu aynı zamanda değişkenler arasında ilişkiler bulunması sebebiyle varyans kovaryans matrisinin eşit olmadığı tüm bunlardan hareketle açıklayıcı faktör analizinin uygulanabileceğine karar verilmiştir.

AFA kapsamında faktör yapısını belirlemek üzere kullanılabilecek birçok faktör çıkartma yöntemi kullanılmaktadır. Ancak her faktör çıkartma yönteminin kendine has varsayımları bulunmaktadır (Tabachnick, Fidel ve Ullman, 2013). Bu varsayımlardan en önemlisi ise veri yapısının çok değişkenli normalliği sağlayıp sağlamadığı

durumudur. Çok değişkenli normalliğe karar vermede kullanılan teknik Mardia'nın basıklık ve çarpıklık katsayılarıdır (Mardia, 1980). Gerçekleştirilen analiz sonucu çok değişkenli basıklık katsayısının erkekler için 4.16; kızlar için 2.38; çok değişkenli çarpıklık katsayısının erkekler için 1138.86; kızlar için 770.48 olması sebebiyle Mardia'nın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kabul edilebilir aralıkta yer almadığı dolayısıyla veri yapısının çok değişkenli normallik göstermediğı belirlenmiştir. Çok değişkenli normalliğe sahip olmayan bir veri yapısında ise faktör çıkartma yöntemlerinden Principal Axis Factoring yönteminin kullanılması önerilmektedir (Tabachnick, Fidel ve Ullman, 2013). Aynı zamanda faktörler arasındaki ilişkilerin orta düzeyin altında olması sebebiyle varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır (Brown, 2015).

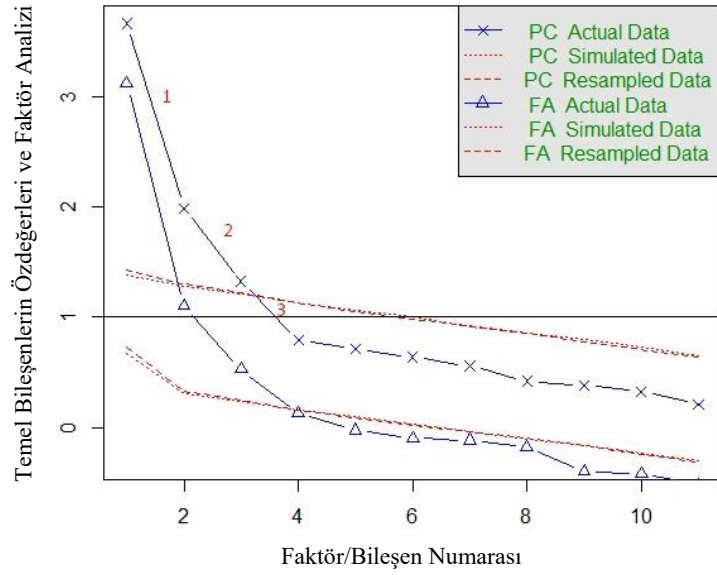
Faktör yapısına karar vermede ise kuramsal çerçeveye beraber öz değerler, paralel analiz ve yamaç-birikinti grafiğı kullanılmıştır. Paralel analiz gerçek veri setinin özelliklerini, rastgele oluşturulmuş veri setlerinin özellikleriyle karşılaştırarak faktör sayısına karar vermenize yardımcı olur. Yapılan analiz sonucunda gerçek ve simülasyon öz değerleri karşılaştırılmış ve erkekler ve kızlar için 3 faktörlü bir yapının oluştuğı belirlenmiştir. Paralel analize ait öz değer grafiğı erkekler için Şekil 1'de; kızlar için Şekil 2'de verilmiştir.

Paralel Analiz Yamaç Grafikleri

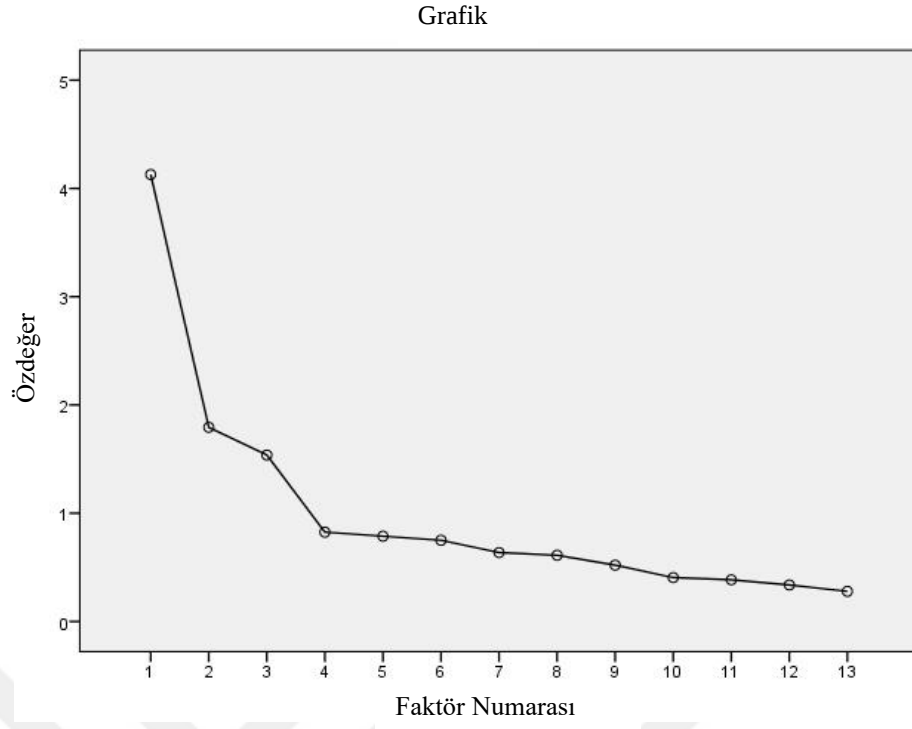
Şekil 1. Paralel Analiz Öz Değer Grafiği (*Erkekler için*)

Paralel Analiz Yamaç Grafikleri

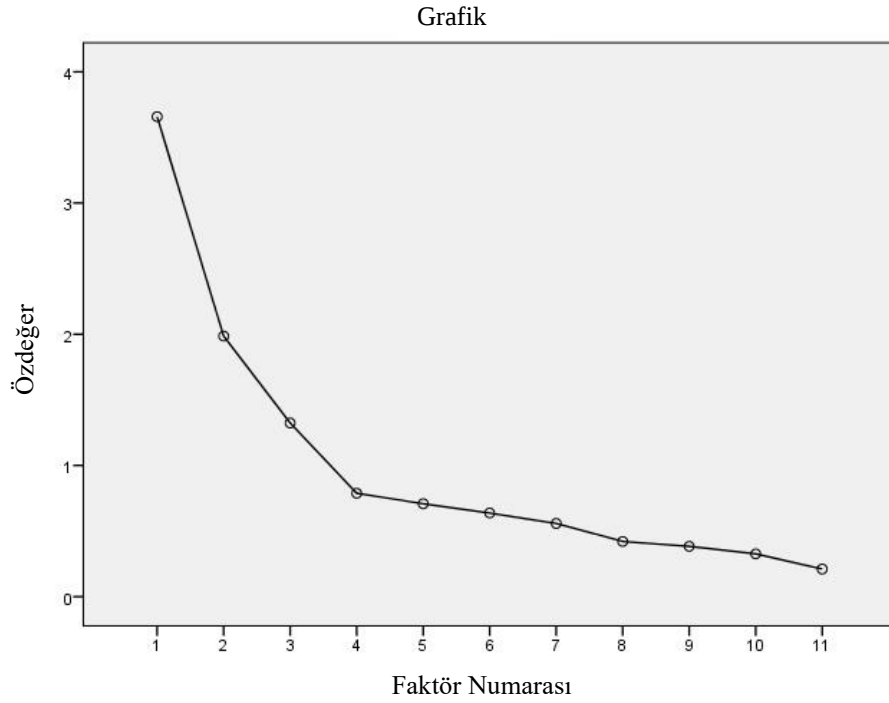

Şekil 2. Paralel Analiz Öz Değer Grafiği (*Kızlar için*)

Analiz sonucu elde edilen yamaç-birikinti grafikleri erkekler için Şekil 3'te; kızlar için Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 3. Yamaç-Birikinti Grafiği (Erkekler için)

Şekil 4. Yamaç-Birikinti Grafiği (Kızlar için)

Şekiller incelendiğinde üçüncü faktör sonrasında eğimin azaldığı ve doğrusallaştığı görülmektedir. Ayrıca öz değerler incelendiğinde ilk üç faktörün yapıya önemli katkı sundukları ve kuramsal çerçeveye uyuştukları görülmüştür. Buradan hareketle ölçek yapısının üç faktörlü olmasına karar verilmiştir.

AFA yaparken ilgili maddelerin faktörlerde gösterdikleri faktör yük miktarları ve maddelerin tüm faktörlerde gösterdikleri ortak varyans miktarı yapıya olan katkıları açısından bilgi vermektedir. Alanyazın incelendiğinde faktör yük değerinin 0.45 olması ve varyansın %20'sini açıklaması sebebiyle iyi olarak değerlendirilmiştir (Comrey ve Lee, 1992). Ortak varyans katsayısı için ise 0.20 yakın ve üstü değerlerin önemli katkı sunan maddeler olduğu belirtilmiştir (Costello ve Osborne, 2019). Aynı zamanda bir maddenin birden fazla faktörde yüksek faktör yük göstermesi onun çapraz yüklü madde olduğunu ve bu maddelerin yapıyı bozduğunu; dolayısıyla birden fazla faktörde gösterdiği yükler arasında en az 0.10 fark olması gerektiği belirtilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2021). Çalışmada yukarıda bahsedilen ölçütler dikkate alınarak analizler gerçekleştirilmiştir. *Toplumsal cinsiyet içeren ebeveyn sözel ifadeler ölçeği-erkek çocuklar için formuna* (TCESİÖ-EÇ) ait açıklayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek Çocuklar için Formuna Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Madde No	Faktör Yükleri			Ortak Varyans
		Faktör 1	Faktör 2	Faktör-3	
Faktör-1 (Biçilmiş Rol)	M2	0.73	0,28	0,19	0,65
	M4	0.73	0,01	0,14	0,55
	M14	0.60	0,16	0,01	0,39
	M1	0.59	0,25	0,29	0,49
	M3	0.59	0,23	0,04	0,40
Açıkladığı Varyans %				27.76	
Faktör-2 (Kızlara göre Fark)	M10	0.06	0,75	0,19	0,61
	M17	0.15	0,65	0,05	0,45
	M9	0.22	0,61	0,12	0,43
	M12	0.33	0,55	0,01	0,41
Açıkladığı Varyans %				9.37	
Faktör-3 (Yüceltme)	M18	0.03	0,05	0,75	0,57
	M13	0.13	0,14	0,58	0,37
	M16	0.17	0,15	0,51	0,32
	M8	0.08	0,01	0,49	0,25
Açıkladığı Varyans %				8.03	
Toplam Açıklanan Varyans				45.16	

Tablo 3.1 incelendiğinde yedi maddenin faktör yükünün düşük veya çapraz yüklü madde olması sebebiyle çalışma dışında bırakıldığı görülmektedir. Kalan maddelerin tümünün faktör yükünün 0.49 ve üstü, ortak varyans katsayılarının ise 0.25 ve üstü olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda Faktör-1 (Biçilmiş rol), Faktör-2 (Kızlara göre fark) ve Faktör-3 (Yüceltme) TCESİÖ-EÇ için olan formunun alt faktörleri olarak belirlenmiştir. **Biçilmiş rol** alt faktörünün 5 maddeden oluştuğu faktör yüklerinin 0.59-0.72 arasında olduğu ve açıkladığı varyans oranının 27.76 olduğu görülmektedir. Bir diğer alt faktör olan **kızlara göre fark** ise 4 maddeden oluşmakta olup, faktör yüklerinin 0.55-0.75 arasında olduğu ve açıkladığı varyans oranının 9.37 olduğu görülmektedir. **Yüceltme** alt faktörünün yine 4 maddeden oluştuğu, faktör yüklerinin 0.49-0.75 arasında değiştiği ve açıkladığı varyans oranının 8.03 olduğu görülmektedir. Üç alt faktörlü TCESİÖ-EÇ'nin, toplam açıklanan varyans oranının ise 45.16 olduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet içeren ebeveyn sözel ifadeler ölçeği-Kız çocukları için formuna (TCESİÖ-KÇ) ait açıklayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Kız Çocukları için Formuna Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Madde No	Faktör Yükleri			Ortak Varyans
		Faktör 1	Faktör 2	Faktör-3	
Faktör-1 (Yönlendirme)	M16	0.87	0.31	-0.12	0.87
	M11	0.74	0.19	0.03	0.59
	M10	0.65	0.31	-0.10	0.54
	M15	0.64	0.03	0.10	0.42
	M7	0.56	0.02	0.11	0.32
Açıkladığı Varyans %				29.44	
Faktör-2 (Erkeklere Göre Fark)	M3	0.08	0.87	0.06	0.76
	M4	0.17	0.59	0.28	0.45
	M2	0.30	0.45	0.03	0.26
Açıkladığı Varyans %				13.48	
Faktör-3 (Biçilmiş Rol)	M14	0.26	0.06	0.75	0.63
	M6	0.01	0.12	0.61	0.39
	M5	-0.15	0.05	0.60	0.38
Açıkladığı Varyans %				8.10	
Toplam Açıklanan Varyans				51.02	

Tablo 3.2 incelendiğinde 9 maddenin faktör yükünün düşük veya çapraz yüklü madde olması sebebiyle çalışma dışında bırakıldığı görülmektedir. Kalan maddelerin tümünün faktör yükünün 0.45 ve üstü, ortak varyans katsayılarının ise 0.26 ve üstü olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda Faktör-1 (**Yönlendirme**), Faktör-2

(**Erkeklere göre fark**) ve Faktör-3 (**Biçilmiş Rol**) TCESİÖ-KÇ için kullanılan alt faktörleri olarak belirlenmiştir. **Yönlendirme** alt faktörünün 5 maddeden oluştuğu faktör yüklerinin 0.56-0.87 arasında olduğu ve açıkladığı varyans oranının 29.44 olduğu görülmektedir. Bir diğer alt faktör olan **erkeklere göre fark** ise 3 maddeden oluşmakta olup faktör yüklerinin 0.87-0.45 arasında olduğu ve açıkladığı varyans oranının 13.48 olduğu görülmektedir. **Biçilmiş rol** alt faktörünün yine 3 maddeden oluştuğu, faktör yüklerinin 0.60-0.75 arasında değiştiği ve açıkladığı varyans oranının 8.10 olduğu görülmektedir. Üç alt faktörlü olan; TCESİÖ-KÇ toplam açıklanan varyans oranı ise 51.02 olduğu görülmektedir.

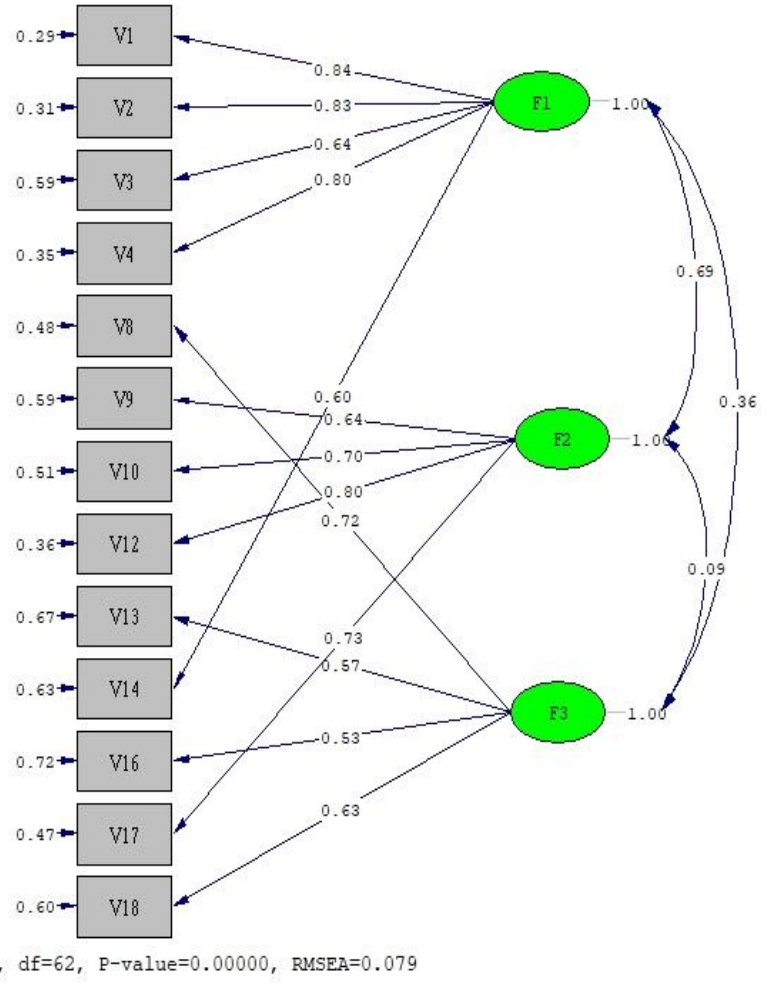
3.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi Bulguları

Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocuklarına ait Formun AFA sonucu faktör yapısının doğrulanması amacıyla farklı örneklem üzerinden Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Nihai aşamada hem erkekler hem de kızlar için 196 kişi çalışmaya katılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen her iki ölçeğin faktör yapısına ait faktör yükü, t değeri, artık varyans ve açıklanan varyans (R^2) değerleri Tablo 3.3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarının Faktör Yapısı

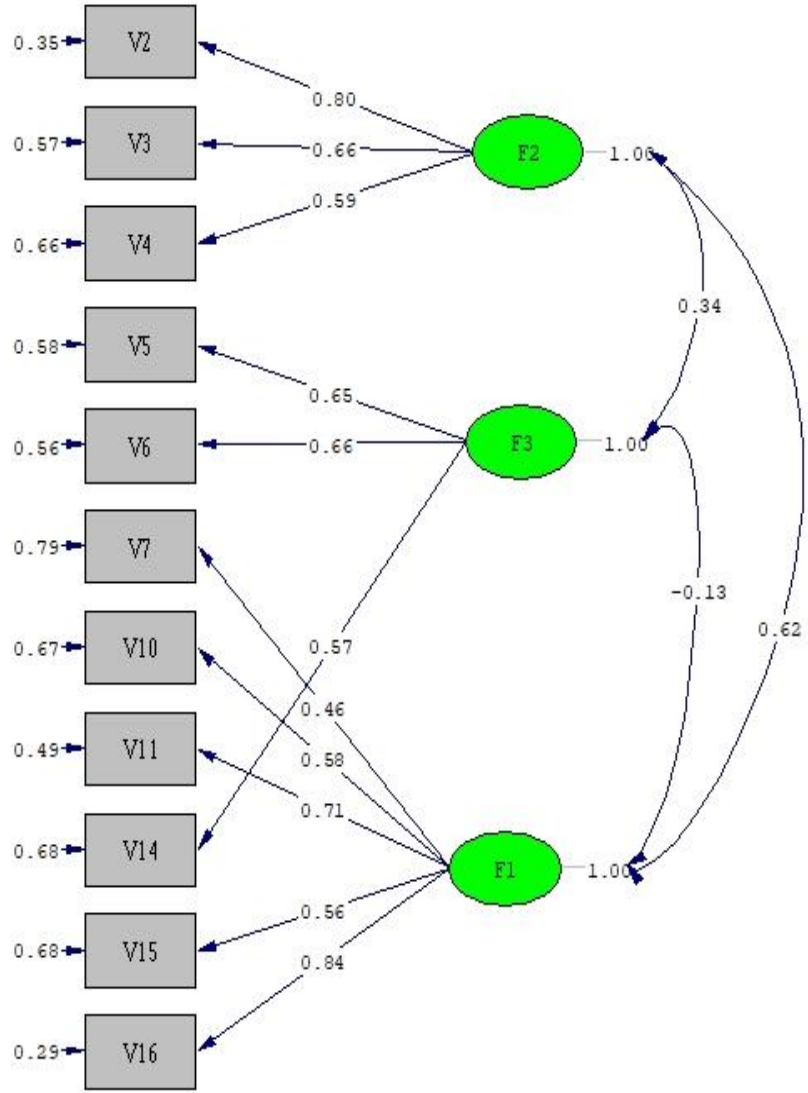
Ölçek	Alt Ölçek	Madde	Faktör Yüğü	t değeri	Artık Varyans	R ²
TCESİÖ-EÇ	Faktör-1 (Biçilmiş Rol)	M2	0.83	19.62	0.31	0.69
		M4	0.80	20.99	0.36	0.64
		M14	0.60	9.43	0.64	0.36
		M1	0.84	18.77	0.29	0.71
		M3	0.64	9.11	0.59	0.41
	Faktör-2 (Kızlara Göre Fark)	M10	0.70	9.44	0.51	0.49
		M17	0.73	8.33	0.47	0.53
		M9	0.64	8.81	0.59	0.41
		M12	0.80	13.66	0.36	0.64
	Faktör-3 (Yüceltme)	M18	0.63	8.39	0.60	0.40
		M13	0.57	7.90	0.68	0.32
		M16	0.53	5.99	0.72	0.28
		M8	0.72	10.86	0.48	0.52
TCESİÖ-KÇ	Faktör-1 (Yönlendirme)	M16	0.84	13.24	0.29	0.71
		M11	0.71	9.29	0.50	0.50
		M10	0.58	7.60	0.66	0.34
		M15	0.56	8.27	0.69	0.31
		M7	0.46	6.12	0.79	0.21
	Faktör-2 (Erkeklerle Göre Fark)	M3	0.66	10.35	0.56	0.44
		M4	0.59	7.90	0.65	0.35
		M2	0.80	11.19	0.36	0.64
	Faktör-3 (Biçilmiş Rol)	M14	0.57	6.57	0.68	0.32
		M6	0.66	7.77	0.56	0.44
		M5	0.65	7.45	0.58	0.42

Doğrulatoryıcı faktör analizi sonucu maddelere ait faktör katsayıları incelendiğinde; TCESİÖ-EÇ maddelerinin faktör yüklerinin en düşük 0.53 (M16), en yüksek 0.83 (M2) arasında yer aldığı, hepsinin t değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). TCESİÖ-KÇ maddelerinin faktör yüklerinin en düşük 0.46 (M7), en yüksek 0.84 (M16) arasında yer aldığı, hepsinin t değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$) (Tablo 3.3). Ölçeğe ait yol diyagramları Şekil 5 ve Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 5. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek Çocukları için Formuna Ait Yol Diyagramı

TCESİÖ-EÇ’ye ait yol diyagramı incelendiğinde faktör yükleri ve bu faktör yüklerine ait standart hataların değerleri görülmektedir. İlgili standart hata değerlerinin en yüksek 0.72 olduğu ve bu değerin kabul edilebilir aralıkta (<0.90) yer aldığı belirlenmiştir (Şekil 5).

Chi-Square=86.62, df=41, P-value=0.00004, RMSEA=0.076

Şekil 6. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Kız Çocuklar için Formuna Ait Yol Diyagramı

TCESİÖ-KÇ'ye ait yol diyagramı incelendiğinde faktör yükleri ve bu faktör yüklerine ait standart hataların değerleri görülmektedir. İlgili standart hata değerlerinin en yüksek 0.79 olduğu ve bu değer kabul edilebilir aralıkta (<0.90) yer aldığı belirlenmiştir. Oluşturulan faktör yapısının veriye uyumlu olup olmadığını değerlendirmek amacıyla alan yazında tavsiye edilen uyum ölçütleri incelenmiştir (Şekil 6). Alan yazın kapsamında bir faktör yapısını değerlendirmede belirlenen uyum ölçütleri, iyi ve kabul edilebilir uyum değerleri ve analiz sonucu elde edilen uyum değerlerine ilişkin değerlendirme sonuçları Tablo 3.4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarına Ait DFA Uyum İndeksleri

Uyum İndeksi*	İyi Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Erkekler için	Kızlar için
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2,5$	$2.5 \leq \chi^2/sd \leq 5$	2.24	2.11
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$	0.079	0.076
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$	0.066	0.069
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$	0.96	0.94

*Bentler, 1980; Byrne, 2013; Kline, 2023

TCESİÖ'ye ait uyum indeksleri Tablo 3.4'te verilmiştir. Buna göre toplumsal cinsiyet içeren ebeveyn sözel ifadeler ölçeğinin-erkek çocuğuna ait modelinin ki-kare değeri incelendiğinde $X^2(62)=139.12$ manidar bulunmadığı ($p>0.05$) ancak X^2/sd değerinin 2.24 değerini alması sebebiyle iyi uyum gösterdiği görülmektedir (Tabachnic ve ark., 2013). Diğer uyum değerleri incelendiğinde CFI:0.96 değerini alarak iyi uyum, RMSEA=0.079 ve SRMR=0.066 değerini alarak kabul edilebilir uyum gösterdiği belirlenmiştir (Hu ve Bentler, 1999). Buna göre söz konusu modelin doğrulandığı söylenebilir. Bir diğer ölçek olan toplumsal cinsiyet içeren ebeveyn sözel ifadeler ölçeği-kız çocuğuna ait modelin ki-kare değeri incelendiğinde $X^2(41)=86.62$ manidar bulunmadığı ($p>0.05$) ancak X^2/sd değerinin 2.11 değerini alması sebebiyle iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Diğer uyum değerleri incelendiğinde CFI:0.94 değerini alarak iyi uyum, SRMR=0.069 ve RMSEA:0.076 değerini alarak kabul edilebilir uyum gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre söz konusu modelin de doğrulandığı söylenebilir.

Tablo 3.5. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocuklar için Formlarına Ait Güvenirlik Değerleri

Ölçek	Alt Faktör	Alfa	CR
TCESİÖ-EÇ	Biçilmiş Rol	0.82	0.86
	Kızlara Göre Fark	0.74	0.81
	Yüceltme	0.69	0.71
TCESİÖ-KÇ	Yönlendirme	0.72	0.77
	Erkeklerle Göre Fark	0.78	0.62
	Biçilmiş Rol	0.66	0.56

*%95 güven aralığında anlamlı değer.

TCESİÖ-EÇ'nin alt boyutlarının güvenirlik değerleri incelendiğinde; alfa katsayılarının **biçilmiş rol** alt faktörü için 0.82, **kızlara göre fark** alt faktörü için 0.74 ve **yüceltme** alt faktörü için 0.69 değerini aldığı; bileşik güvenirlik katsayılarının

biçilmiş rol alt faktörü için 0.86, kızlara göre fark alt faktörü 0.81 ve yüceltme 0.71 değerini aldığı belirlenmiştir.

TCESİÖ-KÇ'nin alt boyutlarının güvenirlik değerleri incelendiğinde alfa katsayılarının yönlendirme alt faktörü için 0.72, erkeklere göre fark alt faktörü için 0.78 ve biçilmiş rol alt faktörü için 0.66 değerini aldığı; bileşik güvenirlik katsayılarının yönlendirme alt faktörü için 0.77, erkeklere göre fark alt faktörü için 0.62 ve biçilmiş rol alt faktörü için 0.56 değerini aldığı belirlenmiştir (Tablo 3.5). Geçerli ve güvenli olduğu saptanan araştırmacılar tarafından geliştirilen bu ölçeğin tezin verilerinin toplanmasında kullanmaya karar verilmiş ve **ikinci aşamaya** geçilmiştir.

İkinci Aşama

3.3 Araştırmanın Türü ve Amacı

Bu çalışma, tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte yapılmıştır. Araştırma 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile çocuklarına kullandıkları dil arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır.

3.4 Araştırmanın Soruları

Bu çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır. 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin;

1. Toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ne düzeydedir?
2. Toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarında etkili olan durumlar nelerdir?
3. Toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile ilgili çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadeler nasıldır?
4. Toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile ilgili çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadelerde etkili olan faktörler nelerdir?
5. Toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile ilgili çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadeler arasında ilişki var mıdır?

3.5 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma Giresun ilinin Görele ilçesinde yapılmıştır. Görele, Giresun ilinin kuzeydoğusunda bulunan ve Karadeniz’e kıyısı olan, 31.509 nüfusa sahip bir ilçedir. Görele dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir. Ekonomik olarak fındık üretimi ilk sırada yer almakla birlikte bunu mısır ve çay takip eder. Ormancılık büyük önem taşımakla birlikte hayvancılığın da ekonomiye büyük katkısı vardır. Görele’de toplam iki Aile Sağlığı Merkezi (ASM) bulunmaktadır. İlçe merkezinde bulunan ASM’de sekiz hemşire, sekiz doktor, üç sözleşmeli sağlık çalışanı (pansuman/kan alma işlemi için) ve iki temizlik personeli çalışmaktadır. İlçe dışında bulunan ASM’nin yapılanması daha küçük olup iki hemşire, iki doktor, bir sözleşmeli sağlık çalışanı ve bir temizlik personeli görev almaktadır. Bu çalışma ilçe merkezindeki ASM’ye kayıtlı bebek-çocukların ebeveynleri ile yürütülmüştür. Bu çalışmanın Görele’de yapılmasının nedeni araştırmacının Görele’de yaşaması ve orada çalışmasıdır.

3.6 Araştırmanın Zamanı

Bu araştırmada veriler etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra Mart 2023-Ağustos 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

3.7 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Görele’de ilçe merkezinde bulunan ASM’ye kayıtlı 0-6 yaş grubundaki 1985 bebek/çocuğun ebeveyni oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklem hesaplama formülü ile ($p=0.5$) (Erzeybek, 2015) örneklem sayısı 322 çocuk olarak hesaplanmıştır ($p=0.5$, $t=1.96$, $q=0.5$, $d=0.05$, $N=1656$).

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$$
$$n = \frac{1985 \times 1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}{0.05^2(1656 - 1) + 1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}$$
$$n = \frac{1906.5424}{5.9204}$$
$$n = 322.004256$$

Tabakalı rastgele (orantılı) örnekleme yöntemi formülleri kullanılarak yaş dönemleri 6 gruba ayrılmıştır (0-12 aylık, 13-24 aylık, 25-36 aylık, 37-48 aylık, 49-60 aylık, 61-

72 aylık). Hata payını en aza indirmek adına, her çocuğun iki ebeveyni olduğu varsayılarak çalışmanın örneklem sayısı, çocuk örneklem sayısının iki katı olarak alınmış olup bu sayılar Tablo 3.6'da verilmiştir. Veriler her gruptan, olasılıksız örnekleme yöntemlerinden olan, amaçsal rastgele seçim yöntemi ile ebeveynlerden toplanmıştır.

Tablo 3.6. Tabakalanan Gruplara Göre Örneklem Sayısı

Tabaka No	Tabaka Adı	Çocuk Sayısı (N_k)	Tabaka Ağırlığı ($w_k = N_k / N$)	Örnekleme Giren Çocuk Sayısı ($n_k = w_k \cdot N$)	Örneklem Sayısı (Ebeveyn) $n_k = (w_k \cdot N) \cdot 2$
1	0-12 aylık	429	429/1985=0.22	0.22x322=71	71x2=142
2	13-24 aylık	285	285/1985=0.14	0.14x322=45	45x2=90
3	25-36 aylık	291	292/1985=0.15	0.15x322=48	48x2=96
4	37-48 aylık	333	333/1985=0.16	0.16x322=52	52x2=104
5	49-60 aylık	322	322/1985=0.16	0.16x322=52	52x2=104
6	61-72 aylık	325	325/1985=0.17	0.16x322=54	54x2=108
Toplam		1985	1	322	644

3.8 Araştırmaya Alma Kriterleri

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan, Görele ilçesinin merkez ASM'sine kayıtlı, araştırmaya katılmaya gönüllü ve bilgilendirilmiş onamı **(EK-1)** kabul eden ebeveynler araştırmaya alınmıştır.

3.9 Sınırlılıklar

Elde edilen bilgiler kişilerin öz bildirimine dayalı olarak alınmıştır. Veri toplama aşamasında daha çok annelerle karşılaşmıştır. Anket ve ölçekler anneye verilmiş ve babaya bu şekilde ulaştırılmıştır. Çoğunlukla babalarla yüz yüze görüşülüp doğrudan bilgilendirilme yapılamamıştır.

3.10 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler üç bölümden oluşan soru formu kullanılarak toplanmıştır. Birinci bölümde katılımcılara ait bazı *tanıtıcı özelliklerin yer aldığı* 13 soruluk form bulunmaktadır **(EK-2)**. İkinci bölümde ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarına kullandığı dilin değerlendirilmesi için araştırmacılar tarafından hazırlanan toplamda 24 ifadeden oluşan, uzman görüşlerinin alınarak son hali verilen ve geçerlilik ve

güvenirlilik çalışması araştırmacı tarafından yapılan *Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği* bulunmaktadır (EK-3). Üçüncü bölümde ise *Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği* (EK-4) kullanılmıştır.

3.10.1 Tanıtıcı Özellikler Soru Formu (EK-2)

Araştırmacılar tarafından oluşturulmuş tanıtıcı soru formunda toplam 13 soru bulunmaktadır. Bu form ile ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, medeni durumu, mesleği, gelir getirisi olan bir işte çalışma durumu, aile yapısı, annesinin mesleği, babanın mesleği, çocuk sayısı, çocuklarının yaşı, çocuklarının ayrı bir odası olma durumu sorgulanmıştır.

3.10.2 Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği (EK-3)

Bu ölçek öncelikle araştırmacılar tarafından çok sayıda literatür incelenerek, toplumsal cinsiyet bağlamında ebeveynlerin çocuklarına karşı kullandıkları dili ortaya çıkartmak üzere hazırlanmıştır (Şimşek, 2006; Güden, 2006; Gündüz Kalan, 2010; Yağan Güder, 2014; Yağan Güder & Güler Yıldız, 2016; Kolikpınar, 2017; Menekşe, 2019; Doğan, 2020). Hazırlanan ölçek için dokuz uzmandan uzman görüşü alınmıştır (EK-3). Maddeler arasındaki uyumu değerlendirmek için yapılan Kappa analizinde önemli düzeyde uyum olduğu ortaya çıkmıştır ($K=0.732$) (Kılıç, 2015). Ebeveynlerin çocuklarına kullandıkları dili ortaya çıkarmak için yer alan ifadeler çocuklarının cinsiyetlerine göre “her zaman (5 puan)”, “sıklıkla (4 puan)”, “bazen (3 puan)”, “nadiren (2 puan)”, “hiçbir zaman (1 puan)” seçeneklerinden birini işaretleyerek kız çocukları için 11, erkek çocuklar için 13 maddeye cevap vermeleri beklenmiştir. Bu ölçek toplamda iki adet ölçekten oluşmaktadır: Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveynlerin Sözel İfadeleri Ölçeği-Erkek Çocukları için form (TCESİÖ-EÇ); Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveynlerin Sözel İfadeleri Ölçeği-Kız Çocukları için form (TCESİÖ-EÇ). Erkek ve Kız Çocukları için kullanılan ölçeklerde üçer alt boyut bulunmaktadır. TCESİÖ-EÇ’de; Biçilmiş Rol (5-25 puan), Kızlara Göre Fark (4-20 puan) ve Yüceltme (4-20 puan) olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. TCESİÖ-KÇ’de ise; Yönlendirme (5-25 puan), Erkeklerle Göre Fark (3-15 puan) ve Biçilmiş Rol (3-15 puan) olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Katılımcılar bu ölçekten, erkek çocukları için en yüksek ‘65’, en düşük ‘13’ puan; kız çocukları için en yüksek ‘55’, en düşük ‘11’ puan alabilmektedir. Erkek ve kız çocukları için ölçekten alınan puanın düşük olması ebeveynlerin çocuklarına kullandığı dilin daha geleneksel ve

cinsiyet kalıp yargılı bir dil olduğu şeklinde yorumlanırken; alınan puan yükseldikçe kullanılan dilin daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıp yargılardan uzak bir dil olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. TCESİÖ-EÇ'nin bu araştırmadaki Cronbach α değeri 0.82; TCESİÖ-KÇ'nin Cronbach α değeri 0.75 olarak hesaplanmıştır. TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ alt boyutlarının Cronbach α değeri ve ölçeklerden alınabilecek minimum ve maximum puanlar Tablo 3.7'de verilmiştir. Ölçek kullanılırken erkekler ve kızlar için olanlar ayrı ayrı da kullanılabilir.

Tablo 3.7. Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği-Erkek ve Kız Çocukları için Formlarının Madde Sayıları, Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Alabileceği Puanlar ile Cronbach α Değerleri

Alt Boyutlar	Madde Sayıları	Alınabilecek En Yüksek/En Düşük Puan Aralığı	Ölçeğin Bu Araştırmadaki Cronbach α Güvenirlik Değeri	Ölçeğin Cronbach α Güvenirlik Değeri
TCESİÖ-EÇ				
Biçilmiş Rol	5 (1, 2, 3, 4, 14. Maddeler)	5-25	0.83	0.82
Kızlara Göre Fark	4 (9, 10, 12, 17. Maddeler)	4-20	0.75	0.74
Yüceltme	4 (8, 13, 16, 18. Maddeler)	4-20	0.69	0.69
Toplam	13	13-65	0.82	0.81
TCESİÖ-KÇ				
Yönlendirme	5 (7, 10, 11, 15, 16. Maddeler)	5-25	0.78	0.72
Erkeklere Göre Fark	3 (2, 3, 4. Maddeler)	3-15	0.69	0.78
Biçilmiş Rol	3 (5, 6, 14. Maddeler)	3-15	0.67	0.66
Toplam	11	11-55	0.75	0.78

3.10.3 Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği (EK-4)

Araştırmada kullanılan Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği, Zeyneloğlu (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 38 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; 'Eşitlikçi Cinsiyet Rolü', 'Kadın Cinsiyet Rolü', 'Evlilikte Cinsiyet Rolü', 'Geleneksel Cinsiyet Rolü', 'Erkek Cinsiyet Rolü' dür. Beşli likert tipindeki bu

ölçek, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; ‘tamamen katılıyor’ ise 5 puan, ‘katılıyor’ ise 4 puan, ‘kararsız’ ise 3 puan, ‘katılmıyor’ ise 2 puan, ‘kesinlikle katılmıyor’ ise 1 puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü boyutlarının alabileceği en yüksek puan “40”, en düşük puan ise “8”dir. Erkek cinsiyet rolü boyutundan alınabilecek en yüksek puan “30”, en düşük puan ise “6”dır. Bu puanlama sonucuna göre en yüksek puan ‘190’, en düşük puan ise ‘38’ olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması 95 ve üzeri ise, örneklemin eşitlikçi tutumu benimsediği ifade edilmektedir. Eğer toplam puan ortalaması 95’in altında ise örneklemin geleneksel tutumu benimsediği ifade edilmektedir (Zeyneloğlu, 2008). Tablo 3.8’de ölçeğin Cronbach α değerleri yer almaktadır. Bu çalışmada bu ölçeğin Cronbach α değeri 0.90’dır. Bu çalışmada erkek cinsiyet rolü alt boyutunun Cronbach α değeri 0.57 olup; çok küçük ve kabul edilemez bir aralıkta çıkmıştır. Ölçeğin geliştirilme çalışması incelendiğinde çalışmanın üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı görülmektedir. Çıkan bu düşük sonucun sebebi olarak, geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında kullanılan örneklem türü ile bizim örneklem türümüzün uyuşmaması gösterilebilir. Araştırma sonucu değerlendirilirken bunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu değerin düşük çıkması ölçeğin yeniden geçerlilik güvenirliğinin çalışılması gerektiği şeklinde yorumlanmıştır.

Tablo 3.8. Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları, Madde Sayıları, Ölçekten Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan Aralığı ve Cronbach α Güvenirlik Katsayıları

Alt Boyutlar	Madde Sayıları	Alınabilecek En Yüksek/En Düşük Puan Aralığı	Orijinal Ölçeğin Cronbach α Güvenirlik Değeri*	Bu Araştırmada ki Cronbach α Güvenirlik Değeri
Kadın Cinsiyet Rolü	8 (29, 31, 1, 21, 37, 19, 5, 16. Maddeler)	8-40	0.80	0.80
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	8 (4, 13, 18, 22, 27, 8, 12, 20. Maddeler)	8-40	0.72	0.73
Evlilikte Cinsiyet Rolü	8 (14, 2, 15, 26, 9, 36, 6, 10. Maddeler)	8-40	0.78	0.74
Geleneksel Cinsiyet Rolü	8 (17, 24, 25, 3, 7, 11, 32, 23. Maddeler)	8-40	0.78	0.81
Erkek Cinsiyet Rolü	6 (34, 33, 30, 35, 28, 38. Maddeler)	6-30	0.78	<u>0.57</u>
Toplam	38	38-190	0.92	0.90

*Orijinal Ölçeğin Cronbach α 'sı (Zeyneloğlu, 2008).

3.11 Verilerin Toplanması

Öncelikle ebeveynlerle yüz yüze görüşülerek araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce katılımcılardan aydınlatılmış onamlar alınmıştır. Veriler katılımcıların öz bildirimlerine dayalı olarak ASM'de toplanmıştır. Veriler hem anneden hem babadan toplanmıştır. Veri toplama aşamasında daha çok annelere ulaşılmıştır. Babalar için soru formları annelere verilmiştir. Babaların çoğunluğu veri toplama araçlarını evlerinde doldurmuştur. Veriler ortalama 25-30 dakikada toplanmıştır.

3.12 Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel testler Tablo 3.9’da gösterilmiştir.

Tablo 3.9. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Testler

Veriler		Yapılan İstatistikler
TCRTÖ	Ebeveynlik türü, gelir getiren bir işte çalışma durumu	Independent Samples t Testi
	Yaş grubu, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, çocukların cinsiyeti, çocukların ayrı odasının bulunma durumu, annelerinin eğitim durumu, babalarının eğitim durumu	One-Way ANOVA Testi Aile Yapısı (Kruskal-Wallis Testi)
TCESİÖ-EÇ	Ebeveynlik türü, gelir getiren bir işte çalışma durumu, çocukların cinsiyeti, çocukların ayrı odasının bulunma durumu	Independent Samples t Testi Aile Yapısı (Independent Samples t Testi, Mann Whitney U Testi)
	Yaş grubu, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, annelerinin eğitim durumu, babalarının eğitim durumu	One-Way ANOVA Testi
TCESİÖ-KÇ	Ebeveynlik türü, gelir getiren bir işte çalışma durumu, çocukların cinsiyeti	Independent Samples t Testi Çocukların Ayrı Odasının Bulunma Durumu (Independent Samples t Testi, Mann Whitney U Testi)
	Yaş Grubu, Eğitim Düzeyi, Çocuk Sayısı, Annelerinin Eğitim Durumu, Babalarının Eğitim Durumu	One-Way ANOVA Testi Kruskal-Wallis Testi
TCRTÖ ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ arasındaki ilişki		Pearson Korelasyon testi
TCESİÖ’nün Geçerlilik ve Güvenirliği		Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) Barlett Küresellik Testi
Güvenirlik (TCRTÖ ve alt boyutları, TCESİÖ-EÇ, TCESİÖ-KÇ ve alt boyutları)		Cronbach α katsayısı
Verilerin Normallik Dağılımı		Shapiro-Wilk. Kolmogorov Smirnov (K-S)
İleri analizler (Varyans Analizi için)		Tukey Testi, Dwass-Steel-Critchlow-Fligner Testi, Scheffe-Games-Howel Testi
Etki Büyüklüğü Testleri		Cohen d, η^2 Eta Kare, r Etki Değeri

Veriler, SPSS 23.0 nicel veri analizi paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak $p < 0.05$ anlamlı kabul edilmiştir. Analiz öncesinde, verilere tek değişkenli (± 3 z değeri) ve çok değişkenli (mahalanobis uzaklığı) uç değer analizi uygulanmış, uç değer özellikleri gösteren katılımcılar veri grubundan çıkarılmıştır. Uç değerler ayıklandıktan sonra, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre yapılacak karşılaştırmalarda kullanılacak analizlere karar verme adımına geçilmiştir. Uygulanacak analiz tekniğine karar vermede, değişkenlerin normallik verileri dikkate alınmıştır. Normallik testlerinde dört ölçüt dikkate alınmıştır. Bunlardan ilki, istatistiksel bir hipotez yaklaşımı olarak Kolmogorov Smirnov (K-S) ve Shapiro Wilk testidir. Bu testler, veri grubunun normal dağılım özelliği taşıdığı yokluk hipotezi üzerinden analizleri gerçekleştirir. Analiz sonucu elde edilen anlamlılık değerinin 0.05'ten büyük olması normal, 0.05'ten küçük olması anormal dağılımı gösterir. K-S testinde, veri grubu 35'ten büyükse Kolmogorov Smirnov, küçükse Shapiro-Wilk tercih edilir (McKillup, 2012). Normalliğin test edildiği bir diğer yöntem olan çarpıklık ve basıklık indeksinin istatistiksel olarak anlamlılığının test edildiği 'Z testi' bu amaçla kullanılabilecek testlerden biridir. Çarpıklık/basıklık değerinin kendi standart hatasında bölünmesi sonucu hesaplanan p değerinin $\alpha = .05$ için 1.96 ve $\alpha = .01$ için 2.58'den küçük çıkması, puanların normal dağıldığının bir göstergesidir (Field, 2009; Howitt ve Cramer, 2011; Hair ve ark., 2014). Bir diğer yaklaşım olan basıklık ve çarpıklık değerlerinin (-1, +1) arasında bulunması da veri grubunun normal dağılım gösterdiğinin bir kanıtı olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2016). Ölçütlerin çoğunluğunu sağlayan veri grubunun dağılımı normal kabul edilmiş ve bu veri grubuna parametrik analiz teknikleri uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen gruplara ise parametrik olmayan analiz teknikleri uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren ve iki alt düzeyden oluşan değişkenlerin analizinde bağımsız örneklemelerde t-testi, normal dağılım gösteren ve üç veya daha fazla alt düzeyden oluşan değişkenlerin analizinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen ve iki alt düzeyden oluşan değişkenlerde Mann Whitney U Testi, normal dağılım göstermeyen ve üç veya daha fazla alt düzeyden oluşan değişkenlerde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Araştırma bulgularını raporlarken, istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar için etki büyüklükleri sağlanmıştır. Etki büyüklüklerini hesaplamak için yapılan analizlere göre farklı teknikler kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t-testi sonuçları için etki büyüklüğü,

Cohen'in d değeri kullanılarak değerlendirilmiştir (**Küçük: 0.2; Orta: 0.5; Büyük: 0.8 ve üzeri**). Tek yönlü ANOVA (Varyans Analizi) ve Kruskal Wallis Testi sonuçları için etki büyüklüğü, eta kare η^2 değeri kullanılarak değerlendirilmiştir (**Küçük: 0.01; Orta: 0.06; Büyük: 0.14 ve üzeri**) (Ulupınar & İnce, 2021). Mann Whitney U Testinin etki büyüklüğü r değeri (**Küçük: 0.10; Orta: 0.30; Büyük: 0.50 ve üzeri**) hesaplanarak elde edilmiş, bulgulara raporlandırılmıştır.

Bu çalışmadaki korelasyon sonuçları Tablo 3.10'da verilen ilişki düzeylerine göre yorumlanmıştır.

Tablo 3.10. Korelasyon Aralıkları ve İlişki Düzeyleri

Korelasyon Aralığı	İlişki Düzeyi
0.00-0.25	Çok zayıf
0.26-0.49	Zayıf
0.50-0.69	Orta
0.70-0.89	Yüksek
0.90-1.00	Çok yüksek

Kaynak: Ersöz, 2020

3.13 Araştırmanın Etik Boyutu

Bu araştırma için, Tez Önerisi Kabul Belgesi (41 sayılı 21/01/2022 tarihli) (**EK-5**); Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul'u izni (70904504/166 sayılı 04/04/2022 tarihli) (**EK-6**); Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutumları Ölçeğini geliştiren yazardan (Zeyneloğlu) ölçeğin kullanım izni (**EK-7**); Görele İlçe Sağlığı Müdürlüğü ve Görele İlçe merkezinde bulunan Aile Sağlığı Merkezi'nden kurum izni (588624 sayılı 27/02/2023 tarihli) (**EK-8**) ve araştırmaya katılan ebeveynlerden yazılı bilgilendirilmiş onam (**EK-1**) alınmıştır.

3.14 Ön Uygulama

Araştırma süreci boyunca kullanılacak formların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla, ilçe dışında bulunan ASM'ye kayıtlı 10 ebeveyn (5 anne, 5 baba) ile ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonucunda, formlarda herhangi bir değişiklik gerçekleştirilmemiştir. Ön uygulamada kullanılan veriler çalışmaya dahil edilmiştir.

3.15 Araştırmanın Değişkenleri

3.15.1 Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri: Ebeveynlerin; toplumsal cinsiyet rol ve tutumları, toplumsal cinsiyetle ilgili olarak ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarına kullandığı dil.

3.15.2 Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri: Ebeveynlerin; yaşı, ebeveynlik türü, eğitim durumu, çalışma durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, aile yapısı, çocuk sayısı, çocukların cinsiyeti.

4. BULGULAR

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile çocuklarına kullandığı dil arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla tanımlayıcı ilişki arayıcı olarak yapılan bu çalışmanın bulguları dört bölümde verilmiştir.

1. Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin bazı tanıtıcı özellikleri,
2. Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ve bunları etkileyen faktörler,
3. Toplumsal cinsiyetle ilgili olarak 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadeler ve bunları etkileyen faktörler,
4. Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki ilişki.

4.1 Araştırma Kapsamına Alınan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri

Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin bazı tanıtıcı özelliklerinin sayı ve yüzde dağılımları yapılmış ve Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri (n=644)

Özellikler	Sayı (n)	%
Ebeveynlik türü		
Anne	322	50.0
Baba	322	50.0
Yaş Grubu		
18-30 Yaş	219	34.1
31-40 Yaş	323	50.2
41 Yaş ve üzeri	102	15.9
Medeni Durum		
Evli	636	98.8
Bekar	8	1.2
Eğitim Durumu		
İlkokul/Ortaokul	48	7.4
Lise	197	30.6
Üniversite	399	62.0
Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Durumu		
Çalışıyor	535	83.1
Çalışmıyor	109	16.9

Bu araştırmaya katılan ebeveynlerin yarısını babalar oluşturmuştur. Katılımcıların %50.2'si 31-40 yaş grubunda olup; %15.9'u 41 yaşın üzerindedir. Yaş ortalaması 31.6 ± 3.67 'dir. Katılımcıların %98.8'i evli, yarıdan fazlası üniversite (62.0) mezunu; %83.1'i çalışmaktadır (Tablo 4.1).

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarıyla ve ailesiyle ilgili bazı özelliklerin sayı ve yüzde dağılımları değerlendirilmiş ve Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Ebeveynlerin Çocuklarıyla ve Aileleriyle İlgili Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n=644)

Özellikler	Sayı (n)	%
Çocuk Sayısı		
1	272	42.2
2	279	43.3
3	93	14.4
Çocukların Cinsiyeti		
Kız	200	31.1
Erkek	204	31.7
Hem Erkek Hem Kız	240	37.3
Çocukların Ayrı Odasının Bulunma Durumu		
Var	578	89.8
Yok	66	10.2
Aile Yapısı		
Çekirdek Aile	598	93.3
Geniş Aile	35	5.5
Tek Ebeveynli Aile	8	1.2
Annelerinin Eğitim Durumu		
İlkokul	301	46.7
Ortaokul	220	34.2
Lise	92	14.3
Üniversite	31	4.8
Babalarının Eğitim Durumu		
İlkokul	171	26.6
Ortaokul	141	21.9
Lise	270	41.9
Üniversite	62	9.6

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin %42.2'sinin yalnızca bir çocuğunun bulunduğu; %37.3'ünün hem erkek hem kız çocuğunun olduğu saptanmıştır. Katılımcıların çocuklarının büyük çoğunluğunun (%89.8) kendine ait bir odası bulunmaktadır. Katılımcıların anne-babalarının eğitim durumları incelendiğinde, annelerinin %46.7'sinin ilkokul mezunu; babaların ise %41.9'unun lise mezunu olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.2).

4.2 Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ve Bunları Etkileyen Faktörler

Tablo 4.3'te sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin TCRTÖ toplam ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları gösterilmektedir.

Tablo 4.3. Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam ve Ölçek Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları, Minimum ve Maksimum Değerlerine Göre Dağılımı

	Puan Ortalamaları	Min. Değer	Max. Değer
Toplam (TCRTÖ)	107.3±12.63	67	140
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	36.1±3.82	12	40
Kadın Cinsiyet Rolü	24.4±3.75	13	32
Evlilikte Cinsiyet Rolü	14.6±3.58	8	28
Geleneksel Cinsiyet Rolü	21.5±6.90	8	37
Erkek Cinsiyet Rolü	10.7±3.53	6	21

Çalışmaya katılan ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamasının 107.3±12.63 olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların TCRTÖ toplam ve ölçek alt boyutlarından en düşük puanı erkek cinsiyet rolü (10.7±3.53) ve evlilikte cinsiyet rolünden (14.6±3.58) aldığı görülmüştür (Tablo 4.3). Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin bazı tanıtıcı özellikleri ile TCRTÖ toplam puanı ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmış olup Tablo 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCRTÖ Toplam ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=644)

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	n	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ
Ebeveynlik Türü		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Anne	322	36.7 $\pm$ 3.89	23.9 $\pm$ 3.72	13.8 $\pm$ 3.14	19.6 $\pm$ 6.24	10.2 $\pm$ 3.29	104.1 $\pm$ 11.88
Baba	322	35.5 $\pm$ 3.65	24.9 $\pm$ 3.70	15.5 $\pm$ 3.79	23.3 $\pm$ 6.84	11.3 $\pm$ 3.67	110.5 $\pm$ 12.56
		t=4.19* p<0.001 d=0.33 ^b	t=3.61* p<0.001 d=0.28 ^b	t=6.30* p<0.001 d=0.49 ^b	t=7.23* p<0.001 d=0.57 ^b	t=4.13* p<0.001 d=0.32 ^b	t=6.64* p<0.001 d=0.53 ^b
Yaş Grubu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
18-30 Yaş	219	36.78 $\pm$ 3.11	23.95 $\pm$ 4.25	13.51 $\pm$ 2.6	20.68 $\pm$ 6.08	11.29 $\pm$ 3.67	106.22 $\pm$ 10.66
31-40 Yaş	323	35.84 $\pm$ 4.12	24.29 $\pm$ 3.85	14.96 $\pm$ 3.74	21.66 $\pm$ 6.5	11.25 $\pm$ 3.19	108.1 $\pm$ 12.40
41 Yaş ve +	102	33.70 $\pm$ 2.96	26.18 $\pm$ 3.05	16.5 $\pm$ 3.95	25.79 $\pm$ 6.59	12.99 $\pm$ 4.42	115.18 $\pm$ 13.63
		F=19.53** p<0.001 $\eta^2=0.07^c$	F=6.8** p<0.001 $\eta^2=0.04^c$	F=15.78** p<0.001 $\eta^2=0.06^c$	F=12.98** p<0.001 $\eta^2=0.1^c$	F=11.13** p<0.001 $\eta^2=0.1^c$	F=8.78** p<0.001 $\eta^2=0.08^c$
Eğitim Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İÖ/ÖÖ ^a	48	35.2 $\pm$ 1.64	27.05 $\pm$ 2.58	17.4 $\pm$ 4.93	29.15 $\pm$ 3.93	14 $\pm$ 3.24	121.5 $\pm$ 8.65
Lise	197	34.7 $\pm$ 4.82	25 $\pm$ 3.8	15.3 $\pm$ 3.71	23.5 $\pm$ 6.39	11.1 $\pm$ 3.75	109.5 $\pm$ 13.13
Üniversite	399	36.9 $\pm$ 3.17	23.8 $\pm$ 3.63	14 $\pm$ 3.02	19.5 $\pm$ 6.27	10.3 $\pm$ 3.33	104.5 $\pm$ 11.31
		F=20.7** p<0.001 $\eta^2=0.09^c$	F=21.4** p<0.001 $\eta^2=0.07^c$	F=12.5** p<0.001 $\eta^2=0.06^c$	F=80** p<0.001 $\eta^2=0.1^c$	F=11.7** p<0.001 $\eta^2=0.04^c$	F=53.8** p<0.001 $\eta^2=0.1^c$
Çalışma Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Çalışan	535	36.2 $\pm$ 3.84	24.2 $\pm$ 3.76	14.5 $\pm$ 3.41	21 $\pm$ 6.80	10.7 $\pm$ 3.55	106.5 $\pm$ 12.68
Çalışmayan	109	35.4 $\pm$ 3.68	25.6 $\pm$ 3.45	15.2 $\pm$ 4.28	24 $\pm$ 6.26	11.1 $\pm$ 3.42	111.3 $\pm$ 11.66
		t=1.98* p=0.049 d=0.2 ^b	t=3.61* p<0.001 d=0.3 ^b	t=1.93* p=0.054	t=4.24* p<0.001 d=0.4 ^b	t=1.05* p=0.294	t=3.59* p<0.001 d=0.3 ^b

*Bağımsız gruplar t testi

**Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

^aİlkokul/Ortaokul

^bCohen d etki büyüklüğü

^ceta kare etki büyüklüğü

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik türüne göre TCRTÖ toplam ve alt boyutlarından aldığı puanlar karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği (t=6.64, p<0.001); *bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu* görülmektedir (p<0.001). Kadın cinsiyet rolü (24.9 $\pm$ 3.70), evlilikte cinsiyet rolü (15.5 $\pm$ 3.79), geleneksel cinsiyet rolü (23.3 $\pm$ 6.84), erkek cinsiyet rolü (11.3 $\pm$ 3.67) ve TCRTÖ toplam puan (110.5 $\pm$ 12.56) ortalamaları incelendiğinde babaların puan ortalamasının annelere göre daha yüksek olduğu; eşitlikçi cinsiyet rolü (36.7 $\pm$ 3.89) puan ortalamasının annelerde babalara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveynlik türünün bu çalışmada *geleneksel cinsiyet rolü* (d=0.57) ve *TCRTÖ toplam puan* (d=0.53) ortalamasında **orta derecede etkili** olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin yaş grupları ile TCRTÖ toplam (F_{toplam}=8.78) ve alt gruplarının puan ortalamaları incelendiğinde toplam ve *alt boyutların tümünde istatistiksel olarak*

anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır ($F_{\text{eşitlikçi}}=19.53$, $F_{\text{kadın}}=6.8$, $F_{\text{evlilik}}=15.78$, $F_{\text{geleneksel}}=12.98$, $F_{\text{erkek}}=11.13$, $p<0.001$). Hangi gruplar arasında farklılıklar bulunduğunu saptamak için yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolünde 18-30 yaş ile 31-40 yaş grupları ($p<0.001$) ve 18-30 yaş ile 41 yaş ve üzeri yaş grupları ($p<0.001$) arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenirken; erkek cinsiyet rolünde 18-30 yaş grubu ile 41 yaş ve üzeri yaş grupları ($p<0.001$) arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmüştür. Ebeveynlerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamalarının 18-30 yaş (36.78 ± 3.11), 31-40 yaş (35.84 ± 4.12) ve 41 yaş üzerinde (33.70 ± 2.96); kadın cinsiyet rolü puan ortalamalarının 18-30 yaş (23.95 ± 4.25), 31-40 yaş (24.29 ± 3.85) ve 41 yaş üzerinde (26.18 ± 3.05); evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamalarının 18-30 yaş (13.51 ± 2.6), 31-40 yaş (14.96 ± 3.74) ve 41 yaş üzerinde (16.5 ± 3.95); geleneksel cinsiyet rolü puan ortalamalarının 18-30 yaş (20.68 ± 6.08), 31-40 yaş (21.66 ± 6.5) ve 41 yaş üzerinde (25.79 ± 6.59); erkek cinsiyet rolü puan ortalamalarının 18-30 yaş (11.29 ± 3.67), 31-40 yaş (11.25 ± 3.19) ve 41 yaş üzerinde (12.99 ± 4.42) olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin yaş gruplarına göre TCRTÖ toplam puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi) bu farklılığın 18-30 yaş ile 31-40 yaş grupları arasında ($p=0.005$) ve 18-30 yaş ile 41 yaş üzeri grupları arasında ($p=0.030$) anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin yaşlarının bu çalışmada *eşitlikçi cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.07$), *evlilikte cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.06$), *geleneksel cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.1$), *erkek cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.1$) alt boyutlarının puan ortalamasına ve *TCRTÖ toplam puan* ($\eta^2=0.08$) ortalamasına **orta derecede etkili** olduğu saptanmıştır.

Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamasının en yüksek üniversite (36.9 ± 3.17) ve ilkokul/ortaokul eğitim düzeyinde (35.2 ± 1.64) olduğu saptanmakla beraber **ebeveynlerin eğitim durumlarına göre** eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F=20.7$, $p<0.001$). Hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu saptamak için yapılan ileri (Tukey) analiz sonucuna göre, bu farkın eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamalarına göre lise ve üniversite mezunu olanlardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır ($p<0.001$). Eğitim durumuna göre kadın cinsiyet rolü puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=21.4$, $p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre bu farkın, ilkokul/ortaokul ve lise mezunu ($p<0.001$), ilkokul/ortaokul ve

üniversite mezunu ($p=0.008$) ile lise ve üniversite mezunu ($p=0.001$) gruplar arasındaki farktan kaynaklandığı saptanmıştır. Eğitim durumuna göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=12.5$, $p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre bu farkın, ilkokul/ortaokul ve lise mezunu ($p<0.001$), ilkokul/ortaokul ve üniversite mezunu ($p=0.005$) ile lise ve üniversite mezunu ($p<0.001$) olan gruplar arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir. Eğitim durumuna göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=80$, $p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre bu farkın; ilkokul/ortaokul ve lise ($p=0.006$), ilkokul/ortaokul ve üniversite ($p<0.001$), ile lise-üniversite ($p<0.001$) mezunu ebeveynlerden kaynaklandığı ortaya çıkartılmıştır. Eğitim durumuna göre erkek cinsiyet rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($F=11.7$, $p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre bu farkın, ilkokul/ortaokul ve lise mezunu ($p=0.008$) ile ilkokul/ortaokul ve üniversite mezunu ($p=0.011$) olan gruplar arasındaki farktan kaynaklandığı görülmüştür. **Ebeveynlerin eğitim durumlarına göre TCRTÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde**, ilkokul/ortaokul mezunu olanların TCRTÖ puan ortalaması (35.2 ± 1.64), lise (109.5 ± 13.13) ve üniversite (104.5 ± 11.31) mezunlarına göre daha yüksek olduğu saptanmış ve puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkartılmıştır ($F=53.8$, $p<0.001$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu anlayabilmek için yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonuçlarına göre, bu farkın; bütün eğitim düzeyleri arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir [(ilkokul/ortaokul-lise, ilkokul/ortaokul-üniversite, ilkokul/ortaokul-üniversite ve lise-üniversite ($p<0.001$))]. Ebeveynlerin eğitim durumlarının bu çalışmada *eşitlikçi cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.09$), *kadın cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.07$), *evlilikte cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.06$), *geleneksel cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.1$) alt boyutlarının puan ortalamasına ve *TCRTÖ toplam puan* ($\eta^2=0.1$) ortalamasına **orta derecede etkili** olduğu görülmüştür.

Bir işte çalışmayan ebeveynlerin; kadın cinsiyet rolü (25.6 ± 3.45) ($t=3.61$, $p<0.001$) ve geleneksel cinsiyet rolü (15.2 ± 4.28) ($t=4.24$, $p<0.001$) alt boyut puan ortalamaları çalışanlara göre (35.4 ± 3.68) daha yüksek bulunmuş ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bir işte çalışan ebeveynlerin *eşitlikçi cinsiyet rolü* puan ortalamasının (36.2 ± 3.84) çalışmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu

saptanmıştır ($p=0.049$). Ebeveynlerin gelir getiren bir işte çalışma durumlarına göre TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t=3.59$, $p<0.001$). Bir işte çalışmayan (111.3 ± 11.66) ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamasının çalışanlara (106.5 ± 12.68) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. **Çalışma durumuna göre evlilikte cinsiyet rolü** ($p=0.054$) ve *erkek cinsiyet rolü* ($p=0.294$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Tablo 4.4).

Araştırmaya dahil edilen 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarıyla ve aileleriyle ilgili bazı özellikleri ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırılmış ve Tablo 4.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Özellikleri ile TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Karşılaştırılması (n=644)

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	n	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ
Çocuk Sayısı		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
1	272	36.48 $\pm$ 3.81	23.91 $\pm$ 3.62	14.25 $\pm$ 3.61	19.31 $\pm$ 5.91	10.10 $\pm$ 3.19	104.05 $\pm$ 10.57
2	279	35.88 $\pm$ 3.85	24.49 $\pm$ 3.96	14.89 $\pm$ 3.46	22.70 $\pm$ 6.94	11.41 $\pm$ 3.51	109.37 $\pm$ 13.72
3	93	35.36 $\pm$ 3.20	24.81 $\pm$ 3.08	14.9 $\pm$ 2.86	23.52 $\pm$ 6.31	9.86 $\pm$ 3.19	108.44 $\pm$ 11.19
		F=2.21 p=0.097	F=6.87 p<0.001 $\eta^2=0.02^a$	F=1.93 p=0.134	F=18.25 p<0.001 $\eta^2=0.08^a$	F=10.02 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=13.06 p<0.001 $\eta^2=0.06^a$
Çocukların Cinsiyeti		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Kız	200	36.1 $\pm$ 3.39	23.9 $\pm$ 3.68	14.3 $\pm$ 3.25	20.2 $\pm$ 6.83	10.1 $\pm$ 3.08	104.7 $\pm$ 11.48
Erkek	204	35.8 $\pm$ 3.75	24.3 $\pm$ 3.57	15.4 $\pm$ 4.11	22 $\pm$ 5.96	11.5 $\pm$ 3.72	109 $\pm$ 11.21
Hem Erkek Hem Kız	240	36.3 $\pm$ 4.20	24.9 $\pm$ 3.91	14.3 $\pm$ 3.27	22 $\pm$ 7.32	10.6 $\pm$ 3.60	108.1 $\pm$ 14.28
		F=0.824 p=0.439	F=3.335 p=0.037 $\eta^2=0.01^a$	F=5.436 p=0.005 $\eta^2=0.01^a$	F=4.818 p=0.009 $\eta^2=0.01^a$	F=8.859 p<0.001 $\eta^2=0.02^a$	F=7.905 p<0.001 $\eta^2=0.01^a$
Çocukların Ayrı Odasının Bulunma Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Var	578	36.3 $\pm$ 3.74	24 $\pm$ 3.65	14.5 $\pm$ 3.49	20.9 $\pm$ 6.54	10.4 $\pm$ 3.31	106.1 $\pm$ 12.16
Yok	66	34.3 $\pm$ 4.03	28 $\pm$ 2.42	15.8 $\pm$ 4.17	26.6 $\pm$ 6.97	13.3 $\pm$ 4.52	117.9 $\pm$ 11.83
		F=15.54 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=145.79 p<0.001 $\eta^2=0.1^a$	F=5.70 p=0.020 $\eta^2=0.01^a$	F=40.03 p<0.001 $\eta^2=0.06^a$	F=26.27 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=58.28 p<0.001 $\eta^2=0.07^a$
Aile Yapısı		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Çekirdek Aile	598	36.15 $\pm$ 3.82	24.25 $\pm$ 3.69	14.69 $\pm$ 3.64	21.17 $\pm$ 6.62	10.70 $\pm$ 3.59	106.95 $\pm$ 12.48
Geniş Aile	35	35.23 $\pm$ 3.75	26.26 $\pm$ 4.48	13.91 $\pm$ 2.25	26.20 $\pm$ 8.02	11.57 $\pm$ 2.73	113.17 $\pm$ 14.94
Tek Ebeveynli Aile	8	38 $\pm$ 1.06	25.25 $\pm$ 0.70	14.38 $\pm$ 3.88	19.75 $\pm$ 6.38	9.75 $\pm$ 0.70	107.13 $\pm$ 7.69
		$\chi^2=5.611$ p=0.060	$\chi^2=8.076$ p=0.018 $\eta^2=0.01^a$	$\chi^2=0.755$ p=0.686	$\chi^2=20.05$ p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	$\chi^2=4.365$ p=0.113	$\chi^2=7.796$ p=0.020 $\eta^2=0.01^a$
Annelerinin Eğitim Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul	301	36 $\pm$ 3.42	24.7 $\pm$ 4.15	14.9 $\pm$ 3.78	22.1 $\pm$ 7.56	10.9 $\pm$ 3.74	108.6 $\pm$ 13.81
Ortaokul	220	36.2 $\pm$ 4.31	24.6 $\pm$ 3.22	14.5 $\pm$ 3.49	21.7 $\pm$ 5.34	10.1 $\pm$ 3.17	107.2 $\pm$ 11.17
Lise	92	36.1 $\pm$ 4.10	23.4 $\pm$ 3.36	14.4 $\pm$ 3.48	20.3 $\pm$ 6.99	11.3 $\pm$ 3.68	105.4 $\pm$ 11.75
Üniversite	31	36.5 $\pm$ 2.91	22.7 $\pm$ 3.35	13.5 $\pm$ 2.06	17.1 $\pm$ 6.01	11.9 $\pm$ 2.71	101.8 $\pm$ 11.04
		F=0.400 p=0.754	F=6.345 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=3.578 p=0.016 $\eta^2=0.005^a$	F=7.137 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=5.460 p=0.001 $\eta^2=0.02^a$	F=4.143 p=0.008 $\eta^2=0.02^a$
Babalarının Eğitim Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul	171	35.9 $\pm$ 3.73	25.1 $\pm$ 4.56	15 $\pm$ 4.17	22.3 $\pm$ 7.67	10.7 $\pm$ 3.62	108.9 $\pm$ 13.95
Ortaokul	141	36 $\pm$ 3.38	24.3 $\pm$ 3.84	15 $\pm$ 3.60	23.2 $\pm$ 5.74	11.6 $\pm$ 3.83	110.1 $\pm$ 11.95
Lise	270	36.3 $\pm$ 4.19	24.2 $\pm$ 2.99	14.3 $\pm$ 3.07	20.9 $\pm$ 6.36	10.1 $\pm$ 3.14	105.8 $\pm$ 11.44
Üniversite	62	36.2 $\pm$ 3.30	23.5 $\pm$ 3.82	14.6 $\pm$ 3.76	17.4 $\pm$ 6.54	11.8 $\pm$ 3.60	103.5 $\pm$ 13.59
		F=0.523 p=0.667	F=2.511 p=0.060	F=2.132 p=0.097	F=13.831 p<0.001 $\eta^2=0.06^a$	F=7.636 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$	F=6.475 p<0.001 $\eta^2=0.03^a$

*Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

**Kruskal Wallis Testi

^c eta kare etki büyüklüğü

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan **ebeveynlerin çocuk sayıları** ile TCRTÖ toplam (F=13.06, p<0.001) puan ve bazı alt boyutlarının ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin çocuk

sayılarına göre *kadın cinsiyet rolü* alt boyutu puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($F=6.87$, $p<0.001$). Hangi gruplar arasında farkın olduğunu saptamak için yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın bir ve üç çocuğu olanlar ($p<0.001$) ile iki ve üç çocuğu olan ($p=0.033$) ebeveynlerden kaynaklandığı saptanmıştır. *Kadın cinsiyet rolü alt boyutundan en yüksek puanı üç çocuğu olan* (24.81 ± 3.08) ebeveynler almıştır. Ebeveynlerin çocuk sayılarına göre *geleneksel cinsiyet rolü* alt boyutu puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=18.25$, $p<0.001$). İleri analiz (Tukey Analizi) sonuçlarına göre; bu farkın bir ve iki çocuğu olanlar ($p<0.001$) ile bir ve üç çocuğu olan ($p<0.001$) ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. *Geleneksel cinsiyet rolü alt boyutundan en yüksek puanı üç çocuğu olan* (23.52 ± 6.31) ebeveynler almıştır. Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin çocuk sayılarına göre *erkek cinsiyet rolü* alt boyutu puan ortalamasının karşılaştırması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=10.02$, $p<0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın bir ve iki çocuğu olan ($p<0.001$) ebeveynlerden kaynaklandığı saptanmıştır. *Erkek cinsiyet rolü alt boyutundan en yüksek puanı iki çocuğu olan* (11.41 ± 3.51) ebeveynler almıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk sayıları ile TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonuçlarına göre; bu farkın bir ve iki çocuğu olan ebeveynler ($p<0.001$) ile bir ve üç çocuğu olan ($p<0.001$) ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. Ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanı üç çocuğu olan (108.44 ± 11.19) ebeveynlerin aldığı belirlenmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolü ($p=0.097$) ve evlilikte cinsiyet rolü ($p=0.134$) alt boyutları ile ebeveynlerin çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ebeveynlerin çocuk sayısının bu çalışmada *geleneksel cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.08$) alt boyut puan ortalamasına ve *TCRTÖ toplam puan* ($\eta^2=0.06$) ortalamasına **orta derecede etkili** olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin **çocukların cinsiyetlerine göre** TCRTÖ toplam ($F=7.905$, $p<0.001$) ve bazı alt boyutlarının ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Araştırmaya alınan ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine göre *kadın cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($F=3.335$, $p=0.037$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre; bu farkın kız çocuğu ve hem kız hem erkek çocuğu olan ($p=0.026$)

ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. Kadın cinsiyet rolü alt boyut puan ortalamasında en yüksek puanı erkek çocuk sahibi olan (24.9 ± 3.91) ebeveynlerin aldığı saptanmıştır. Katılımcıların çocuklarının cinsiyetlerine göre evlilikte cinsiyet rolü alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($F=5.436$, $p=0.005$). İleri analizde (Tukey Analizi); bu farkın kız çocuğu ve erkek çocuğu olanlar ($p=0.009$) ile erkek çocuğu ve hem kız hem erkek çocuğu olan ($p=0.003$) ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. *Evlilikte cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalamasını en yüksek erkek çocuk sahibi olan (15.4 ± 4.11) ebeveynler oluşturmuştur. Çocukların cinsiyetlerine göre ebeveynlerin *geleneksel cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=4.818$, $p=0.009$). İleri analiz (Tukey Analizi) yapıldığında; bu farkın kız çocuğu ve erkek çocuğu olanlar ($p=0.022$) ile kız çocuğu ve hem kız hem erkek çocuğu olanlardan ($p=0.016$) kaynaklandığı görülmüştür. *Evlilikte cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalamasını en yüksek erkek çocuk sahibi olan (22 ± 5.96) ebeveynler oluşturmuştur. Ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine göre *erkek cinsiyet rolü* alt puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($F=8.859$, $p<0.001$). İleri analiz (Tukey Analizi) sonuçlarına göre; bu farkın kız çocuğu ve erkek çocuğu olanlar ($p<0.001$) ile erkek çocuğu ve hem kız hem erkek çocuğu olan ($p=0.027$) ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. *Erkek cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalamasını en yüksek erkek çocuk sahibi olan (11.5 ± 3.72) ebeveynler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetleri ile TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($F=7.905$, $p<0.001$). Yapılan ileri analiz (Tukey Analizi) sonucuna göre; bu farkın kız çocuğu ve erkek çocuğu olan ($p=0.002$) ve kız çocuğu ve hem kız hem erkek çocuğu olan ($p=0.013$) gruplardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine göre TCRTÖ toplam puan ortalaması incelendiğinde en yüksek puanı *erkek çocuğu olan* (109 ± 11.21) ebeveynlerin aldığı görülmüştür. *Eşitlikçi cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalamaları ile ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0.439$).

Ebeveynlerin **çocuklarının ayrı odasının bulunma durumuna göre** TCRTÖ toplam ($F_{\text{toplam}}=58.28$, $p<0.001$) ve bütün alt boyutlarının (evlilikte cinsiyet rolü ($p=0.020$)) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($F_{\text{eşitlikçi}}=15.54$, $F_{\text{kadın}}=145.79$, $F_{\text{evlilik}}=5.70$, $F_{\text{geleneksel}}=40.03$, $F_{\text{erkek}}=26.27$, $p<0.001$).

Kadın cinsiyet rolü (28 ± 2.42), evlilikte cinsiyet rolü (15.8 ± 4.17), geleneksel cinsiyet rolü (26.6 ± 6.97), erkek cinsiyet rolü (13.3 ± 4.52) puan ve TCRTÖ toplam puan ortalamasını (117.9 ± 11.83) en yüksek çocuğunun/larının ayrı odası bulunmayan ebeveynler oluştururken; *eşitlikçi cinsiyet rolü* (36.3 ± 3.74) alt boyut puan ortalamasını en yüksek çocuğunun/larının ayrı odası bulunan ebeveynler oluşturmuştur. Ebeveynlerin çocuklarının ayrı odasının bulunma durumunun bu çalışmada *kadın cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.1$), *geleneksel cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.06$) alt boyutlarının puan ortalamasına ve *TCRTÖ toplam puan* ($\eta^2=0.07$) ortalamasına **orta derecede etkili** olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların **aile yapısına göre kadın cinsiyet rolü alt boyut puan ortalaması** arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($\chi^2=8.076$, $p=0.018$). İleri analiz (Dwass-Steel-Critchlow-Fligner Testi) sonuçlarına göre; bu farkın çekirdek aile ve geniş aileye sahibi olan gruplardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır ($p=0.016$). *Kadın cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması anlamlı düzeyde en yüksek geniş aileye sahip ebeveynlerde görülmüştür (26.26 ± 4.48). Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin aile yapısına göre *geleneksel cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($\chi^2=20.05$, $p<0.001$). İleri analiz sonucunda (Dwass-Steel-Critchlow-Fligner Testi); bu farkın çekirdek aile ve geniş aileye sahibi olan ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür ($p<0.001$). *Geleneksel cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması anlamlı düzeyde en yüksek geniş aileye sahip ebeveynlerde bulunmuştur (26.20 ± 8.02). Ebeveynlerin aile yapısına göre TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=7.796$, $p=0.020$). İleri analiz (Dwass-Steel-Critchlow-Fligner Testi) sonuçlarına göre; bu farkın çekirdek aileye ve geniş aileye sahip ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür ($p=0.015$). Geniş aileye sahip olan ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalaması (113.17 ± 14.94) diğerlerinden (çekirdek aile, tek ebeveynli aile) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. *Eşitlikçi cinsiyet rolü* ($p=0.060$), *evlilikte cinsiyet rolü* ($p=0.686$) ve *erkek cinsiyet rolü* ($p=0.113$) alt boyut puan ortalamaları ile ebeveynlerin aile yapısı arasından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Ebeveynlerin **annelerinin eğitim durumlarına göre TCRTÖ toplam puan** ($F=4.143$, $p=0.008$) ve bazı alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

fark bulunmaktadır. Ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre *kadın cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=6.345$, $p<0.001$). Hangi eğitim düzeyleri arasında farklılık olduğunu saptamak için yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ilkokul ve lise mezunu ($p=0.010$), ilkokul ve üniversite mezunu ($p=0.020$), ortaokul ve lise mezunu ($p=0.038$) ile ortaokul ve üniversite mezunu ($p=0.041$) anneye sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. *Kadın cinsiyet rolü* alt boyut ortalama puanını en yüksek ilkokul mezunu anneye sahip olan ebeveynler oluşturmuştur (24.7 ± 4.15). Ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre *geleneksel cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($F=7.137$, $p<0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ilkokul ve üniversite ($p<0.001$) ile ortaokul ve üniversite ($p=0.002$) mezunu anneye sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. *Geleneksel cinsiyet rolü alt boyut ortalama puanını en yüksek ilkokul mezunu anneye sahip olan ebeveynler meydana getirmiştir* (22.1 ± 7.56). Ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre *erkek cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F=5.460$, $p=0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ortaokul ve lise mezunu ($p=0.035$) ile ortaokul ve üniversite ($p=0.038$) mezunu anneye sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı saptanmıştır. *Erkek cinsiyet rolü alt boyut ortalama puanını en yüksek üniversite mezunu anneye sahip olan ebeveynler oluşturmuştur* (11.9 ± 2.71). Ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($F=4.143$, $p=0.008$). İleri analizde (Tukey Analizi) bu farkın ilkokul ve üniversite mezunu ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür ($p=0.022$). Katılımcılar TCRTÖ toplam puan ortalamasını en yüksek ilkokul mezunu anneye sahip olan ebeveynler meydana getirmiştir (108.6 ± 13.81). *Eşitlikçi cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması ile ebeveynlerin annelerinin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p=0.754$).

Ebeveynlerin **babalarının eğitim durumlarına göre** TCRTÖ toplam puan ($F=6.475$, $p<0.001$) ve bazı alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin babalarının eğitim durumlarına göre *geleneksel cinsiyet rolü* alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=13.831$, $p<0.001$). Hangi

eğitim düzeyleri arasında farklılık olduğunu anlamak için yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ilkokul ve üniversite mezunu ($p<0.001$), ortaokul ve lise mezunu ($p=0.004$), ortaokul ve üniversite mezunu ($p<0.001$) ile lise ve üniversite mezunu ($p<0.001$) anneye sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. *Geleneksel cinsiyet rolü alt boyut ortalama puanını en yüksek ortaokul mezunu anneye sahip olan ebeveynler oluşturmuştur* (23.2 ± 5.74). Ebeveynlerin babalarının eğitim durumlarına göre *erkek cinsiyet rolü alt boyut puan ortalaması* arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=7.636$, $p<0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ortaokul ve lise mezunu ($p<0.001$) ile lise ve üniversite mezunu ($p=0.002$) anneye sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı belirlenmiştir. *Erkek cinsiyet rolü alt boyut ortalama puanını en yüksek üniversite mezunu anneye sahip olan ebeveynler oluşturmuştur* (11.8 ± 3.60). Araştırmaya katılan ebeveynlerin babalarının eğitim durumlarına göre TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F=6,475$, $p<0.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey Analizi); bu farkın ilkokul ve üniversite mezunu ($p=0.020$), ortaokul ve lise mezunu ($p<0.001$) ile ortaokul ve üniversite mezunu ($p=0.030$) babaya sahip olan ebeveynlerden kaynaklandığı görülmüştür. Ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamasını en yüksek ortaokul mezunu babaya sahip olan ebeveynler meydana getirmiştir (110.1 ± 11.95). *Eşitlikçi cinsiyet rolü* ($p=0.667$), *kadın cinsiyet rolü* ($p=0.060$) ve *evlilikte cinsiyet rolü* ($p=0.097$) alt boyut puan ortalamaları ile ebeveynlerin babalarının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (Tablo 4.5). Ebeveynlerin babalarının eğitim düzeylerinin *geleneksel cinsiyet rolü* ($\eta^2=0.06$) alt boyut puan ortalamasına **orta derecede etkili** olduğu saptanmıştır.

4.3 Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadeler ve Bunları Etkileyen Faktörler

Toplumsal cinsiyetle ilgili olarak ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarına karşı kullandığı sözel ifadelerin sayı ve yüzde dağılımları Tablo 4.6 ve Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Ebeveynlerin Erkek Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadelerin Sayı ve Yüzde Dağılımı

	Ebeveynlerin Erkek Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadeler	Her Zaman		Sıklıkla		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bıçılmış Rol	1.Oğlum, kızlar gibi bebeklerle oynama.	-	-	33	8.6	73	19.1	189	49.5	87	22.8
	2.Oğlum mavi renkli kıyafetler giymelisin.	3	0.8	37	9.7	71	18.6	156	40.8	115	30.1
	3.Oğlum, erkeklerle oynasan daha iyi olur. Neden kızlarla oynuyorsun.	-	-	47	12.3	66	17.3	131	34.3	138	36.1
	4.Oğlum, erkek gibi futbol oyna. Sek seki ya da ip atlamayı kızlar oynar.	-	-	67	17.5	91	23.8	106	27.7	118	30.9
	5.Oğlum ev işlerini öğrenmene gerek yok. Bunları zaten kızlar yapar.	6	1.6	43	11.3	125	32.7	84	22.0	124	32.5
Kızlara Göre Fark	6.Kız gibi ağlama oğlum.	7	1.8	48	11.5	53	13.9	106	27.7	172	45.1
	7.Oğlum, bu çizgi film kızlara göre.	-	-	28	7.3	56	14.7	94	24.6	204	53.4
	8.Oğlum, erkekler duygusal değildir.	-	-	18	4.7	74	19.4	87	22.8	203	53.1
	9.Göster oğlum pipini.	9	2.4	31	8.1	58	15.2	43	11.3	241	63.1
Yüceltme	10.Oğlum, ileride sen de benim gibi para kazanıp evine bakacaksın.	29	7.6	67	17.5	84	22.0	111	30.6	85	22.3
	11.Babasının/annesinin yiğidi, paşası.	89	23.3	56	14.7	68	17.8	110	28.8	59	15.4
	12.Oğlum, sen bu ailenin ikinci direği olacaksın.	21	5.5	53	13.9	108	28.3	93	24.3	107	28.0
	13.Oğlum, okuyup büyük adam olacaksın.	64	16.8	76	19.9	91	23.8	82	21.5	69	18.1

Tablo 4.6 incelendiğinde ebeveynlerin **her zaman ve sıklıkla** “Oğlum, erkeklerle oynasan daha iyi olur. Neden kızlarla oynuyorsun.”, “Oğlum, erkek gibi futbol oyna. Sek seki ya da ip atlamayı kızlar oynar.”, “Oğlum, ileride sen de benim gibi para kazanıp evine bakacaksın.”, “Kız gibi ağlama oğlum.”, “Babasının/annesinin yiğidi, paşası.” ve “Oğlum, okuyup büyük adam olacaksın.” gibi ifadeleri çocuklarına kullandıkları görülmektedir.

Tablo 4.7. Ebeveynlerin Kız Çocuklarına Karşı Kullandığı Sözel İfadelerin Sayı ve Yüzde Dağılımı

	Ebeveynlerin Kız Çocuklarına Karşı Kullandığı Dil	Her Zaman		Sıklıkla		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yönlendirme	1.Sulu gözlü kızım.	19	5.1	63	16.8	66	17.6	93	24.8	134	35.7
	2.Kızım, bu çizgi film erkeklere göre.	-	-	31	8.3	73	19.5	51	13.6	220	58.7
	3.Kızım sadece erkekler saçını kısa kestirir.	-	-	43	11.5	50	13.3	86	22.9	196	52.3
	4.Kızım, kızlar her lafa karışmaz.	3	0.8	40	10.7	82	21.9	81	21.6	169	45.1
	5.Kızım, insanların içinde gülme.	3	0.8	38	10.1	71	18.9	86	22.9	177	47.2
Erkeklerle Göre Fark	6.Kızım, pembe renkli kıyafetler giymen daha doğru olur.	4	1.1	40	10.7	114	30.4	112	29.9	105	20.0
	7.Kızım, senin erkeklerin içinde ne işin var. Kızlarla oynamalısın.	7	1.9	57	15.2	106	28.3	104	27.7	101	26.9
	8.Kızım bebeklerinle oynamalısın. Futbolu erkekler oynar.	3	0.8	62	16.5	123	32.8	76	20.3	111	29.6
Bicilmiş Rol	9.Kızım annene mutfakta yardım etmelisin.	36	9.6	78	20.8	118	31.5	104	27.7	39	10.4
	10.Kızım, hanım hanımcık otur, uslu dur.	21	5.6	79	21.1	111	29.6	109	29.1	55	14.7
	11.Kızım iyi öğren bunları (çamaşır, ütü vs. gibi işler). Sen de kendi kızına öğreteceksin.	15	4.0	101	26.9	134	35.7	74	19.7	51	13.6

Tablo 4.7 incelendiğinde ebeveynlerin **sıklıkla ve bazen** “Sulu gözlü kızım.”, “Kızım, senin erkeklerin içinde ne işin var. Kızlarla oynamalısın.”, “Kızım, pembe renkli kıyafetler giymen daha doğru olur.”, “Kızım bebeklerinle oynamalısın. Futbolu erkekler oynar.”, “Kızım annene mutfakta yardım etmelisin.”, “Kızım, hanım hanımcık otur, uslu dur.” ve “Kızım iyi öğren bunları (çamaşır, ütü vs. gibi işler). Sen de kendi kızına öğreteceksin.” gibi ifadeleri çocuklarına kullandıkları ortaya çıkartılmıştır.

Ebeveynlerin bazı tanıtıcı özellikleri ile TCESİÖ-EÇ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırılmış ve sonuçlar Tablo 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-EÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=390)

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	n	Biçilmiş Rol	Kızlara Göre Fark	Yüceltme	TCESİÖ-EÇ Toplam
Ebeveynlik Türü		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Anne	193	18.65±4.04	16.64±3.19	12.41±3.69	47.7±7.98
Baba	197	19.64±3.46	16.87±3.07	13.59±3.59	50.1±7.26
		t=-2.59* p=0.010 d=0.26 ^a	t=-0.72* p=0.472	t=-3.15* p=0.002 d=0.32 ^a	t=-3.08* p=0.002 d=0.31 ^a
Çalışma durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Çalışan	325	19.37±3.96	16.83±3.22	12.78±3.83	48.98±7.91
Çalışmayan	65	17.98±3.73	16.36±2.55	14.2±2.53	48.54±6.6
		t=2.64* p=0.009 d=0.36 ^a	t=1.26* p=0.209	t=-3.66* p<0.001 d=0.44 ^a	t=0.46* p=0.645
Çocukların Ayrı Odası Bulunma Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Var	342	19.01±3.81	16.81±3.24	12.86±3.71	48.68±7.83
Yok	48	20.1±3.47	16.35±2.14	14.04±3.32	50.5±6.71
		t=-1.88* p=0.061	t=1.29* p=0.200	t=-2.09* p=0.037 d=0.34 ^a	t=-1.72* p=0.091
Aile Tipi		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Çekirdek Aile	355	19.13±3.79	16.81±3.1	12.87±3.64	48.81±7.63
Geniş Aile	29	18.55±3.67	15.48±3.19	13.35±3.59	47.38±7.09
		U=4497.50** p=0.427	t=2.21* p=0.028 d=0.42 ^a	t=-0.67* p=0.502	U=4439.50** p=0.329
Çocuğunun Cinsiyet		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Erkek	206	19.85±3.88	16.94±2.81	12.98±3.77	49.77±7.85
Hem Erkek Hem Kız	184	18.35±3.53	16.57±3.46	13.01±3.6	47.93±7.47
		t=3.92* p<0.001 d=0.40 ^a	t=1.14* p=0.254	t=-0.08* p=0.935	t=2.33* p=0.020 d=0.24 ^a

*Bağımsız gruplar t testi

** Mann Whitney U Testi

^a Cohen d etki büyüklüğü

TCESİÖ-EÇ alt boyutlarına ve toplam puanına ilişkin karşılaştırma verileri incelendiğinde; *biçilmiş rol* (t=-2.59; p=0.010) ve *yüceltme* (t=-3.15; p=0.002) alt boyutları ile ölçek genelinde (t=-3.08; p=0.002) **ebeveynlik türüne göre** istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlendiği tespit edilmiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği iki alt boyutta ve ölçek genelinde babaların daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur. *Kızlara göre fark* alt boyutunda ise ebeveynlik türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır (t=-0.72; p=0.472).

Elde edilen sonuçlar **ebeveynlerin çalışma durumuna göre** karşılaştırıldığında, *biçilmiş rol* ($t=2.64$; $p=0.009$) ve *yüceltme* ($t=-3.66$; $p<0.001$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *kızlara göre fark* alt boyutu ($t=1.26$; $p=0.209$) ile ölçek genelinde ($t=0.46$; $p=0.645$) anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *biçilmiş rol* alt boyutunda *çalışanlar* lehine; *yüceltme* alt boyutunda ise *çalışmayanlar* lehine farklılığın olduğu gözlemlenmiştir.

Ebeveynlerin **çocukların ayrı odası bulunma durumuna** göre, *yüceltme* ($t=-2.09$; $p=0.037$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *biçilmiş rol* ($t=-1.88$; $p=0.061$) ve *kızlara göre fark* ($t=1.29$; $p=0.200$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($t=-1.72$; $p=0.091$) anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *yüceltme* alt boyutunda *ayrı odası olmayanlar* lehine farklılığın olduğu gözlemlenmiştir.

Katılımcıların **aile tipine göre**, *kızlara göre fark* ($t=2.21$; $p=0.028$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilirken; *biçilmiş rol* ($U=-4497.50$; $p=0.427$) ve *yüceltme* ($t=-0.67$; $p=0.502$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($U=4439.50$; $p=0.329$) anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *kızlara göre fark* alt boyutunda *çekirdek ailede yaşayanlar* lehine farklılığın olduğu gözlemlenmiştir.

Elde edilen sonuçlar ebeveynlerin **çocuğunun cinsiyetine göre** karşılaştırıldığında, *biçilmiş rol* ($t=3.92$; $p<0.001$) alt boyutunda ve ölçek genelinde ($t=2.33$; $p=0.020$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; *kızlara göre fark* ($t=1.14$; $p=0.254$) ve *yüceltme* ($t=-0.08$; $p=0.935$) alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *biçilmiş rol* alt boyutunda ve ölçek genelinde *sadece erkek çocuğu olanlar* lehine farklılığın olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 4.8).

Ebeveynlerin çocukları ve aileleri ile ilgili bazı tanıtıcı özellikleri ile TCESİÖ-EC toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırılmış ve Tablo 4.9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-EÇ Toplam ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=390)

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	n	Biçilmiş Rol	Kızlara Göre Fark	Yüceltme	TCESİÖ-EÇ Toplam
Yaş		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
18-30 Yaş ⁽¹⁾	129	19.41 $\pm$ 4.09	16.14 $\pm$ 3.52	11.9 $\pm$ 3.68	47.46 $\pm$ 8.13
31-40 Yaş ⁽²⁾	206	19.18 $\pm$ 3.4	17.32 $\pm$ 2.74	13.14 $\pm$ 3.52	49.64 $\pm$ 7.01
41 Yaş ve üzeri ⁽³⁾	55	18.45 $\pm$ 4.36	16.07 $\pm$ 3.17	15.02 $\pm$ 3.41	49.55 $\pm$ 8.8
		F=1.23 p=0.295	F=7.25 p=0.001 Fark:1-2, 2-3 ^a $\eta^2=0.04^c$	F=14.95 p<0.001 Fark:1-2, 1-3, 2-3 ^a $\eta^2=0.07^c$	F=3.35 p=0.036 Fark:1-2 ^a $\eta^2=0.02^c$
Çocuk Sayısı		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
1 ⁽¹⁾	124	20.11 $\pm$ 4.14	17.13 $\pm$ 2.91	12.43 $\pm$ 4.06	49.67 $\pm$ 8.18
2 ⁽²⁾	191	18.99 $\pm$ 3.48	16.58 $\pm$ 3.31	13.31 $\pm$ 3.46	48.88 $\pm$ 7.6
3 ⁽³⁾	75	18.01 $\pm$ 3.61	16.61 $\pm$ 2.97	13.16 $\pm$ 3.52	47.79 $\pm$ 7.13
		F=7.66* p=0.001 Fark:1-2,1-3 ^a $\eta^2=0.04^c$	$\chi^2=2.08^{**}$ p=0.354	F=2.17* p=0.116	F=1.38* p=0.253
Eğitim Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İO/OO ⁽¹⁾	39	19.59 $\pm$ 3.36	16.59 $\pm$ 2.04	15.92 $\pm$ 1.86	52.10 $\pm$ 5.97
Lise ⁽²⁾	130	18.38 $\pm$ 3.95	16.27 $\pm$ 3.52	13.02 $\pm$ 3.46	47.67 $\pm$ 8.15
Üniversite ⁽³⁾	221	19.54 $\pm$ 3.7	17.08 $\pm$ 3.0	12.46 $\pm$ 3.82	49.08 $\pm$ 7.56
		F=4.09* p=0.017 Fark:2-3 ^a $\eta^2=0.02^c$	$\chi^2=6.36^{**}$ p=0.042 Fark:1-3 ^b $\eta^2=0.02^c$	F=15.64* p<0.001 Fark:1-2,1-3,2-3 ^a $\eta^2=0.08^c$	F=5.19* P=0.006 Fark:1-2 ^a $\eta^2=0.03^c$
Anne Eğitim Düzeyi		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul ⁽¹⁾	180	20.01 $\pm$ 3.93	16.72 $\pm$ 2.98	13.96 $\pm$ 3.53	50.68 $\pm$ 7.69
Ortaokul ⁽²⁾	134	18.01 $\pm$ 3.51	16.56 $\pm$ 3.10	12.34 $\pm$ 3.65	46.91 $\pm$ 7.26
Lise ⁽³⁾	64	18.63 $\pm$ 3.37	16.65 $\pm$ 3.60	11.45 $\pm$ 3.26	46.73 $\pm$ 7.18
Üniversite ⁽⁴⁾	12	21.25 $\pm$ 2.38	20.00 $\pm$ 0.00	13.75 $\pm$ 4.52	55.00 $\pm$ 6.00
		F=9.17* p<0.001 Fark:1-2, 1-3,2-4,3-4 ^a $\eta^2=0.07^c$	$\chi^2=21.80^{**}$ p=0.003 Fark:1-4,2-4,3-4 ^b $\eta^2=0.06^c$	$\chi^2=28.58^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3 ^b $\eta^2=0.08^c$	$\chi^2=33.82^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3,2-4,3-4 ^b $\eta^2=0.09^c$
Baba Eğitim Düzeyi		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul ⁽¹⁾	111	19.98 $\pm$ 4.10	16.49 $\pm$ 3.08	14.69 $\pm$ 3.67	51.16 $\pm$ 7.82
Ortaokul ⁽²⁾	83	18.94 $\pm$ 3.63	16.96 $\pm$ 2.79	13.76 $\pm$ 2.98	49.66 $\pm$ 7.11
Lise ⁽³⁾	175	18.38 $\pm$ 3.51	16.64 $\pm$ 3.35	11.62 $\pm$ 3.36	46.64 $\pm$ 7.22
Üniversite ⁽⁴⁾	21	22.00 $\pm$ 2.79	18.29 $\pm$ 2.31	12.71 $\pm$ 4.51	53.00 $\pm$ 8.14
		F=8.62* p<0.001 Fark:1-3, 2-4,3-4 ^a $\eta^2=0.06^c$	F=2.17* p=0.092	$\chi^2=54.16^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3, 2-3 ^b $\eta^2=0.14^c$	F=11.03* p<0.001 Fark:1-3, 2-3,3-4 ^a $\eta^2=0.08^c$

*Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

** Kruskal Wallis Testi

^apost hoc testi (Scheffe-Games-Howel)

^bMann Whitney U Testi

^c eta kare etki büyüklüğü

TCESİÖ-EÇ'ye ilişkin verileri **ebeveynlerin yaşlarına göre** karşılaştırıldığında, kızlara göre fark (F=7.25; p=0.001) ve yüceltme (F=14.95; p<0.001) alt boyutları ile ölçek genelinde (F=3.35; p=0.036) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; *biçilmiş rol* (F=1.23; p=0.295) alt boyutunda anlamlı farklılaşma tespit

edilmemiştir. Anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan post hoc testleri sonucunda, kızlara göre fark alt boyutunda 31-40 yaş aralığındaki ebeveynlerin 18-30 ve 41 yaş ve üzeri yaş aralığındakilerden; *yüceltme* alt boyutunda, 31-40 yaş aralığındakilerin 18-30 yaş aralığındakilerden, 41 yaş ve üzeri yaş aralığındakilerin 18-30 ve 31-40 yaş aralığındakilerden; *ölçek genelinde ise 31-40 yaş aralığındakilerin 18-30 yaş aralığındakilerden daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur.*

İlgili ölçek verileri **ebeveynlerin çocuk sayısına göre** karşılaştırıldığında, *biçilmiş rol* ($F=7.66$; $p=0.017$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; *kızlara göre fark* ($\chi^2=2.08$; $p=0.354$) ve *yüceltme* ($F=2.17$; $p=0.116$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($F=1.38$; $p=0.253$) anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *biçilmiş rol* alt boyutunda yapılan post hoc testi sonucunda, *bir çocuğu olan ebeveynlerin iki veya üç çocuğu olan ebeveynlerden daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur.*

Elde edilen sonuçlar **ebeveynlerin eğitim durumlarına göre** karşılaştırıldığında, *biçilmiş rol* ($F=4.09$; $p=0.017$), *kızlara göre fark* ($\chi^2=6.36$; $p=0.042$) ve *yüceltme* ($F=15.64$; $p<0.001$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($F=5.19$; $p=0.006$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan post hoc ve ikili karşılaştırma testleri sonucunda; *biçilmiş rol* alt boyutunda lise ve üniversite eğitim düzeyinde olanlar arasında üniversite düzeyinde olanlar lehine; *kızlara göre fark* alt boyutunda ilkokul/ortaokul ve üniversite düzeyinde eğitimi olanlar arasında üniversite düzeyindekiler lehine; *yüceltme* alt boyutunda ilkokul/ortaokul eğitim düzeyinde olanlar ile lise ve üniversite eğitim düzeyinde olanlar arasında ilkokul/ortaokul eğitim düzeyindekiler lehine; lise ve üniversite eğitim düzeyinde olanlar arasında lise eğitim düzeyinde olanlar lehine; ölçek genelinde ise ilkokul/ortaokul eğitim düzeyinde olanlar ile lise eğitim düzeyinde olanlar arasında ilkokul/ortaokul eğitim düzeyindekiler lehine bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin eğitim durumlarının *yüceltme* alt boyutu puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür ($\eta^2=0.08$).

Araştırmaya dahil olan **ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre**, *biçilmiş rol* ($F=9.17$; $p<0.001$), *kızlara göre fark* ($\chi^2=21.80$; $p=0.003$) ve *yüceltme* ($\chi^2=28.58$; $p<0.001$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($\chi^2=33.82$; $p<0.001$) istatistiksel olarak

anlamli farklılaşma tespit edilmiştir. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan post hoc ve ikili karşılaştırma testleri sonucunda, *biçilmiş rol* alt boyutunda ve ölçek genelinde ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine; üniversite eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında üniversite eğitim düzeyindekiler lehine; kızlara göre fark alt boyutunda üniversite eğitim düzeyindekiler ile ilkokul, ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında üniversite eğitim düzeyindekiler lehine; yüceltme alt boyutunda ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine farklılaşmanın meydana geldiği belirlenmiştir. Ebeveynlerin annelerinin eğitim düzeyinin *biçilmiş rol* ($\eta^2=0.07$), *kızlara göre fark* ($\eta^2=0.06$), *yüceltme* ($\eta^2=0.08$) alt boyutlarının ve TCESİÖ-EÇ'nin ($\eta^2=0.09$) toplam puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür.

İlgili ölçek verileri **ebeveynlerin babalarının eğitim durumlarına göre** karşılaştırıldığında, *biçilmiş rol* ($F=8.62$; $p<0.001$) ve *yüceltme* ($\chi^2=54.16$; $p<0.001$) alt boyutları ile ölçek genelinde ($F=11.03$; $p<0.001$) istatistiksel olarak anlamli farklılaşma tespit edilirken *kızlara göre fark* ($F=2.17$; $p=0.092$) alt boyutunda anlamli fark olmadığı görülmüştür. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan post hoc ve ikili karşılaştırma testleri sonucunda, *biçilmiş rol* alt boyutunda ilkokul eğitim düzeyindekiler ile lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine; üniversite eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında üniversite eğitim düzeyindekiler lehine; *yüceltme* alt boyutunda ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine; ortaokul eğitim düzeyindekiler ile lise eğitim düzeyindekiler arasında ortaokul eğitim düzeyindekiler lehine; ölçek genelinde ilkokul eğitim düzeyindekiler ile lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine; lise eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve üniversite eğitim düzeyindekiler arasında ortaokul ve üniversite eğitim düzeyindekiler lehine farklılaşmanın meydana geldiği belirlenmiştir (Tablo 4.9). Ebeveynlerin babalarının eğitim düzeyinin *yüceltme* ($\eta^2=0.14$) alt boyut puan ortalamasına **büyük derecede**; *biçilmiş rol* ($\eta^2=0.06$) alt boyutunun ve TCESİÖ-EÇ'nin ($\eta^2=0.08$) toplam puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür.

Ebeveynlerin bazı tanıtıcı özellikleri ile TCESİÖ-KÇ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırılmış ve Tablo 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Ebeveynlerin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=378)

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	n	Yönlendirme	Erkeklerle Göre Fark	Biçilmiş Rol	TCESİÖ-KÇ Toplam
Ebeveynlik Türü		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Anne	189	19.92 $\pm$ 4.10	10.80 $\pm$ 2.55	9.20 $\pm$ 2.36	39.93 $\pm$ 6.19
Baba	189	20.33 $\pm$ 4.04	11.14 $\pm$ 2.51	9.72 $\pm$ 2.74	41.20 $\pm$ 6.59
		t=-0.97* p=0.332	t=-1.29* p=0.199	t=-1.97* p=0.049 d=0.20^a	t=-1.92* p=0.056
Çalışma durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Çalışan	310	20.04 $\pm$ 4.09	11.07 $\pm$ 2.51	9.54 $\pm$ 2.58	40.65 $\pm$ 6.44
Çalışmayan	68	20.56 $\pm$ 4.01	10.51 $\pm$ 2.62	19.13 $\pm$ 2.51	40.21 $\pm$ 6.36
		t=-0.96* p=0.339	t=1.64* p=0.101	t=1.19* p=0.236	t=0.51* p=0.608
Çocukların Ayrı Odası Bulunma Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Var	354	20.33 $\pm$ 4.00	10.95 $\pm$ 2.49	9.53 $\pm$ 2.52	40.81 $\pm$ 6.16
Yok	24	17.25 $\pm$ 4.05	11.25 $\pm$ 3.22	8.50 $\pm$ 3.15	37.00 $\pm$ 8.88
		U=2248.00** p=0.001 r=0.18^b	U=4095.00** p=0.819	t=1.91* p=0.057	U=2856.00** p=0.008 r=0.14^b
Çocukların Cinsiyeti		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
Kız	202	19.26 $\pm$ 4.41	11.09 $\pm$ 2.44	9.35 $\pm$ 2.75	39.69 $\pm$ 6.61
Hem Erkek Hem Kız	176	21.10 $\pm$ 3.43	10.84 $\pm$ 2.64	9.60 $\pm$ 2.35	41.54 $\pm$ 6.08
		t=-4.53* p<0.001 d=0.47^a	t=0.93* p=0.353	t=-0.97* p=0.332	t=-2.82* p=0.005 d=0.29^a

*Bağımsız gruplar t testi

** Mann Whitney U Testi

^a Cohen d etki büyüklüğü

^b r etki değeri

TCESİÖ-KÇ’nin alt boyutlarına ve toplam puanına ilişkin karşılaştırma verileri incelendiğinde, *biçilmiş rol* (t=-1.97; p=0.049) alt boyutunda **ebeveynlik türüne göre** istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gözlemlendiği tespit edilmiştir. *Grup ortalamaları incelendiğinde, babaların daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur.* Yönlendirme (t=-0.97; p=0.332) ve erkeklerle göre fark (t=-1.29; p=0.199) alt boyutları ile ölçek genelinde (t=-1.92; p=0.056) ise ebeveynlik türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır.

Elde edilen sonuçlar **ebeveynlerin çalışma durumuna göre** karşılaştırıldığında, incelenen alt boyutlarda ve ölçek genelinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

farklılaşma saptanmamıştır [($t_{\text{yönlendirme}}=-0.96$; $p=0.339$), ($t_{\text{fark}}=1.64$; $p=0.101$), ($t_{\text{rol}}=1.19$; $p=0.236$), ($t_{\text{genel}}=0.51$; $p=0.608$)].

Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin **çocuklarının ayrı odası bulunma durumuna göre** karşılaştırıldığında, *yönlendirme* ($U=2248.00$; $p=0.001$) alt boyutunda ve ölçek genelinde ($U=2856.00$; $p=0.008$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *erkeklerle göre fark* ($U=4095.00$; $p=0.819$) ve *biçilmiş rol* ($t=1.91$; $p=0.057$) alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *yönlendirme* alt boyutunda ve ölçek genelinde ayrı odası olanlar lehine farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Ebeveynlerin çocuğunun cinsiyetine göre karşılaştırıldığında, *yönlendirme* ($t=-4.53$; $p<0.001$) alt boyutunda ve ölçek genelinde ($t=-2.82$; $p=0.005$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *erkeklerle göre fark* ($t=0.93$; $p=0.353$) ve *biçilmiş rol* ($t=0.97$; $p=0.332$) alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Grup ortalamaları incelendiğinde, anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *biçilmiş alt boyutunda ve ölçek genelinde sadece hem erkek hem kız çocuğu olanlar lehine farklılığın olduğu saptanmıştır* (Tablo 4.10). Ebeveynlerin çocukları ve aileleri ile ilgili bazı tanıtıcı özellikleri ile TCESİÖ-KÇ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılmış ve sonuçlar Tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Ebeveynlerin Çocukları ve Aileleri ile İlgili Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=378)

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	n	Yönlendirme	Erkeklerle Göre Fark	Biçilmiş Rol	TCESİÖ-KÇ Toplam
Yaş		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
18-30 Yaş ⁽¹⁾	129	19.75±4.50	10.79±2.69	9.19±2.41	39.72±7.44
31-40 Yaş ⁽²⁾	193	20.75±3.53	11.17±2.40	9.53±2.45	41.45±5.24
41 Yaş ve + ⁽³⁾	56	18.88±4.47	10.71±2.64	9.86±3.21	39.45±7.28
		$\chi^2=6.77^{**}$ p=0.034 Fark:2-3 ^b $\eta^2=0.02^c$	F=1.20* p=0.304	F=1.45* p=0.237	$\chi^2=6.47^{**}$ p=0.039 Fark:2-3 ^b $\eta^2=0.02^c$
Çocuk Sayısı		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
1 ⁽¹⁾	154	19.13±4.49	10.81±2.45	9.06±2.29	39.01±6.66
2 ⁽²⁾	170	21.16±3.44	11.14±2.52	9.89±2.81	42.19±5.57
3 ⁽³⁾	54	19.67±3.97	10.89±2.83	9.28±2.33	39.83±7.10
		$\chi^2=18.19^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 2-3 ^b $\eta^2=0.05^c$	F=0.67* p=0.511	F=4.41* p=0.013 Fark:1-2 ^a $\eta^2=0.02^c$	$\chi^2=15.33^{**}$ p<0.001 Fark:1-2 ^b $\eta^2=0.04^c$
Eğitim Durumu		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İÖ/ÖÖ ⁽¹⁾	9	16.00±2.29	11.33±2.78	6.00±2.60	33.33±2.78
Lise ⁽²⁾	107	19.31±3.80	10.78±2.18	9.56±2.61	39.64±5.63
Üniversite ⁽³⁾	262	20.61±4.10	11.04±2.66	9.55±2.48	41.20±6.63
		$\chi^2=21.62^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3,2-3 ^b $\eta^2=0.06^c$	$\chi^2=0.40^{**}$ p=0.818	$\chi^2=12.23^{**}$ p=0.002 Fark:1-2, 1-3 ^b $\eta^2=0.03^c$	$\chi^2=16.90^{**}$ p=0.001 Fark:1-2, 1-3,2-3 ^b $\eta^2=0.05^c$
Anne Eğitim Düzeyi		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul ⁽¹⁾	158	18.99±4.16	11.20±2.66	9.51±2.76	39.70±6.65
Ortaokul ⁽²⁾	138	20.96±3.87	10.84±2.21	9.26±2.58	41.06±6.22
Lise ⁽³⁾	57	21.74±2.39	11.12±2.65	10.37±1.93	43.23±4.54
Üniversite ⁽⁴⁾	25	19.24±5.36	9.84±2.90	8.28±1.79	37.36±7.45
		$\chi^2=23.35^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3 ^b $\eta^2=0.06^c$	F=2.30* p=0.077	$\chi^2=17.38^{**}$ p=0.001 Fark: 1-4,2-4, 2-3,3-4 ^b $\eta^2=0.05^c$	$\chi^2=18.72^{**}$ p<0.001 Fark:1-2, 1-3, 2-3, 2-4,3-4 ^b $\eta^2=0.05^c$
Baba Eğitim Düzeyi		($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)
İlkokul ⁽¹⁾	85	19.36±4.23	11.79±2.78	9.32±2.85	40.47±7.77
Ortaokul ⁽²⁾	90	20.11±4.23	10.54±2.30	9.26±2.95	39.91±5.95
Lise ⁽³⁾	156	20.71±3.43	10.82±2.31	9.81±2.18	41.34±5.33
Üniversite ⁽⁴⁾	47	19.61±5.21	10.80±2.95	8.95±2.32	39.36±7.75
		$\chi^2=2.46^{**}$ p=0.294	F=4.15* p=0.007 Fark:1-2, 1-3 ^a $\eta^2=0.13^c$	F=1.85* p=0.139	$\chi^2=3.78^{**}$ p=0.633

*Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

** Kruskal Wallis Testi

^apost hoc testi (Scheffe-Games-Howel)

^bMann Whitney U Testi

^ceta kare etki büyüklüğü

TCESİÖ-KÇ'ye ilişkin veriler **ebeveynlerin yaşlarına göre** karşılaştırıldığında, **yönlendirme** ($\chi^2=6.77$; $p=0.034$) alt boyutunda ve ölçek genelinde ($\chi^2=6.47$; $p=0.039$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; **erkeklerle göre fark** ($F=1.20$; $p=0.304$) ve **biçilmiş rol** ($F=1.45$; $p=0.237$) alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit

edilmemiştir. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan ikili karşılaştırma testleri sonucunda, yönlendirme alt boyutunda ve ölçek genelinde; *31-40 yaş aralığındaki ebeveynlerin, 41 yaş ve üzeri yaş aralığındakilerden daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur.*

İlgili ölçek verileri **ebeveynlerin çocuk sayısına göre** karşılaştırıldığında, *yönlendirme* ($\chi^2=18.19$; $p<0.001$) ile *biçilmiş rol* alt boyutlarında ($F=4.41$; $p=0.013$) ve ölçek genelinde ($\chi^2=15.33$; $p<0.001$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; *erkeklerle göre fark* ($F=0.67$; $p=0.511$) alt boyutunda anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan post hoc ve ikili karşılaştırma testleri sonucunda, yönlendirme ile biçilmiş rol alt boyutları ve *ölçek genelinde iki çocuk sahibi olanların tek çocuklu ebeveynlerden daha olumlu bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, yönlendirme alt boyutunda iki çocuk sahibi olanların üç çocuk sahibi olanlardan daha olumlu tutuma sahip olduğu görülmüştür.*

Katılımcıların **eğitim durumlarına göre** karşılaştırıldığında, *yönlendirme* ($\chi^2=21.62$; $p<0.001$) ile *biçilmiş rol* alt boyutlarında ($\chi^2=12.23$; $p=0.002$) ve ölçek genelinde ($\chi^2=16.90$; $p=0.001$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *erkeklerle göre fark* ($\chi^2=0.40$; $p=0.818$) alt boyutunda anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan ikili karşılaştırma testleri sonucunda, *lise ve üniversite eğitim düzeyindekilerin ilkokul/ortaokul eğitim düzeyindekilerden daha olumlu tutuma sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca, yönlendirme alt boyutunda ve ölçek genelinde, üniversite eğitim düzeyindekilerin lise eğitim düzeyindekilerden daha olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir.* Ebeveynlerin eğitim durumlarının *yönlendirme* alt boyutu puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür ($\eta^2=0.06$).

Elde edilen sonuçlar **ebeveynlerin annelerinin eğitim durumlarına göre** karşılaştırıldığında, *yönlendirme* ($\chi^2=23.35$ $p<0.001$) ile *biçilmiş rol* alt boyutlarında ($\chi^2=17.38$; $p=0.001$) ve ölçek genelinde ($\chi^2=18.72$; $p<0.001$) istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken *erkeklerle göre fark* ($F=2.30$; $p=0.077$) alt boyutunda anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Anlamli farklılaşmanın meydana geldiği alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan ikili karşılaştırma testleri sonucunda, *yönlendirme* alt boyutunda ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler lehine; *biçilmiş rol* alt

boyutunda üniversite eğitim düzeyindekiler ile ilkokul, ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında üniversite eğitim düzeyindekiler aleyhine; ortaokul eğitim düzeyindekiler ile lise eğitim düzeyindekiler arasında lise eğitim düzeyindekiler lehine; ölçek genelinde ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul düzeyindekiler arasında ortaokul eğitim düzeyindekiler lehine; lise eğitim düzeyindekiler ile ilkokul ve ortaokul düzeyindekiler arasında lise eğitim düzeyindekiler lehine, ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler ile üniversite düzeyindekiler arasında ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler lehine farklılaşmanın meydana geldiği belirlenmiştir. Ebeveynlerin annelerinin eğitim düzeyinin *yönlendirme* alt boyutu puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür ($\eta^2=0.06$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ile **ebeveynlerin babalarının eğitim durumlarına göre**, *erkeklerle göre fark* ($F=4.15$; $p=0.007$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilirken; *yönlendirme* ($\chi^2=2.46$; $p=0.294$) ve *biçilmiş rol* ($F=1.85$; $p=0.139$) alt boyutlarında ve ölçek genelinde ($\chi^2=3.78$; $p=0.633$) anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir. Anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği *erkeklerle göre fark* alt boyutunda yapılan post hoc testi sonucunda, ilkokul eğitim düzeyindekiler ile ortaokul ve lise eğitim düzeyindekiler arasında ilkokul eğitim düzeyindekiler lehine farklılaşmanın meydana geldiği belirlenmiştir. Ebeveynlerin babalarının eğitim düzeylerinin *erkeklerle göre fark* alt boyutu puan ortalamasına **orta derecede etki** ettiği görülmüştür ($\eta^2=0.13$) (Tablo 4.11).

Ebeveynlerin TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları, minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Ebeveynlerin TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları, Minimum ve Maksimum Değerleri

	Madde Sayısı	$\bar{X} \pm SD$	Min.	Max.
Toplam (TCESİÖ-EÇ)	13	48.91$\pm$7.71	28	65
Biçilmiş Rol	5	19.15 $\pm$ 3.79	10	25
Kızlara Göre Fark	4	16.76 $\pm$ 3.13	8	20
Yüceltme	4	13.01 $\pm$ 3.68	4	20
Toplam (TCESİÖ-KÇ)	11	40.57$\pm$6.42	24	53
Yönlendirme	5	20.13 $\pm$ 4.07	11	25
Erkeklerle Göre Fark	3	10.97 $\pm$ 2.53	6	15
Biçilmiş Rol	3	9.47 $\pm$ 2.57	3	14

TCESİÖ-EÇ verileri incelendiğinde, ebeveynlerin ölçek genelinden 48.91 ± 7.71 , biçilmiş rol alt boyutundan 19.15 ± 3.79 , kızlara göre fark alt boyutundan 16.76 ± 3.13 ve yüceltme alt boyutundan ise 13.01 ± 3.68 puan aldığı görülmüştür. TCESİÖ-KÇ verileri incelendiğinde ise, ebeveynlerin ölçek genelinden 40.57 ± 6.42 , yönlendirme alt boyutundan 20.13 ± 4.07 , erkeklere göre fark alt boyutundan 10.97 ± 2.53 ve biçilmiş rol alt boyutundan 9.47 ± 2.57 puan aldığı saptanmıştır (Tablo 4.12).

4.4 Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamaları ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam Puan ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ toplam puan ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki ilişki incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4.13'te gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Ebeveynlerin TCRTÖ Toplam Puanı ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Bulguları

Ölçek/Alt faktör	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. TCRTÖ	—								
2. Biçilmiş Rol ^a	0.37*	—							
3. Kızlara Göre Fark	0.39*	0.46*	—						
4. Yüceltme	0.41*	0.26*	0.16*	—					
5. TCESİÖ-EÇ	0.51*	0.80*	0.71*	0.67*	—				
6. Yönlendirme	0.44*	-0.10	0.04	-0.01	-0.03	—			
7. Erkeklere Göre Fark	0.43*	-0.03	0.01	-0.03	-0.03	0.40*	—		
8. Biçilmiş Rol ^b	0.17*	0.05	-0.03	0.01	0.02	0.01	0.25*	—	
9. TCESİÖ-KÇ	0.51*	-0.05	0.02	-0.01	-0.03	0.79*	0.75*	0.50*	—

* 0,01 düzeyinde anlamlı

^a Erkek Çocuğu Ölçeğinde

^b Kız Çocuğu Ölçeğinde

TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ alt boyutları ve toplam puanlarına ilişkin korelasyon bulguları incelendiğinde; ebeveynlerin TCESİÖ-EÇ puanları ile *biçilmiş rol* (erkek çocuk) ($r=0.80$) ve *kızlara göre fark* ($r=0.71$) alt boyutlarındaki puanları arasında **pozitif yönlü yüksek düzeyde**; TCESİÖ-EÇ puanları ile *yüceltme* ($r=0.67$) alt boyutundaki puanlar arasında **pozitif yönlü orta düzeyde** istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0.001$). Öte yandan, ebeveynlerin TCESİÖ-KÇ puanları ile *yönlendirme* ($r=0.79$) ve *erkeklere göre fark* ($r=0.75$) alt boyutlarındaki puanlar

arasında **pozitif yönlü yüksek düzeyde**; TCESİÖ-KÇ puanları ile *biçilmiş rol* (kız çocuk) ($r=0.50$) alt boyutundaki puanları arasında **pozitif yönlü orta düzeyde**, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($p<0.001$) (Tablo 4.13).

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların TCRTÖ toplam puanları ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ toplam puanları arasındaki ilişkiyi test etmek için yapılan korelasyon analizinin sonucunda, TCRTÖ puanları ile TCESİÖ-EÇ ($r=0.51$) ve TCESİÖ-KÇ ($r=0.51$) toplam puanları arasında **pozitif yönlü orta düzeyde**, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.001$) (Tablo 4.13).

Ebeveynlerin TCRTÖ toplam puanları ile *biçilmiş rol* (erkek çocuk) ($r=0.37$), kızlara göre fark ($r=0.39$), yüceltme ($r=0.41$) alt boyut puanları arasında **pozitif yönlü zayıf düzeyde**, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($p<0.001$). Katılımcıların TCRTÖ toplam puanları ile yönlendirme ($r=0.44$) ve erkeklere göre fark ($r=0.43$) alt boyut puanları arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde; *biçilmiş rol* (kız çocuk) ($r=0.17$) alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü çok zayıf düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0.001$) (Tablo 4.13).

5. TARTIŞMA

Toplumsal cinsiyet ile ilgili tüm durumlar kültürle iç içe geçmektedir (Aral, 2020). Araştırmanın sonuçları ve karşılaştırılması, diğer illerdeki sosyokültürel farklılıklar göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle araştırma, *0-6 yaş grubunda çocuğa sahip olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ve bunları etkileyen faktörler; toplumsal cinsiyetle ilgili olarak ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarına kullandığı sözel ifadeler ve bunları etkileyen faktörler; ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile erkek ve kız çocuklarına kullandığı dil arasındaki ilişki* olmak üzere üç bölümde tartışılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeğinden alınan yüksek puanlar toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ‘eşitlikçi tutumu’, düşük puanlar ise ‘geleneksel tutumu’ göstermektedir (Zeyneloğlu, 2008). Ebeveynlerin çocuklarına kullandıkları dilin değerlendirilmesi için Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği’nden alınan yüksek puan kullanılan dilin geleneksel ve kalıp yargılardan uzak bir dil olduğunu gösterirken; düşük puan ebeveynlerin çocuklarına kullandıkları dilin daha geleneksel ve kalıp yargılı bir dil olduğunu göstermektedir. Literatür incelendiğinde, bu çalışmada da kullanıldığı gibi Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği kullanılarak farklı sosyo-demografik özellikleri içeren araştırmaların bulunduğunu söylemek mümkündür. Yapılan çalışmaların birçoğu öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını saptamak amacıyla gerçekleştirilmişken (Gökşin ve Erzincanlı, 2020; Yıkar ve ark., 2020; Palas ve Aksu, 2020; Güven ve Altay, 2020; Bahadır Yılmaz ve Ekin, 2020; Akkaya, 2021; Yaşar ve Zorluoğlu, 2021; Gülşah ve ark., 2022; Şahin, 2022; Arzu ve ark., 2022; Durualp, 2023); ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını inceleyen araştırmaların sayısı oldukça azdır (Kaçar, 2019; Yağcı ve ark., 2021; Maraşlıoğlu, 2022; Dağdeviren, 2022; Öztürk ve Doğan, 2023).

5.1 Sıfır-Altı Yaş Grubunda Çocuğu Bulunan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ve Bunları Etkileyen Faktörler

Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları incelendiğinde; diğer çalışmalardan (Kaçar, 2019; Öztürk ve Doğan, 2023; Yağcı ve ark., 2021) farklı olarak bu araştırmada *babaların annelerden daha eşitlikçi bir yapıda olduğu* görülmüştür. Ebeveynler ve çocuklar üzerine yapılan bazı çalışmalarda annelerin babalara göre

toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında daha eşitlikçi olduğu ortaya çıkartılmıştır (Du ve ark., 2021; Gagauz ve Chivaciuc, 2021). Maraşoğlu'nun (2022) bulguları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bu bulgulara babaların, annelere göre daha eşitlikçi bir düşünce tarzına sahip olduğu vurgulanmıştır. Bizim çalışmamızda babaların annelere göre daha eşitlikçi bir dil kullandığı ortaya çıkmışken annelerden elde ettiğimiz bu sonucun sebebinin yaşanan yerin sosyokültürel yapısından kaynakladığı düşünülmektedir. Burada yaşayan toplumda annelerin babalara göre daha kalıp yargılı olduğu görülmektedir. Birinci basamakta görev yapan hemşireler kadın ve çocuk izlemlerinde doğrudan bu kişilerle iletişimde bulunmaktadır. Bu vesile ile kazandırılması gereken olumlu cinsiyet tutumları belirlenirken özellikle annelerin bu sürece daha etkin bir şekilde dahil edilmesi gerekmektedir. Anne ve baba arasında çocuklarına karşı ortak bir dil sağlanması adına hem anne hem baba bu sürecin içinde beraber yer almalıdır. Böylece ebeveynler çocuklarının gelişim sürecinde daha olumlu tutumlar göstererek onları geleceğe hazırlayacaktır.

Bu araştırmada *ebeveynlerin yaş gruplarının toplumsal cinsiyet rol tutumları için önemli bir değişken olduğu* görülmüştür. Bu araştırmada elde edilen sonuca göre; yaş arttıkça ebeveynlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine daha olumlu baktıklarını ifade etmek mümkündür. Akgül (2022)'ün çalışmasında da yaş arttıkça ebeveynlerin daha eşitlikçi bir yapıda oldukları saptanmıştır. Kula Doğan (2023)'ün gerçekleştirdiği çalışma bulguları bu çalışma sonuçlarıyla paralellik gösterse de yaş ile toplumsal cinsiyet rol tutumları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Literatürde yer alan bazı çalışmalarda yaş arttıkça ebeveynlerin daha geleneksel yapıda olduğu vurgulanmıştır (Maraşlıoğlu, 2022; Lan ve Isacoff, 2022; Öztürk ve Doğan, 2023). Araştırmanın gerçekleştirildiği bu ilçe için 18-30 yaş grubu olumlu toplumsal cinsiyet rol tutumlarının oluşturulması oldukça önemlidir. Elde ettiğimiz bulguların ışığında birinci basamakta görev yapan hemşireler 18-30 yaş grubunda bulunan ebeveynleri saptamada ve bu yaş gruplarına olumlu tutum ve eşitlikçi bir dil oluşturmada önemli bir role sahiptir.

Bu çalışmada dikkat çeken bir başka bulgu da *eğitim durumunun önemli bir değişken olduğunun görülmesidir*. Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalamasını anlamlı ölçüde en yüksek lisans mezunu ebeveynler oluştururken; kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü puan ortalamasını en yüksek ilkökul

ve ortaokul eğitim düzeyinde olanlar meydana getirmiştir ($p<0.001$). Eğitim düzeyi ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişki yadsınamaz bir gerçektir. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki; eğitim seviyesi arttıkça kişiler toplumsal cinsiyet kalıplarından daha uzak bir düşünceye sahip oluyor (Kaçar, 2019; Gökçe, 2022; Kula Doğan 2023). Bu sonuç üniversitede okuyan öğrencilerde sınıflar arasında bile görülmektedir. Aynı bölümde okuyan dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında daha eşitlikçi olduğu bildirilmiştir (Çal ve Aydın Avcı, 2020). Du ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında, eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının daha olumlu olduğu vurgulanmıştır. Bu araştırmada diğer çalışmalara zıt olarak ilkökul mezunlarının toplumsal cinsiyet rol tutumlarının daha eşitlikçi yapıda olmasını, ilkökul mezunlarının yaşlarının daha büyük olması ve daha fazla deneyime sahip olmasının etkilemiş olduğu düşünülmektedir. Birinci basamakta görev yapan hemşireler bulundukları yerin kültürel yapısına göre aileleri değerlendirmede büyük öneme sahiptir. Ebeveynleri bir bütün olarak değerlendirirken onları eğitim durumlarına göre bilgilendirmelidir. Böylece kazanılan olumlu tutumlar kalıcı olur ve kendi çocuklarına aktarılmasına olanak sağlanır. Ebeveynlerin eğitimi, çocuklarının eğitimlerini desteklemek, onlara ahlak ve etik yargıları kazandırmak, refahları için yol göstermek adına oldukça önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ebeveynler ne kadar iyi eğitilmiş ise kendi çocuklarına da o ölçüde kaliteli eğitim sağlayacakları bir gerçektir (Kapur, 2019; Breda ve ark., 2020). Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynler cinsiyet ayrımı yapmaksızın çocuklarını eğitime teşvik etmektedir (Berber, 2021; Du ve ark., 2021).

Çalışmada, *ebeveynlerin gelir getiren bir işinin olup olmaması toplumsal cinsiyet rol tutumlarını etkilediği ortaya çıkmıştır*. Çalışanların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları anlamlı düzeyde daha olumlu olurken ($p=0.049$); çalışmayanların kadın cinsiyet rolü ($p<0.001$), geleneksel cinsiyet rolü ($p<0.001$) ve toplumsal cinsiyet rolleri ($p<0.001$) bağlamında daha eşitlikçi oldukları görülmüştür. Maraşlıoğlu (2022) ($p=0.04$) ile Öztürk ve Doğan (2023)'ın (Anne için $p=0.009$, Baba için $p=0.013$) gerçekleştirdiği çalışmalar bu araştırma sonuçlarının anlamlı düzeyde tersini göstermiştir. Yapılan bir başka çalışmada ise ebeveynlerin çalışma durumu ile toplumsal cinsiyet rol tutumları arasında istatistiksel olarak bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Onurluer, 2019). Bu araştırmalar incelendiğinde, çalışma yaşamının toplumsal cinsiyet rol tutumlarında

olumlu ve olumsuz etkisinin olduğu gör÷lmektedir. Ancak bu çalışmada alınan farklı sonuçlar, çalışan ve çalışmayan gruplar arasındaki yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, sosyal stat÷ gibi farklılıklardan kaynaklanabileceği düşün÷lmektedir.

Bu çalışmada öne çıkan sonuçlardan biri de *ebeveynlerin ocuk sayılarının, kadın cinsiyet rol÷, geleneksel cinsiyet rol÷, erkek cinsiyet rol÷ ve toplumsal cinsiyet rol tutumlarını anlamlı ölç÷de etkilediğinin ortaya çıkmasıdır* ($p<0.001$). Ebeveynlerin ocuk sayısı arttıkça toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında daha eşitlikçi bir tutum sergilediği gör÷lmüştür. Literatür incelendiğinde, Maraşlıoğlu (2022)'nin ebeveynlerle yaptığı çalışmasında; ocuk sayısı arttıkça toplumsal cinsiyet rol tutumlarının bu çalışmada olduğu gibi olumlu olarak geliştiği saptanmıştır ($p<0.05$). Öztürk ve Doğan (2023)'ın çalışmasında ise ocuk sayısının, ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını etkilemediği bildirilmiştir ($p>0.05$). Bu sonuçlar doğrultusunda ocuk sayısının zayıf da olsa eşitlikçi tutuma etki ettiğinden bahsetmek mümkündür. Birden fazla çocuğu olanlarda her iki cinsiyetten çocuğunun olma ihtimali artacağından, bu durum eşitlikçi tutumun artmasında etkili olabilir.

Araştırma bulgularından en önemlilerinden birisi de *erkek çocuğa sahip olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutum puan ortalamasının diğerlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunun saptanmasıdır* ($p<0.001$). Ayrıca kadın cinsiyet rol÷ ve geleneksel cinsiyet rol÷ alt boyutunda hem kız hem erkek çocuğu olan; evlilikte cinsiyet rol÷ ve erkek cinsiyet rol÷ alt boyutunda ise sadece erkek çocuğu olan ebeveynlerin daha eşitlikçi bir tutum sergilediği gör÷lmüştür. Aile sağlığı çalışanları ile yapılmış bir araştırmada hem erkek hem kız çocuğa sahip olanların toplumsal cinsiyet rol tutumlarının, diğer gruplara göre anlamlı ölç÷de daha olumlu olduğu saptanmıştır ($p=0.003$) (Akkaya, 2020). Forbes ve arkadaşlarının (2020) gerçekleştirdiği çalışmada, bu çalışmanın sonuçlarının aksine kız çocuğuna sahip ebeveynlerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu ortaya konulmuştur. Ebeveynlerle yapılmış bir çalışmada katılımcılara aynı soru yöneltilmiş ancak elde edilen sonuca göre; çocukların cinsiyetlerinin ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını etkilemediği vurgulanmıştır ($p=0.530$) (Kurşun, 2016). Erkek çocuğuna sahip olmanın toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki gör÷şlerde etkili olabileceği düşün÷lmektedir. Aynı zamanda ailede bulunan ocuk sayısının bazı çatışmalara yol açabileceğinden bahsetmek mümkündür. Bu çalışmadan elde ettiğimiz sonuçlara göre hem erkek hem

kız çocuğu olan ebeveynler cinsiyet tutumları karmaşasına girebilmektedir. Bu bağlamda birinci basamakta görev yapan hemşireler bilinçli olarak bu karmaşayı tespit edebilir ve aile içinde daha olumlu bir cinsiyet eşitliği oluşturmada yardımcı kaynak olabilirler.

Araştırmada *çocukların ayrı odasının bulunmasının ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını oldukça etkilediği görülmüştür* ($p<0.001$). Çocuğunun ayrı odası bulunan ebeveynlerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması diğer gruba göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<0.001$). Bu karşılaştırmayı Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği puan ortalamasına göre yapacak olursak, tam tersi bir sonuç görmek mümkündür ($p<0.001$). Sıfır-altı yaş döneminin başlarında, çocuğun ebeveyni ile aynı odada uyuması -bireysel bir odasının bulunmaması- beklenen bir durumdur. Ancak yaş ilerledikçe çocuğun psikososyal gelişimi için ebeveynlerinden ayrı bir odasının bulunması daha sağlıklı bir durumdur (Mileva-Seitz ve ark. 2017). Bu bağlamda çocukların ayrı odasının bulunma durumu ile ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları arasında bir bağlantı olduğu düşünülmektedir. Çocukların ayrı odasının olması; ailenin yaşadığı ev, sosyo-ekonomik durum, ailedeki birey sayısı gibi faktörlerle ilişkili olduğu için bunların etkisi de göz ardı edilmemelidir.

Ebeveynlerin aile yapıları, toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarını olumlu anlamda etkilemiştir. Kadın cinsiyet rolü ($p=0.018$), geleneksel cinsiyet rolü ($p<0.001$) alt boyut ve Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği toplam puan ($p=0.020$) ortalamaları anlamlı olarak en yüksek geniş aileye sahip ebeveynlerde görülmüştür. Geniş ailelerde farklı yaş, eğitim durumu ve cinsiyetteki bireylerin yer alması ailenin kültürel ve sosyal olarak fikir alışverişlerinin kolaylaştırıcı rolü bu farklılıklarda etkili olabilir. Yapılan bazı çalışmalarda çekirdek aileye sahip olan katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının daha olumlu olduğu vurgulanmıştır ($p<0.05$) (Güven ve Altay, 2020; Yılmaz ve Çiçek, 2021; Gökçe, 2022). Yapılmış başka araştırmalarda ise aile yapısının toplumsal cinsiyet rol tutumuna etkisinin olmadığı gösterilmiştir ($p>0.05$) (Kurşun, 2016; Maraşlıoğlu, 2022; Kula Doğan, 2023). Aileye dahil olan tüm üyelerin, evdeki toplumsal cinsiyet rol tutumuna katkısı bulunabileceği düşünülerek, aile yapısının bu konuda önemli bir değişken olduğunu kabul etmek mümkündür. Toplumsal cinsiyet rollerinin kültüre bağlı olarak şekillenmesinden kaynaklı toplumsal cinsiyet algıları her toplumda farklı şekillerde görülür. Aynı zamanda bu

algılar toplumlar içinde yer alan aileler arasında olduğu gibi aile içindeki üyeler arasında da farklılaşabilmektedir (Akkaş, 2020). Birinci basamakta görev yapan hemşireler ailedeki tüm bireyleri bütüncül olarak değerlendirmede önemli bir yere sahiptir. Hemşireler gerekirse evde yaşayan tüm bireylere ulaşım olumlu toplumsal cinsiyet rol tutumları geliştirmede eğitici ve danışmanlık rolünü kullanabilmelidir.

Katılımcıların *anne ve babalarının eğitim durumları* ile TCRTÖ toplam puan ortalamaları arasında dikkat çekici bir sonuç görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi bir tutum beklenirken, bunun aksine daha geleneksel bir tutum gösterildiği saptanmıştır. Bu durumun sebebini, yaşanan yerin sosyokültürel yapısına bağlamak mümkündür. Literatür incelendiğinde, katılımcıların anne-babalarının eğitim düzeyleri arttıkça toplumsal cinsiyet rol tutumları daha eşitlikçi olduğu bildirilirken ($p<0.05$) (Kurşun, 2016; Kartal ve ark., 2020; Gökçe, 2022); yapılan bazı çalışmalarda anne-babalarının eğitim düzeyleri ile eşitlikçi tutumları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Türkmen ve Alptekin, 2020; Kök ve ark., 2022; Öztürk ve Doğan, 2023). Bu araştırmanın temellerinden birini oluşturan ebeveynler ve onların toplumsal cinsiyet eşitliği hakkındaki tutumları, çocuklarının bu konudaki düşüncelerini şekillendirmektedir. Nitekim bu çalışmada geniş ailelerde eşitlikçi tutumun daha fazla olması ebeveynlerin etkisini göstermektedir.

5.2 Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak Ebeveynlerin Erkek ve Kız Çocuklarına Kullandığı Sözel İfadeler ve Bunları Etkileyen Faktörler

Bu çalışma öncesinde geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği'nin, başka bir çalışmada kullanılmaması ve literatürde benzer bir çalışmaya rastlanmaması bu bölümü sınırlı bir hale getirmiştir.

Çalışmanın bu kısmında, ebeveynlerin toplumsal cinsiyetle ilgili olarak çocuklarına karşı kullandıkları sözel ifadeler anlaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların ebeveynlik türüne göre çocuklarına kullandığı sözel ifadeler incelendiğinde, *babaların annelere kıyasla erkek* ($p=0.002$) *çocuklarına geleneksel cinsiyet kalıplarından uzak bir dil kullandıkları* görülmüştür. Ebeveynlik türü kız çocuklarına kullanılan dile etki etmemiş ancak *biçilmiş rol* alt boyutunda *babaların annelerden daha eşitlikçi olduğu* görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar babaların çocuklarını daha eşitlikçi yetiştirdiğini gösterse de bu konuda yapılacak diğer araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilebilir.

Bu çalışmada babaların annelere göre çocuklarına daha eşitlikçi bir dil kullanmalarına, onların anne babalarının eğitim düzeyleri, büyüdüleri ortam, kültürel farklılıkları gibi durumların etki ettiğini söyleyebiliriz. Hemşireler anne babalarla doğrudan iletişime geçebilmektedir. Bu bağlamda düzenli aralıklarla yapılan kadın, yeni doğan, bebek ve çocuk izlemleri oldukça büyük önem arz etmektedir. Birinci basamakta görev yapan hemşireler çocuk izlemlerinde mutlaka anne ile görüşmeler yapmalı ve anne-çocuk ilişkisini toplumsal cinsiyet kalıpları bağlamında değerlendirmelidir. Bu çalışmanın sonuçları, hemşirelerin cinsiyet eşitliği kapsamında çocukları ile olan iletişimlerinde annelerin daha çok üzerinde durmaları gerektiğini göstermektedir.

Ebeveynlerin yaş grupları hem kız hem erkek çocuklarına kullanılan dili anlamlı olarak etkilemiştir ($p=0.036$). Hem Erkek Çocuklarına Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği hem de Kız Çocuklarına Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği toplam puan ortalamasını en yüksek 31-40 yaş arasındaki ebeveynler oluşturmuştur. Bu sonuca bakarak, 31-40 yaş grubundaki ebeveynlerin diğer gruplara göre kız ve erkek çocuklarına daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıplarından uzak bir dil kullandığı söylenebilir. Bu yaş grubu ebeveynlerin çocukları genellikle ergenlik döneminde. Elde ettiğimiz bu sonucun ebeveynlerin deneyimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu araştırmada toplumsal cinsiyet rol tutumları tıpkı çocuklara kullanılan sözel ifadelerde olduğu gibi 31-40 yaş grubu ebeveynlerde daha olumlu sonuçlar ortaya çıkartmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda birinci basamakta görev yapan hemşireler, 18-30 yaş grubu ebeveynler üzerinde hassas olmalı ve gerekli eğitim ve danışmanlığı sağlamalıdır.

Ebeveynlerin çocuklarına kullandıkları dilin değerlendirilmesinde eğitim düzeyi bu çalışmada oldukça önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim düzeyi, hem erkek ($p=0.006$) hem kız ($p=0.001$) çocuklarına kullanılan dili anlamlı olarak etkilemiştir. İlkokul/Ortaokul mezunu olan ebeveynler erkek çocuklarını cinsiyet kalıplarından uzak bir dil ile büyütürken, üniversite mezunu olan ebeveynler kız çocuklarına aynı yaklaşımda bulunmuştur. Literatürde, eğitim düzeyi arttıkça kişilerin toplumsal cinsiyet hakkındaki görüşlerinin daha olumlu olduğu belirtilmektedir (Gökçay ve Akça, 2020; Uygun ve Önsan, 2020; Ak, 2021). Bu bağlamda elde edilen sonuçların, araştırmanın yapıldığı bölgenin sosyokültürel yapısından, kişilerin yaşından, deneyimlerinden ve çocuk sayılarından

kaynaklandığı düşünülmüştür. Eğitim düzeyi olumlu tutumların gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Birinci basamakta görev yapan hemşireler, izlemlere gelen ebeveynleri eğitim düzeylerine göre değerlendirmeli ve onlara sunacağı her türlü hizmette de bunu göz ardı etmemelidir. Gelir getiren bir işte çalışma durumu ebeveynlerin erkek ($p=0.645$) ve kız ($p=0.608$) çocuklarına kullandıkları dili etkilememiştir.

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin çocuk sayıları kız çocuklarına kullandıkları dili anlamlı olarak etkilemiştir ($p<0.001$). İki çocuğu olan ebeveynler kız çocuklarına daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıplarından uzak bir dil kullanmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçlar, çocuk sayısı arttıkça kullanılan dilin daha geleneksel olduğunu göstermiştir. Çocuk sayısı ebeveynlerin erkek çocuklarına kullandıkları dili anlamlı olarak etkilememiştir ($p=0.253$). Çocuk sayısı farklı cinsiyete sahip ebeveyn olasılığını artırmaktadır. Birden fazla çocuğu olan ebeveynlerin bütün çocuklarıyla aynı anda vakit geçirip onları eşitlikçi bir dille yetiştirmesi daha zor olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla sonuçların değerlendirilmesinde bu durum göz ardı edilmemelidir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların aile yapıları erkek çocuklarına kullandıkları dili etkilememiştir ($p=0.329$). Ancak aynı evin içinde yaşayan bireylerin; birbirlerini ve evde yaşayan çocukları etkileyebileceğinden bahsetmek mümkündür.

Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi arttıkça erkek çocuklarına daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıplarından uzak bir dil kullandıkları görülmüştür ($p<0.001$). Anne ve babaları üniversite mezunu olan ebeveynler erkek çocuklarına; annesi lise mezunu olan ebeveynler ise kız çocuklarına daha eşitlikçi bir dil kullanmaktadır. Katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyleri erkek çocuklarına kullanılan dili olumlu olarak etkilemiştir. *Babaları üniversite mezunu olan ebeveynler çocuklarına geleneksel cinsiyet kalıplarından uzak bir dil kullanmıştır.* Ebeveynlerin babalarının eğitim düzeyi kız çocuklarına kullanılan dilde bir farklılık yaratmamıştır ($p=0.633$). Sonuç olarak bu araştırmada, eğitim düzeyinin çocuklara kullanılan dile etki ettiğinden bahsetmek mümkündür. Ebeveynlerin anne ve babalarının eğitim düzeyleri ne kadar yüksek olursa toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında çocuklara kullanılan sözel ifadelerinin de o ölçüde olumlu olacağı düşünülmektedir. Bu sonucu etkileyen daha birçok faktörün de olabileceğini göz ardı etmemek gerekir. Farklı çalışmalarla bu faktörlerin ortaya çıkartılması sağlanmalıdır.

5.3 Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutumları ile Toplumsal Cinsiyetle İlgili Olarak Erkek ve Kız Çocuklarına Kullandığı Sözel İfadeler Arasındaki İlişki

Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması ile biçilmiş rol (erkek çocuk) ($r=0.37$), kızlara göre fark ($r=0.39$), yüceltme ($r=0.41$) alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($p<0.001$). Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması ile yönlendirme ($r=0.44$) ve erkeklere göre fark ($r=0.43$) alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0.001$). Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin TCRTÖ toplam puan ortalaması ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ toplam puanları arasındaki ilişkiyi test etmek için yapılan korelasyon analizinin sonucunda, TCRTÖ puan ortalaması ile TCESİÖ-EÇ ($r=0.51$) ve TCESİÖ-KÇ ($r=0.51$) toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü orta düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Bu sonuçlar ışığında, toplumsal cinsiyet rol tutumları olumlu olan ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarını daha eşitlikçi ve cinsiyet kalıplarından uzak bir dil ile yetiştirdiklerini söylemek mümkündür. Toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseyen ebeveynlerin çocuklarını da bu doğrultuda yetiştirme olasılığının daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri hakkındaki görüşler; yaşanan yere, kültüre, kişinin eğitim düzeyine, mesleğine, yaşına ve daha pek çok duruma göre farklılık gösterebilmektedir. Şehir hayatı, sosyal çevre vb. durumların daha seyrek, kültürel yapıdaki kalıp yargılarının daha keskin olduğu Görele bölgesinde, geleneksel değerlere daha fazla bağlı olunması beklenmektedir. Toplumsal cinsiyet kültürle bağdaşmıştır ve kültür yoluyla belirlenip aktarılır. Kültürel farklılıklar kadın ve erkeğe yönelik davranış, tutum ve alışkanlıkları büyük ölçüde şekillendirmektedir (Koburtay ve ark., 2020; Khalifa ve Scarparo, 2021). Kültür katı kurallara sahiptir ve bireylerden cinsiyetlerine uyumlu davranışlar göstermesini bekler (Butler, 2016). Bu çalışmada da kültürün etkisini görmek mümkündür. Kültür, ebeveynlerin; çocuklarına kullandığı sözel ifadeleri, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi durumları olumlu ve/veya olumsuz bir şekilde etkilenmiştir.

6. SONUÇ

Sıfır-altı yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile çocuklarına karşı kullandıkları dil arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla yapılan bu çalışmada şu önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Araştırmaya katılanların **toplumsal cinsiyet rol ve tutumları** ortalamanın altındadır (107.3 ± 12.63).
- Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması **annelerde** daha yüksektir.
- Kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü ve TCRTÖ toplam puan ortalaması **babalarda** daha yüksektir. Ebeveynlik türü bu çalışmada **orta etkilidir**.
- Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması **18-30 yaş grubunda**; TCRTÖ toplam puan ortalaması **41 yaş ve üzerinde** daha yüksektir. Ebeveynlerin yaşları bu çalışmada **orta etkilidir**.
- Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması **üniversite mezunu** ebeveynlerde; TCRTÖ toplam puan ortalaması **ortaokul mezunu** ebeveynlerde daha yüksektir. Ebeveynlerin eğitim durumu bu çalışma için **orta etkilidir**.
- Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması **çalışanlarda**; kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü ve TCRTÖ toplam puan ortalaması **çalışmayanlarda** daha yüksektir.
- Kadın cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve TCRTÖ toplam puan ortalaması **üç çocuğu olanlarda** daha yüksektir. Çocuk sayısı bu çalışmada **orta etkiye** sahiptir.
- Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması çocuklarının ayrı odası bulunanlarda; geleneksel cinsiyet rolü puan ve TCRTÖ toplam puan ortalaması **çocuklarının ayrı odası bulunmayanlarda** daha yüksektir. Değişken bu çalışmada **orta etkili** olmuştur.
- TCRTÖ toplam puan ortalaması; erkek çocuğu olanlarda, geniş aileye sahip ebeveynlerde; **annesi ilkokul** mezunu, **babası ortaokul** mezunu olan ebeveynlerde daha yüksektir.
- Erkek çocuklarına karşı kullanılan sözel ifadelerin değerlendirilmesinde puan ortalaması **babalarda** daha yüksektir.
- TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ ölçeklerinin toplam puan ortalaması **31-40 yaş grubunda** daha yüksektir.

- TCESİÖ-EÇ toplam puan ortalaması **ilkokul/ortaokul** mezunlarında; TCESİÖ-KÇ toplam puan ortalaması ise **üniversite** mezunlarında daha yüksektir.
- **Gelir getiren bir iş durumunun varlığı** erkek ve kız çocuklarına kullanılan dili etkilememiştir.
- **İki çocuğu olanların; çocuklarının ayrı odası bulunan ebeveynlerin** TCESİÖ-KÇ toplam puan ortalaması daha yüksektir.
- TCESİÖ-EÇ toplam puan ortalaması **üniversite** mezunu anne ve babaya sahip olanlarda; TCESİÖ-KÇ toplam puan ortalaması ise **lise** mezunu anneye sahip olanlarda daha yüksektir. Ebeveynlerin anne ve babalarının eğitim düzeyleri bu çalışmaya **orta düzeyde** etki etmiştir.
- Ebeveynlerin TCRTÖ ile TCESİÖ-EÇ ve TCESİÖ-KÇ ölçekleri arasında istatistiksel olarak **pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki** saptanmıştır.

7. ÖNERİLER

Uygulayıcılara yönelik öneriler:

- Birinci basamakta görev yapan hemşirelerin, 0-6 yaş grubu çocuk izlemlerine gelen ebeveynlere toplumsal cinsiyet rol tutumları ve çocuklarına karşı bu konuda kullandıkları sözel ifadeleri ortaya çıkarmak için muayene ve izlemlerde buna yönelik gözlemler yapması ve sorular sorması; farkındalık oluşturmaları,
- Birinci basamakta görev yapan hemşirelere çocuk izlemleri sırasında, toplumsal cinsiyet rol tutumları ve çocuklarına kullandıkları sözel ifadeler hakkında ebeveynlere nasıl farkındalık oluşturacakları hakkında hizmet içi eğitimlerin verilmesi,
- Birinci basamakta görev yapan hemşirelere; savunuculuk, eğitim ve danışmanlık rollerini geliştirici, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan ebeveynleri desteklemeye öncelik vermelerine yönelik eğitimler verilmesi,
- 0-6 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarına nasıl rol model olacaklarına yönelik eğitim girişimlerinin planlanması önerilmektedir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Ebeveynlerle toplumsal cinsiyet rol tutumları ve bu bağlamda çocuklarına karşı kullandıkları sözel ifadeler hakkında nitel çalışmaların yapılması,
- Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını ve bu kapsamda çocuklarına kullandıkları sözel ifadeleri ortaya çıkartacak farklı bölgelerde ve örneklem gruplarında çalışmaların yapılması,
- Bu araştırmanın bulgularının yaygınlaştırılabilmesi ve sonuçların desteklenebilmesi için Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği'nin farklı kültürlere sahip bölge ve örneklem gruplarında tekrarlanması önerilmektedir.

8. KAYNAKLAR

Ak, G. Evli bireylerde bağlanma stillerinin benlik saygısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve ayrılık anksiyetesi üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021, İstanbul (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi D. Anuk).

Akgül, H. X, Y ve Z Kuşağı bireylerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. International Journal of Educational Spectrum, 2022; 4(1): 31-42.

Akın A., Özvarış Ş.B. “Dünyada ve Türkiye’de Kadın Sağlığının Durumu” Halk Sağlığı Temel Bilgiler içinde (Ed. Ç. Güler, L. Akın), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara; 2006, 44-78.

Akkaş, İ. Toplumsal cinsiyet algısı üzerine bir değerlendirme: Erzincan örneği. Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi, 2020; 2020(1): 55-72.

Akkaya, İ. Aile Sağlığı Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları: Antalya İli Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2021, Antalya (Danışman: Prof. Dr. S. Öncel).

Aktaş S, Yılar Erkek Z, Korkmaz H. Ebe ve hemşirelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. Journal of Human Sciences. 2018; 15(2): 823-834.

Aktaş, G. Farklı sosyoekonomik ve kültürel özelliklere sahip ailelerde kız çocuklarına ilişkin aile içi kültürel tanımlamalar. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, Ankara (Danışman: Prof. Dr. EB Sağlam).

Alabay E, Özdemir G. 36-72 aylık çocukların mesleklere yönelik oluşturdukları toplumsal cinsiyet algıları. Turkish Studies. 2020; 15(1): 13-29.

Alan Dikmen H, Marakoğlu K, Mertcan K. Kadın sağlık çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri ile kadınların çalışmasına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. Euras J Fam Med. 2019; 8(1): 36-44.

Anlı İ. Psikanalitik Kuramlar. 4.basım. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi; 2010, 15-52.

Arat, Y. (2020). Toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği nedir, ne değildir? <https://sarkac.org/2020/02/toplumsal-cinsiyet-nedir-ne-degildir/>. Erişim tarihi: 16 Aralık 2023.

Arslan, HH. Cinsel Gelişim. Eğitimin Kavramsal Temelleri-8: Eğitim Psikolojisi, 2023; 150-173.

Arzu, A., Sekizler, E., Yılmaz, D. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile flört şiddeti arasındaki ilişki. Genel Sağlık Bilimleri Dergisi, 2022; 4(3): 235-246.

Ayber, ED. Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları, İş- Aile Çatışması, Psikolojik İklim Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. NS. Erden).

Aydoğdu, F. Toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi ve cinsel eğitim. (Editör: Aynal ÖŞ.) Çocuk Gelişimi; 2017, 18-28.

Ayşe, Ç., Avcı, İA. Hemşire ve ebe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile aile içi şiddete yönelik tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 2020; 5(2): 103-112.

Bağçeli, P. Köyde ve kette yaşayan 7-8 yaş arası çocukların cinsiyete kalıp yargıları ve cinsiyete bağlı oynadıkları oyun ve oyuncaklar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, Bursa (Danışman: Prof. Dr. HA. Başal).

Bahadır Yılmaz, E., Ekin, H. Ebelik Öğrencilerinin Erkek Ebelere İlişkin Görüşleri ve Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları Arasındaki İlişki. Journal of Academic Research in Nursing (JAREN), 2020; 6(1): 117-124.

Bal, MD. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 2014; 1(1): 15-28.

Bandura, A. Autobiography. MG Lindzey & WM Runyan (Eds.), A history of psychology in autobiography (Vol. 9). Washington, DC: American Psychological Association; 2006, 68-101.

Bee H, Boyd D. The Developing Child. Çeviren: Gündüz O. Çocuk Gelişim Psikolojisi 1.Basım, Kaknüs Yayınları İstanbul; 2009, 539-589.

Bentler, PM. Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. Annual Review of Psychology, 1980; 31(1): 419-456.

Berber, ZB. Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini giderme yolları. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 2021; 10(3): 1215-1223.

Berk LE. Development of sex differences and gender roles. In Child Development: 2017; 547-552, Noida: Pearson India Education.

Berk, LE. Mutlu H. Erken çocuklukta duygusal ve sosyal gelişim. In: Erdoğan Işıkoğlu N eds. Bebekler ve Çocuklar Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa. Nobel Akademik Yayıncılık, 7. Basım. Ankara; 2013, 362-408.

Biçer Olgun, H. Kültürün sosyal inşası ve benliğin kültürel kuruluşu: sosyalizasyon sürecinde aile, benlik ve kültür ilişkisi. Journal of Social Sciences/Sosyal Bilimler Dergisi, 2021; 14(39): 492-532.

Breda, T., Jouini, E., Napp, C., Thebault, G. Gender stereotypes can explain the gender-equality paradox. Proceedings of the National Academy of Sciences, 2020; 117(49): 31063-31069.

Brown, TA. Confirmatory factor analysis for applied research. Guilford publications. 2015

Buckner, JP., Fivush, R. Gendered themes in family reminiscing. Memory, 2000; 8, 401-412.

Butler J. Gender Trouble Feminism and the Subversion of Identity Routledge Çeviren: Ertür B. Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi 4. Basım, Metis Yayınları, İstanbul; 2014, 43-141.

Butler, J. Cinsiyet belası feminizm ve kimliğin alt üst edilmesi, (Çev. Ertür B.), İstanbul: Metis Yayınları; 2016, 26-55.

Büyüköztürk, Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (22. Basım). Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara; 2016, 40-67).

Byrne, BM. Structural equation modeling with Mplus: Basic concepts, applications, and programming. Roudledge: New York; 2013, 143-203.

Ford, C. Boys are doctor, girl are nurses: the resilience of gender as a determinant in the career aspirations of girls. Master Thesis, James Cook University. 2011; 50-65.

Cattell, R. (Ed.). The scientific use of factor analysis in behavioral and life sciences. Springer Science & Business Media, 2012.

Celiloğlu, ÖGB. Cinsel Gelişimde Freud'un Psiko-seksüel Gelişim Aşamaları ve Cinsel Eğitim. Contemporary Trends in Education Sciences, 2022; 285-295.

Ersöz, C. SPSS ile nicel veri analizi rehberi. İstanbul: Kıbele Yayınları; 2020, 40-55.

Comrey, AL., Lee, HB. Interpretation and application of factor analytic results. 1992; 2-12.

Costello, AB., Osborne, J. Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. Practical assessment, research, and evaluation, 2019; 10(1): 7-14.

Coşkun A, Özdelek R. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sağlığa yansması ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2012; 9(3): 30-39.

Cüceloğlu, D. Geliştiren anne-baba. Kültür Bakanlığı Yayıncılık. Baskı, Remzi Kitabevi 40. Baskı, Kasım 2021, İstanbul, Kronik Kitap; 2016, 1-39.

Çal, A., Aydın Avcı, İ. Hemşire ve ebe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile aile içi şiddete yönelik tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 2020; 5(2): 103-112.

Çağdaş, A., Seçer, Z. Sosyal gelişim. R. Arı. (Ed.), Çocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelişimi içinde. Konya: Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları; 2002, 1-71.

Çekin, AB., & Çalışkan, H. Dil ve Kültür Üzerine. Language Teaching and Educational Research, 2020; 3(1), 163-175.

Çelik Demirtaş, S. Ergenlerde toplumsal cinsiyet algısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, İstanbul (Danışman: Doç. Dr. S. Uçan Çubukçu).

Çok, F. Cinsel gelişim ve eğitim. İ. Artan (Ed.). Ankara: Eğiten Kitap; 2018, 22-58.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Pegem Akademi; 2021, 110-200.

Çolak A. Sosyal ve duygusal gelişim. In: Cavkaytar A. Eds. Çocuk Gelişiminde Normal ve Atipik Gelişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları; 2019, 104–137.

Dağdeviren, Ş. Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4-6 Yaş Çocukların Anne-Babalarına ve Öğretmenlerine Verilen Toplumsal Cinsiyet Eğitiminin Etkililiğinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022, Balıkesir (Danışman: Doç. Dr. K. Biber).

Davis T, Wilson JM. Gender schema theory. The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies. 2016; 1–3.

Demir, D. Kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet: Evli kadın ve erkeklerde algı, tutum ve yaşantıların incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019, Çanakkale (Danışman: Prof. Dr. A. Babacan Gümüş).

Demirel S. Toplumsal cinsiyet. İçinde: L. Taşkın, editör. Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği. Ankara: Sistem Ofset Matbaa; 2009, 29-36.

Doğan, G. Düşünce İnşacısı Olarak Dilin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerindeki Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020, Ankara (Danışman: Prof. Dr. G. Yamaner).

Dökmen YZ. Toplumsal Cinsiyet- Sosyal Psikolojik Açıklamalar. Erdoğan S. Eds. 10.Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2019, 240-255.

Dökmen, ZY. Toplumsal Cinsiyet, İstanbul: Remzi Kitabevi; 2010, 65-98.

Du, H., Xiao, Y., Zhao, L. Education and gender role attitudes. *Journal of Population Economics*, 2021; 34: 475-513.

Durgun, C., Gök, GO. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında BRICS & G7 ülkelerinin karşılaştırmalı analizi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017; 10(2): 20-32.

Durualp, E. Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2023; (43): 121-140.

Eliküçük, A., Sönmez, S. 6 Yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2011; 25(25): 45-62.

Epstein, M., & Ward, L. Exploring parent-adolescent communication about gender: Results from adolescent and emerging adult samples. *Sex Roles*, 2011; 65: 108-118.

Eroğlu K. Kadın ve Üreme Sağlığına Genel Bakış. AM Coşkun, editör. *Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği el kitabı*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; 2012, 15-37.

Eryılmaz, Ali. vd. Gelişim Psikolojisi 1. 1.Cilt. Ankara: Nobel Tıp Yayınları. 1. Basım; 2019, 56-78.

Eryılmaz, S. Toplumsal cinsiyet rolü ve kadın sağlığı. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2020; 1(1): 5-13.

Erzeybek, B. Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Programı*. Ankara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2015, Ankara (Danışman: Prof. Dr. V. Duymuş).

Evans, R., Widman, L., Kamke, K., Stewart, JL. Gender differences in parents' communication with their adolescent children about sexual risk and sex-positive topics. *The Journal of Sex Research*, 2020; 57(2), 177-188.

Field, A. *Discovering statistics using SPSS (and sex and drugs and rock 'n' roll)* (Third edition). London: SAGE Publications Ltd.; 2009, 139-150.

Fivush, R., Brotman, MA., Buckner, JP., Goodman, SH. Gender differences in parent-child emotion narratives. *Sex Roles*, 2000; 42: 233-253.

Forbes, LK., Donovan, C., Lamar, MR. Differences in intensive parenting attitudes and gender norms among US mothers. *The Family Journal*, 2020; 28(1): 63-71.

Gagauz, O., Chivaciuc, A. Youth attitudes towards gender roles within family. *Economy and Sociology*, 2021; (1): 87-98.

Gedük, EA. Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2018; 5(2): 253-258.

Gökçay, G., Akça, D. Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Jinekoloji Polikliniğine Başvuran Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *KAFKAS*, 2020; 81-90.

Gökçe, S. Öğretmenlerin Flört Şiddeti ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2022, Kocaeli (Danışman: Doç. Dr. F. Paslı).

Gökşin, İ., Erzincanlı, S. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ile bakım davranışları arasındaki ilişki. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 2020; 12(1): 49-55.

Göktaş, Ö. Çocuk oyuncaklarındaki toplumsal cinsiyet olgusu. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2020; 2(1), 29-34.

Güden, MP. Dilde Cinsiyet Ayrımcılığı: Türkçe'nin İçerdiği Eril ve Dişil İfadeler Bakımından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. G. Günlük Şenesen).

Güder, SY. Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2014, Ankara (Danışman: Doç. Dr. T. Güler Yıldız).

Gülşah, K., Karaman, S., Esra, Ö., Özbek, N., Uçar, A., Güvenç, G. Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ile Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2022; 9(2): 167-176.

Güneş, N. 0-6 yaş arası çocukların gelişim düzeyleri ile annelerinin aile işlevleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans

Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2017, Ankara (Danışman: Yrd. Doç. Dr. H. Demircioğlu).

Güney, O. 5-6 yaş çocuklarında algılanan cinsiyet kalıp yargılarına ilişkin ebeveyn beklentileri ile oyuncak tercihleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. İ. Kaya Balkan).

Güven, E., Altay, B. Ebelik Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 2020; 5(2): 191-200.

Hair, JF., Black, WC., Babin, BJ., Anderson, RE., Tatham, RL. Pearson new international edition. Multivariate data analysis. Exploratory Data Analysis in Business and Economics, 2014; 23-60.

Hay, K., McDougal, L., Percival, V., Henry, S., Klugman, J., Wurie, H., Gupta, GR. Disrupting gender norms in health systems: making the case for change. The Lancet, 2019; 393(10190): 2535-2549.

Howitt, D., Cramer, D. Introduction to SPSS statistics in psychology: For version 19 and earlier (Fifth edition). London: Pearson Education Limited; 2011, 514-530.

İnanç Yazgan B, Yerlikaya EE. Psikodinamik kuramlar. In: İnanç Yazgan B, Yerlikaya EE, eds. Kişilik Kuramları. 16. Basım. Ankara: Pegem Akademi; 2020, 11-174.

İnci Kuzu, Ç. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyet Önyargıları İle Oyuncak Seçimi ve Ebeveynlerin Buna Etkisi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2015; 8 (39): 651-654.

Kaçar, E. 48-72 Aylık Çocukların Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları ile Ebeveynlerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019, Antalya (Danışman: Prof. Dr. F. Ünal).

Kalan, ÖG. Reklamda çocuğun toplumsal cinsiyet teorisi bağlamında konumlandırılışı: 'Kinder' reklam filmleri üzerine bir inceleme. İstanbul Üniversitesi

İletişim Fakültesi Dergisi. Istanbul University Faculty of Communication Journal, 2010; 1(38): 75-89.

Kapur, R. Gender inequality in education. International Journal of Transformations in Business Management, 2019; 9(1): 1-12.

Kartal, A., Aslan, G. K., Taşdemir Yiğitoğlu, G., Turan, T., Akan, G. (2020). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku Tarihi Dergisi, 2020; 28(3): 372-383.

Khalifa, R., Scarparo, S. Gender responsive budgeting: A tool for gender equality. Critical Perspectives on Accounting, 2021; 79: 102-183.

Kılıç Kırbaşoğlu L, Eyüp B. İlköğretim Türkçe ders kitaplarında ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD). 2011; 2(3): 129–148.

Kılıç, S. Kappa testi. Journal of Mood Disorders, 2015; 5(3): 142-144.

Kılınç G, Yıldız E, Harmancı P. Bandura's social learning and role model theory in: nursing education. Health Sciences Research in the Globalizing World. 2018; 132–140.

King, TL., Scovelle, AJ., Meehl, A., Milner, AJ., Priest, N. Gender stereotypes and biases in early childhood: A systematic review. Australasian Journal of Early Childhood, 2021; 46(2): 112-125.

Kline, RB. Principles and practice of structural equation modeling. Guilford publications; 2023, 235-300.

Koburtay, T., Syed, J., Haloub, R. Implications of religion, culture, and legislation for gender equality at work: Qualitative insights from Jordan. Journal of Business Ethics, 2020; 164: 421-436.

Kolikipinar, M. Dede Korkut Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Dil. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, Ardahan (Danışman: Prof. Dr. C. Kaya).

Kottak, C. P. Antropoloji (İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış). Çev., S. Altuntek vd. Ankara: Ütopya Yayınları; 2008, 25-60.

Koyuncuoğlu, B. Çağdaş Türk kadınının annelik rolünün çocuk gelişim dönemleri bazında incelenmesi. Kadın çalışmaları. 2023; 159-178.

Kök, G., Karaman, S., Özer, E., Özbek, N., Uçar, AK., Güvenç, G. Bir grup üniversite öğrencisinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2022; 9(2): 167-176.

Kula Doğan, H. Hemşirelerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2023, Ankara (Danışman: Prof. Dr. A. Şentürk Erenel).

Kurşun, E. Samsun halk sağlığı müdürlüğü'nde çalışan personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Samsun (Danışman: Prof. Dr. İ. Aydın Avcı).

Lan, M., Isacoff, N. Parents' attitudes predict adolescent gender expression. Psychology, 2022; 13(2): 301-312.

Lindsey LL. Gender Roles A Sociological Perspective. 6th ed. New York: Routledge; 2016.

Mahaffy KA, Ward SK. The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: Reciprocal effects and the influence of social context. Sex Roles. 2002; 46: 403-417.

Maraşlıoğlu, A. Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ile Ebeveynlerin Yetersizlik Duygusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022, İstanbul (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ç. Demir Çelebi).

Mardia, KV. 9 Tests of univariate and multivariate normality. Handbook of Statistics, 1980; 1: 279-320.

McKillup, S. Statistics explained: An introductory guide for life scientists (Second edition). United States: Cambridge University Press; 2012, 77-92.

Meece, JL., Daniels, H. Child & adolescent development for educators. (3rd Ed.). China: McGraw- Hill; 2008, 88-98.

Meland AT, Kaltvedt EH. Tracking gender in kindergarten. Early Child Development and Care. 2019; 189(1): 94–103.

Menekşe, FN., Asan, A. 3-6 Yaş Arası Okul Öncesi Çocukların Oyuncak Tercihleri ve Cinsiyet Kalıp Yargıları ile Ebeveynlerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2019; 18(35): 821-836.

Mercan Sertelin Ç. Gelişim psikolojisinde kuramlar ve araştırma yöntemleri. In: Ergin H, Yıldız A, eds. Gelişim Psikolojisi 1. Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2010, 5-30.

Mileva-Seitz, VR., Bakermans-Kranenburg, MJ., Battaini, C., Luijk, MPCM. Parent child bed-sharing: The good, the bad, and the burden of evidence. Sleep Medicine Reviews. 2017; 32: 4-27.

Murray, TL. Constructions of gender: comparing the perceptions of children from traditional vs. egalitarian families. Unpublished Doctoral Dissertation. Institute of Advanced Psychological Studies Adelphi University, 2004.

Nadal J, Mangiavacchi L, Piccoli L. Keeping inequality at home: The genesis of gender roles in housework. Labour Economics. 2019; 59: 52-68.

Onurluer, E. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019, Eskişehir (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ö. Gürdoğan Bayır).

Orçan, M. Sosyal gelişim. M.E. Deniz (Ed.), Erken çocukluk döneminde gelişim içinde (2011; s. 127-183). Ankara: Ertem Basım Ltd. Şti. Organization; 2015, 1-12.

Özaydınlık K. Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2014; 14(33): 93-112.

Özçelik, ADÖ. Eğitim sistemimizdeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin yeri konulu komisyon raporu. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2012.

Özdemir, L., Batga, B., Bekir, U. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik niteliklerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 2019; 10(24): 212-228.

Özer, G., Keser, PB. Annelerinin ev içi ve ev dışı rollerine yönelik okul öncesi çocukların görüşlerinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi, 2020; 18(39): 377-413.

Öztürk, Ö., Doğan, H. Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algılarının karşılaştırılması. Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2023; 3 (Prof. Dr. Ayla Oktay Özel Sayısı): 1-15.

Palas, P., Aksu, S. Sağlık hizmetleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 2020; 4(7): 91-100.

Pehlivan Vargel P. Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: Bir literatür taraması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2017; 16(31): 497-521.

Porter, A. Sigmund Freud. İksatır Yayınevi; 2021, 35-60.

Ruble DN, Taylor LJ, Cyphers L, Greulich FK, Lurye LE, Shrout PE. The role of gender constancy in early gender development. Child Dev. 2007; 78: 1121-1136.

Saewyc, E. A global perspective on gender roles and identity. Journal of Adolescent Health, 2017; 61(4): 1-2.

Saranlı, AG. Cinsel Gelişim Teorileri. Cinsel Gelişim ve Eğitim Kitabı (Ed. İ. Artan). Ankara: Hedef Yayıncılık; 2015, 32-45.

Sarıtaş, S., Şimşek, M. Feyza Hepçilingirler'in çocuklara yönelik eserlerinde toplumsal cinsiyet yansımaları. 2021; 14(1): 678-693.

Serinsu, ME., Doğan, R. Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde 2-6 yaş dönemi çocuklar için ailede değer eğitimi ilkeleri. Dini Araştırmalar, 2020; 23(58 (Din Eğitimi: Prof. Dr. Beyza Bilgin Özel Sayısı)): 151-170.

Şahin, K. Aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir uygulama. Social Mentality and Researcher Thinkers Journal (Smart Journal), 2022; 5(15): 45-52.

Şimşek H. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2011; 25(2): 119–126.

Şimşek, BY., Köker, ETD. Kadınlararası Konuşma Sürecinde Toplumsal Cinsiyetin Dil Üzerinden Sergilenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı, 2006, Ankara (Danışman: Prof. Dr. E. Köker).

Tabachnick, BG., Fidell, LS., Ullman, JB. Using multivariate statistics (Vol. 6). Boston, MA: Pearson; 2013, 497-516.

Taşdemir, M. Kendini değerlendirme, akran değerlendirme ve öğretmen değerlendirmenin yazılı sınav sonuçlarına etkisi ve başarı yordayıcılığı. Turkish Studies, 2014; 9(5): 1911-1929.

Tatlıoğlu, SS. Öğrenmeye sosyal-bilişsel bir bakış: Albert Bandura. Sosyoloji Notları, 2021; 5(1): 15-30.

Taylan S, Alan S, Kadioğlu S. Hemşirelik rolleri ve özerklik. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2012; 3: 66-74.

Tekin, N., Değirmenci, SD. Ataerkil kültürde kadın, erkek ve toplum ilişkisi. Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, 2022; 12: 187-198.

Tekkeli, HS., Akto, A. Sigmund Freud'un görüşlerinin eğitime yansımaları. Journal of Oriental Scientific Research/E-Sarkiyat Ilmi Arastirmalar Dergisi, 2022; 14(3):

Tenenbaum, HR., Snow, CE., Roach, K., Kurland, B. Talking and reading science: Longitudinal data on sex differences in mother-child conversations in low-income families. Journal of Applied Developmental Psychology, 2005; 26(1): 1-19.

Türkmen, D., Alptekin, G. Ergenlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Eskişehir örneği. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 2020; 2(2): 608-629.

Ulupınar, S., İnce, İ. Spor bilimlerinde etki büyüklüğü ve alternatif istatistik yaklaşımları. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2021; 19 (1): 1-17.

Uygun, K., Önsan, Ö. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020; 13(2): 99-114.

Uzun Z, Erdem S, Güç K, Şafak Uzun MA, Erdem E. Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. *Journal of Human Sciences*. 2017; 14(1): 678-693.

Ünlü, A. Bazı değişkenlere göre okul öncesi çocuklarının cinsiyet rolü davranışlarının incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, Konya (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Z. Şahin Seçer).

Ünlü, S. Kadın üniversite öğrencilerinin aile ve kariyere yönelik tutumu ve toplumsal cinsiyet rollerinin lisansüstü eğitim niyeti üzerindeki rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2021, Samsun (Danışman: Prof. Dr. A. Büyükgöze Kavas).

Ünver, Ş., Demirli, C. Çalışan evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında aile içi rol dağılımı: Bir nitel araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, 2022; 15(1): 143-156.

Vural, D. Sigmund Freud'un Psikanaliz kuramı üzerinden, Anne ve çocuk iletişiminin incelenmesi "Kevin Hakkında Konuşmalıyız" filmi örneği. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, 2023, İstanbul (Danışman: Doç. Dr. AM. Kırık).

Wang, B., Luo, X., Yue, A., Tang, L., Shi, Y. Family environment in rural China and the link with early childhood development. *Early Child Development and Care*, 2022; 192(4): 617-630.

Wong WI, Hines M. Preferences for pink and blue: The development of color preferences as a distinct gender-typed behavior in toddlers. *Archives of Sexual Behavior*. 2015; 44(5): 1243–1254.

World Health Organization (WHO). *Health in 2015: from MDGs, Millennium*.

World Health Organization. “Gender and Health”, Technical Paper, World Health Organization publication-Geneva, Switzerland; 1998, 3-18.

World Health Organization. *Human rights and gender equality in health-sector strategies how to assess policy*. Geneva: Publications of the World Health Organization; 2011, 9-21.

Yağan Güder, S., Güler Yıldız, T. Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2016; 31(2): 424-446.

Yağcı, F., Gürbüz, MD., Sezgin, E. Ergenlik dönemi çocukların cinsel eğitime yönelik tutumları ile ebeveynlerinin toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021; 23(4): 1211-1225.

Yaşar, ZE., Zorluoğlu, E. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021; (12): 1-17.

Yavuz Ş. Çocuklar ve Toplumsal Cinsiyeti Biçimlendirmede Televizyonun Rolü. 4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi, Vol. I, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları; 2007, 499-510.

Yavuz, G. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Kapsamında Popüler Türk Mizah Kültürü’nde Cinsiyetler Arası Mizah Algılarının Farklılaşması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, Ankara (Danışman: Doç. Dr. RG. Öğüt Eker).

Yıkar, SK., Doğan, SD., Aydınözü, N., Arslan, S., Nazik, E. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Çukurova

Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Örneği. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 2020; 3(2): 104-113.

Yılmaz, N., Çiçek, B. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Electronic Turkish Studies, 2021; 16(1): 437-452.

Yücel, EK. Pembe ve mavi krizini fırsata çevirmek: çocuklara yönelik ürünlerde cinsiyet kalıplaştırması örnekleri üzerine bir araştırma. Onursal Başkan, 2021; 60-71.

Zelyurt, H. Çocuğun toplumsal cinsiyet gelişimi üzerinde ailenin etkisinin incelenmesi. Electronic Turkish Studies, 2018; 13(19): 2001-2018.

Zeyneloğlu, S. Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008, Ankara (Danışman: Doç. Dr. F. Terzioğlu).

Zor, İ., Bulut, S. Toplumsal cinsiyet kavramına animasyon filmleriyle bakmak: Buz devri, Shrek ve Winx Club: kayıp krallığın sırrı örnekleri. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 2020; 11(1): 58-69.

9. EKLER

EK-1

Gönüllüler İçin Aydınlatılmış Onam Formu

ASGARİ BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Katılımcı / Gönüllünün Protokol Numarası:

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Adı: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki
- b. Araştırmanın İçeriği: Ebeveynler, cinsiyetlerine göre çocuklarına farklı davranır. Çocuğa öğretilenler ve koyulan sınırlarda bu durumu destekler. “Erkekler bebekle oynamaz”, “erkek gibi oturma”, “kız gibi gülme”, “kız gibi oynama” gibi kalıp söylemler sebebiyle davranışlarını sınırlandırmakla beraber çevresindeki insanları da bu şekilde algılayıp kabul eder. Aynı zamanda çocuğa dayatılan “babasının oğlu”, “kız dediğin hanım hanımek olur” gibi kalıp cümleler ile küçük yaşta toplumsal cinsiyet algısı oluşmaya başlar. Çocukların bu kalıp yargıları benimsemeleri onların kendi yaşamlarını ve karşı cinsi algılama şeklini etkiler. Bu algılama şekli başta arkadaşlarıyla olan ilişkileri, meslek tercihi ve ileride evliliğe bakış açısı olmak üzere çocuğun yaşamını bütünüyle yönlendirmede etkilidir. Tüm bu bilgiler ışığında ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile çocuklarına kullandıkları dil arasında bir ilişkisi olduğunu söylemek mümkündür.
- c. Araştırmanın Amacı: Bu araştırma 0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile çocuklarına kullandıkları dil arasındaki ilişkiyi karşılaştırmak amacıyla planlanmıştır.
- d. Araştırmanın Nedeni:
☐ Bilimsel araştırma
☒ Tez çalışması

- e. Araştırmanın Öngörülen Süresi: Dört ay.
- f. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:
644 Ebeveyn
- g. Araştırmada İzlenecek Deneysel İşlemler: Yok.
- 38. Gönüllünün/Katılımcının Uygulama Sırasında Karşılaşabileceği Riskler ve Rahatsızlıklar: Formlarda yer alan bazı ifadeler katılımcıları rahatsız edebilecek düzeyde olabilir. Bu bağlamda katılımcılar araştırmadan istedikleri zaman ayrılacaklardır.

Yukarıda açıklanan araştırma sırasında uygulanacak olan işlemlerin bana aşağıda belirtilen riskleri ve rahatsızlıkları getirebileceğinin bilincindeyim:

.....
.....
.....
.....

38. Gönüllüler/Katılımcılar İçin Araştırmadan Beklenen Yarar:

Araştırmada elde edilen sonuçlar uygulama alanında sağlık çalışanları için bir veri kaynağı olabilecektir. Sağlıklı çocuk taraması yapan Aile Sağlığı Çalışanına, çocuğu değerlendirirken toplumsal cinsiyet rol ve tutumları hakkında nelerin üzerinde durması gerektiği konusunda bir kaynak olabilecektir. Hemşireler bu bilgileri kullanarak ebeveynleri daha etkin yönlendirebilecektir. Aynı zamanda katılımcılar bu araştırmanın sonuçlarına erişerek çocuklarına kullandıkları dili olumlu yönde değiştirebilecektir.

4. Araştırma Konusundaki Soruların Cevaplandırılması:

Araştırmanın yürütülmesi sırasında olası yan etkiler, riskler ve zararlar ile haklarım konusunda bilgi almak için aşağıda belirtilen kişiyle bağlantı kurmam yeterli olacaktır.

Adı- Soyadı: Aykut Can AKKAYA

Telefon:

5. Zararların Karşıllanması:

Bu çalışmaya katıldığım için zarar göreceğim olursam, gerekli olan tıbbi bakımın sorumlu araştırmacı tarafından yerine getirileceği, uygulanan işleme bağlı olarak gelişebilecek her tür hasara (sakatlanma ve ölüm dahil) karşı güvencede olduğum, masraflarımın Aykut Can AKKAYA tarafından karşılanacağı bana bildirildi.

6. Araştırma Giderleri:

Araştırma kapsamındaki bütün işlemler için benden ya da bağlı bulunduğum sosyal güvenlik kuruluşundan hiçbir ücret istenmeyecektir.

7. Gönüllülük, Çalışmayı Reddetme ve Çalışmadan Çekilme Hakkı, Çalışmadan Çıkarılma:

- a. Araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama altında olmaksızın gönüllü olarak katılıyorum.

- b. Araştırmaya katılmayı reddetme hakkına sahip olduğum bana bildirildi.
- c. Sorumlu araştırmacıya haber vermek kaydıyla, hiçbir gerekçe göstermeksizin istediğim anda bu çalışmadan çekilebileceğimin bilincindeyim.
- 8. Çalışmanın yürütücüsü olan araştırmacı ya da destekleyen kuruluş, çalışma programının gereklerini yerine getirmedeki ihmali nedeniyle ya da araştırma prosedürüne bağlı olarak onayımı almadan beni çalışma kapsamından çıkarabilir.

9. Gizlilik:

Çalışmanın sonuçları bilimsel toplantılar ya da yayınlarda sunulabilir. Ancak, bu tür durumlarda kimliğim kesin olarak gizli tutulacaktır.

10. Çalışmaya Katılma Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım.

Gönüllünün / katılımcının Adı- Soyadı:

Yaş ve Cinsiyeti:

İmzası:

Adresi (varsa telefon ve/veya fax numarası):

.....

.....

Tarih:

Velayet ya da vesayet altında bulunanlar için;

Veli ya da Vasinin Adı- Soyadı:

İmzası:

Adresi (varsa telefon ve/veya fax numarası):

.....

.....

Tarih:

Açıklamaları Yapan Araştırmacının Adı- Soyadı: Aykut Can AKKAYA

İmzası:

Tarih:

Onam alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin

Adı- Soyadı: Aykut Can AKKAYA

İmzası:

Görevi: Hemşire

Tarih:

XXXXXX

Katılımcıların Tanıtıcı Özellikleri Soru Formu

Araştırmama dahil olan değerli katılımcı,

Bu formlar araştırmam için veri elde etmemi sağlayacak olup literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Soruların ve ifadelerin hiçbir doğru yanıtı olmayıp kendi düşüncenize göre cevap vermenizi beklemekteyim. Bu çalışmaya katkıda bulunduğunuz için size teşekkür ediyorum.

1) Ebeveynlik Türü:

() Anne () Baba

2) Yaş:

3) Eğitim Durumu:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite

4) Medeni Durumu:

() Evli () Bekar () Boşanmış () Eşi Ölmüş

5) Mesleği:

6) Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Durumu:

() Çalışıyorum () Çalışmıyorum

7) Aile Yapısı:

() Çekirdek Aile () Geniş Aile () Tek Ebeveynli Aile

8) Annenizin Eğitim Durumu:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite

9) Babanızın Eğitim Durumu:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite

10) Çocuk Sayısı:

11) Çocukların Cinsiyeti:

() Kız çocuğum var

() Erkek çocuğum var

() Hem kız hem erkek çocuğum var

12) Çocuklarınızın Yaşları:

- () Birinci çocuğum yaşında
() İkinci çocuğumyaşında
() Üçüncü çocuğum Yaşında
() Dördüncü çocuğum yaşında
() Beşinci çocuğum yaşında
() Diğer. Çocuğum Yaşında

13) Çocuklarının Ayrı Bir Odasının Bulunma Durumu:

- () Var ()Yok

Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği**Değerli katılımcı,**

Bu ölçek sizlerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarınız doğrultusunda çocuklarınıza kullandığınız dilin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu ölçek Erkek ve Kız Çocuğu olmak üzere iki adet ölçekten oluşmaktadır. Eğer yalnızca kız çocuğunuz/larınız varsa “Kız Çocuğu” ölçeğini, yalnızca erkek çocuğunuz/larınız varsa “Erkek Çocuk” ölçeğini hem kız hem erkek çocuğunuz/larınız varsa her iki ölçeği birden doldurunuz.

Her bir ifadeyi kullanım sıklığınıza göre;

Her Zaman**Sıklıkla****Bazen****Nadiren**

Hiçbir Zaman seçeneklerinden birini düşünüp işaretleyiniz. Hiçbir ifadeyi işaretlemeyen geçmeyiniz ve her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

Erkek Çocuklar İçin Kullanılan Sözel İfadeler;	Her Zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Oğlum, kızlar gibi bebeklerle oynama.					
2. Oğlum mavi renkli kıyafetler giymelisin.					
3. Oğlum, erkeklerle oynasan daha iyi olur, neden kızlarla oynuyorsun					
4. Oğlum, erkek gibi futbol oyna. Sek seki ya da ip atlamayı kızlar oynar.					
5. Oğlum, ileride sen de benim gibi para kazanıp evine bakacaksın.					
6. Kız gibi ağlama oğlum.					
7. Oğlum, bu çizgi film kızlara göre.					
8. Oğlum, erkekler duygusal değildir.					
9. Babasının/annesinin yiğidi, paşası.					
10. Oğlum ev işlerini öğrenmene gerek yok, bunları zaten kızlar yapar.					
11. Oğlum, sen bu ailenin ikinci direği olacaksın.					
12. Göster oğlum pipini.					
13. Oğlum okuyup büyük adam olacaksın.					
Kız Çocuklar İçin Kullanılan Sözel İfadeler;	Her Zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Kızım, pembe renkli kıyafetler giymen daha doğru olur.					
2. Kızım, senin erkeklerin içinde ne işin var, kızlarla oynamalısın.					
3. Kızım bebeklerinle oynamalısın, futbolu erkekler oynar.					
4. Kızım annene mutfakta yardım etmelisin.					
5. Kızım, hanım hanımcık otur, uslu dur.					
6. Sulu gözlü kızım.					
7. Kızım, bu çizgi film erkeklere göre.					
8. Kızım sadece erkekler saçını kısa kestirir.					
9. Kızım iyi öğren bunları (çamaşır, ütü vs. gibi işler), sen de kendi kızına öğreteceksin.					
10. Kızım, kızlar her lafa karışmaz.					
11. Kızım, insanların içinde gülme.					

Toplumsal Cinsiyet Rol ve Tutum Ölçeği

Sevgili katılımcılar,

Bu ölçekteki cümleler, sizlerin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

Hiç uygun değilse **“Kesinlikle Katılıyorum”**

Uygun değilse **“Katılmıyorum”**

Karar veremiyor iseniz **“Kararsızım”**

Uygunsa **“Katılıyorum”**

Tamamen uygunsa **“Tamamen Katılıyorum”**

Cümlelerin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

TEZ ÖNERİSİ KABUL BELGESİ

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Yönetim Kurulu Kararları

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
3	41	21.01.2022

Hemşirelik Anabilim Dalı Başkanlığı'ndan gelen 12.01.2022 tarih ve 266620 sayılı; Halk Sağlığı Hemşireliği yüksek lisans programı öğrencisi **Aykut Can AKKAYA'nın tez konusu ve proje önerisi** ile ilgili yazı ve ekleri görüşüldü.

Enstitümüz Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği yüksek lisans programı öğrencisi **Aykut Can AKKAYA'nın "0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları İle Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki"** adlı tez projesinin yüksek lisans tezi olabilecek nitelikte olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, projenin konu ile ilgili 2 (iki) öğretim üyesine gönderilerek; öğretim üyelerinden gelecek raporların olumlu olması halinde projenin kabul edilmesine, raporların olumsuz olması ya da değişiklik önerisi halinde, projenin değişiklikler doğrultusunda düzenlenen yeni şekliyle kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Melike CENGİZ
Enstitü Müdürü

Doç.Dr.Güler Leyla SATI
Enstitü Müdür Yardımcısı

Prof. Dr. Kamile KABUKCUOĞLU
Üye

Prof.Dr.İbrahim KESER
Üye

Doç. Dr. Gülşan ÖZGÜN BAŞIBÜYÜK
Üye

Raporör
EHİF BOZKIR

ETİK KURUL İZİN BELGESİ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 70904504/166
Konu :

04.05.2022

Sayın
Prof.Dr.Selma ÖNCEL
Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Öğretim Üyesi

Değerlendirilmek üzere Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvuruda bulunduğunuz, "0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki" adlı çalışmaya ait Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Eki: Etik Kurul Kararı

Adres : Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 1. Kat ANTALYA
Tel : (242)249 69 54
Faks : (242) 249 69 03
e-posta : etik@akdeniz.edu.tr

CamScanner ile tarandı

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
2022

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	AÇIK ADRESİ:	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Morfoloji Binası A Blok 1. Kat No: A1-05 Kampüs /ANTALYA
	TELEFON	0 (242) 249 69 54
	FAKS	0 (242) 249 69 03
	E-POSTA	etik@akdeniz.edu.tr
	ETİK KURUL KODU	2012-KAEK-20
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ UNVANI/ADI/SOYADI		Prof.Dr.Selma ÖNCEL
ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki
KARAR BİLGİLERİ	Karar No:KAEK- 193	Tarih: 16.03.2022
	Yukarıda bilgileri verilen çalışmanın yapılacağı merkez/merkezlerden izin alındıktan sonra yapılmasında bilimsel ve etik açısından sakınca olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.	

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

Simge.Zeyneloglu

Ynt: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği izni hkk.

Kime: Aykut Can Akkaya

On Thu, 7 Jul 2022 13:31:05 +0000, Aykut Can Akkaya wrote

Sayın Simge ZEYNELOĞLU Hocam,

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğini [UTF-8?]â?o0-6 yaş dönemi çocuğu olan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rol ve tutumları ile çocuklarına kullandıkları dilin [UTF-8?]iliÅYkisiâ?□ adlı tezimde kullanmak üzere sizden ölçek izni rica ediyorum. Katkılarınız ve desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim hocam, iyi günler dilerim.

Saygılarımla.

Aykut Can AKKAYA

Merhaba Can Bey
Ölçek ile ilgili bilgiler ektedir.iyi çalışmalar
Prof.Dr.Simge ZEYNELOĞLU
Gaziantep Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü
27310 Gaziantep
Tel: 0342 360 12 00- 4906

KURUM İZİN BELGESİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.02.2023-588624

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : E-41544352-799-210148732
Konu : Araştırma İzin Talebi

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 23.02.2023 tarihli ve E-21625095-000-209926189 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza istinaden; Prof. Dr. Selma ÖNCEL' in sorumluluğunda; danışmanı olduğu Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aykut Can AKKAYA' nın "0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki" konulu tez çalışmasını 01 Mart 2023 - 30 Haziran 2023 tarihleri arasında Müdürlüğümüze bağlı Görele Merkez Şehit Yüzbaşı Temel Kuğuoğlu Aile Sağlığı Merkezinde yapması Komisyonumuzca uygun mütalaa edilmiştir.

Söz konusu verilerin kullanılmasında kişisel verilere/özel hayata özen gösterilmesi ve çalışma sonuçlarının tarafımıza gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinize ve gereğini arz/rica ederim.

Doç. Dr. Muhammet BULUT
İl Sağlık Müdürü

Ek: Komisyon Kararı (1 Adet)

Dağıtım:
Gereği
Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Bilgi
Görele İlçe Sağlık Müdürlüğü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge doğrulama kodu: EED7E958-451C-4CF3-8839-30964E8D93C0

Belge doğrulama adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Osmaniye Mah. Hastane Sok. No:11 GİRESUN 28100
Telefon No: 04542602000 Faks No : 04542602007
e-Posta: giresun@saglik.gov.tr İnternet Adresi: <https://giresunism.saglik.gov.tr/>
Kep Adresi: giresunilgikimudurlugu@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hüseyin BİÇAKÇI
Veri Hazırlama Ve Kontrol İşl.
Telefon No: 04542602000 - 381

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?ek=5543&eD=BS9FTV0F73&eS=588624> adresinden yapılabilir. (PIN:60742)

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

KOMİSYON KARARI

Akdeniz Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 22.02.2023 tarihli ve E-50913635-302.14.03-584219 sayılı yazısına istinaden; Prof. Dr. Selma ÖNCEL' in sorumluluğunda; danışmanı olduğu Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aykut Can AKKAYA' nın **“0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Çocuklarına Kullandıkları Dil Arasındaki İlişki”** konulu tez çalışmasını 01 Mart 2023 - 30 Haziran 2023 tarihleri arasında Müdürlüğümüze bağlı Görele Merkez Şehit Yüzbaşı Temel Kuğuoğlu Aile Sağlığı Merkezinde yapması Komisyonumuzca uygun mütalaa edilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet İçeren Ebeveyn Sözel İfadeler Ölçeği İçin Görüş Alınan Uzmanların Listesi

Uzman Adı-Soyadı	Ünvanı	Üniversite
Nurcan KOLAÇ	Öğr. Gör.	Marmara Üniversitesi
Yeşim YURDAKUL	Dr.Öğr. Üyesi	Akdeniz Üniversitesi
Demet GÜLALDI	Dr. Öğr. Üyesi	Üsküdar Üniversitesi
Neriman ARAL	Prof. Dr.	Ankara Üniversitesi
Ayşe ERGÜN	Prof. Dr.	Marmara Üniversitesi
Zeynep DERE	Doç. Dr.	Ege Üniversitesi
Zeliha YAZICI	Prof. Dr.	Akdeniz Üniversitesi
Gamze ER VARGÜN	Dr. Öğr. Üyesi	Anadolu Üniversitesi
Asuman Seda SARACALOĞLU	Prof. Dr.	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

10. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Aykut Can	Soyadı	AKKAYA
Doğum Yeri		Doğum Tarihi	
Uyruğu	T.C.	Tel	
E-posta			

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Lise	Finike Anadolu Lisesi	2016
Lisans	Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü	2020
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Programı	2021-devam

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1. Personel	Royal Holiday Palace	2014-2014
2. İşyeri Hemşiresi	QNB Finansbank-Sağlık Birimi	2020-2021
3. Hemşire	Görele Devlet Hastanesi	2021-devam

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	70.89	58.06	65.78

Yabancı Dil Sınav Notu								
YDS	YÖKDİL	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
-	47.5	-	-	-	-	-	-	-

Kongreler, Eğitimler ve Sertifikalar:

- İşaret Dili Sertifikası-2018 (6 Ay) (1. ve 2. Kademe)
- Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi-2018 (1 Hafta)
- İşyeri Hemşireliği Sertifikası-2019 (3 Ay)
- Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikası-2023 (6 Hafta)
- Yara Bakım Hemşireliği Sertifikası-2023 (1 Hafta)
- NRS Hemşireliği Eğitimi-2023 (8 Saat)
- CPR Eğitimi-2024 (8 Saat)

Dernek Üyelikleri: Türk Hemşireler Derneği ve Halk Sağlığı Hemşireliği Derneği